

“De invloed van keten en hokken op alcoholgebruik onder jongeren”

Auteur:
Maurer, Maren Luise (s0094420)

TACTUS, Universiteit Twente, Psychologie 2007

Titel: Keten en Hokken

Auteur: Maurer, Maren Luise (s0094420)

Begeleider: Dr. M. E. Pieterse

Dr. J. J. van Hoof

Instelling: TACTUS, Universiteit Twente

Plaats: Enschede

Datum: 29-08-2007

Samenvatting

In deze studie wordt onderzocht of het bezoeken van keten en hokken invloed heeft op de drinkgewoontes van jongeren tussen de 15 en 18 jaar. Keten en hokken zijn ontmoetingsplaatsen waar jongeren samen komen om elkaar gezellig te ontmoeten en alcohol te drinken. De verwachting is, dat jongeren die keten en hokken bezoeken significant meer alcohol drinken dan hun leeftijdsgenoten die dat niet doen. Tevens is de verwachting dat jongeren die keten en hokken bezoeken significant vaker aangeschoten en dronken zijn dan hun leeftijdsgenoten die geen keten en hokken bezoeken. Op grond van dit onderzoek lijken zich slechts sommige verbanden voor te doen. Er wordt geen verschil gevonden wat betreft de hoeveelheid alcohol die keetbezoekers en niet keetbezoekers per avond drinken. Wel wordt er een verschil gevonden tussen de hoeveelheid alcohol die keetbezoekers en niet-keetbezoekers per week drinken. Keetbezoekers drinken gemiddeld significant meer per week dan niet-keetbezoekers. Verder zijn keetbezoekers niet vaker aangeschoten en/of dronken dan niet-keetbezoekers. Bovendien lijkt het zo te zijn dat beduidend minder jongeren keten en hokken bezoeken dan verwacht. Ten aanzien van deze resultaten is voorzichtigheid geboden, omdat aan dit onderzoek slechts 79 jongeren hebben deelgenomen, waarvan zeven jongeren aangaven keten en hokken te bezoeken.

Er wordt verder onderzocht of er een verschil tussen jongens en meisjes wat betreft hun bij hun drinkgewoontes bestaat. Uit dit onderzoek lijkt naar voren te komen, dat jongens significant meer alcohol drinken dan meisjes. Verder waren jongens in hun hele leven en de laatste twaalf maanden vaker dronken dan meisjes maar niet in de laatste vier weken. Als er onderzoek wordt gedaan naar hoe vaak jongens en meisjes al aangeschoten waren, bestaat er geen significant verschil.

Op basis van de Theories of Reasoned Action (TRA) en Planned Behaviour (TPB) en het Prototype/Willingness Model (PWM) wordt onderzocht, welke van de determinanten van de theorieën van invloed zijn op de drinkgewoontes van jongeren. Volgens dit onderzoek lijkt het zo te zijn dat de attitude ten opzichte van probleemdrinken, de morele norm ten aanzien van probleemdrinken en de descriptieve norm van de leeftijdsgenoten significante voorspellers zijn voor de intentie om alcohol te drinken. Als men naar het gedrag (frequentie van binge-drinking) van de jongeren kijkt, lijkt intentie, die door de variabelen van de theorieën wordt veroorzaakt, een onafhankelijke significante voorspeller te zijn voor het gedrag van de jongeren. Het schijnt daarom bij een preventie ten opzichte van overmatig alcoholgebruik van belang de attitude, de morele norm, de descriptieve norm van de leeftijdsgenoten en de intentie ten opzichte van probleemdrinken van de jongeren te veranderen.

Aanbevelingen zijn op basis van dit onderzoek dat de jongeren in de scholen voorlichting over de risico's en gevaren van alcohol krijgen, gedragsalternatieven bijgebracht krijgen, daarmee zij bijvoorbeeld weten hoe zij kunnen reageren als iemand zij ertoe dringen wil alcohol te drinken en meer alternatieven voor hun vrijetijdsbesteding aangeboden krijgen.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	6
1.1 Keten en hokken	8
1.2 Psychologische theorie als verklaring van drinkgedrag van jongeren	8
1.2.1 Theories of Reasoned Action and Planned Behaviour	8
1.2.2 Prototype/Willingness Model	10
1.2.3 Determinanten drinkgedrag van adolescenten	13
1.2.4 Aanwending van de TPB en het PWM in dit onderzoeken	13
2. Methode	15
2.1 Respondenten	15
2.2 Procedure	15
2.3 Meetinstrument	15
2.3.1 Distale determinanten	15
2.3.2 Gedrag	16
2.3.3 Proximale determinanten	16
2.3.4 Keten en hokken	18
2.4. Data-analyse	18
2.5. Beschrijvende maten	19
3. Resultaten	21
3.1 Kenmerken van de jongeren	21
3.1.1 Resultaten van de vragen over distale determinanten	21
3.1.2 Resultaten van de vragen over gedrag	21
3.1.3 Resultaten van de vragen over proximale determinanten	24
3.1.4 Resultaten van de vragen over keten en hokken	26

3.2 Verschil tussen jongeren die wel keten en hokken bezoeken en jongeren die dat niet doen	30
3.3 Verschil tussen jongens en meisjes	33
3.4 Vergelijking alcoholgebruik	35
3.5 Correlaties	37
3.6 Voorspellers van alcoholgebruik onder jongeren: regressieanalyse	40
4. Discussie	43
5. Referentielijst	48
6. Bijlagen	50
6.1 Bijlage 1	50
6.2 Bijlage 2	87
6.3 Bijlage 3	89

1. Inleiding

Alcohol is volgens Morrison et al. (2006) na coffeïne de meest gebruikte psychoactieve stof in de wereld. Alcohol is een stof die het centrale zenuwstelsel onderdrukt. In tegenstelling tot deze onderdrukkende werking wordt alcohol vaak als stimulans waargenomen. Het effect van alcohol verschilt bij verschillende doses. Zo worden geringe doses alcohol vaak als ontremmend ervaren. Hogere doses leiden volgens Morrison et al. (2006) tot een 25-keer verhoogde kans op een ongeval. Een extreem hoge dosis alcohol beïnvloedt de ademhaling, wat ertoe kan leiden dat de dronken persoon in coma raakt of zelfs kan overlijden. Het effect van alcohol wordt niet alleen bepaald door de hoeveelheid alcohol die wordt geconsumeerd, maar ook door andere factoren, zoals lichaamsgewicht, verwachtingen en cognities van het individu over alcohol, hoeveel men vóór het drinken heeft gegeten, de sociale context en het metabolisme van de persoon (Morrison et al., 2006).

De gevolgen van te veel alcohol bij jongeren zijn verreikend. Er bestaat een duidelijk verhoogd risico voor ongevallen, verder kunnen er gedragsproblemen ontstaan, zoals geweldsdaaden, agressie en suïcide (Morrison et al., 2006). Verder zijn er grote gezondheidsrisico's. Volgens Spear (2002) heeft ethanol (alcohol) op de hersenen van jongeren andere uitwerkingen dan op de hersenen van volwassenen. De hersenen van de jongeren zijn nog in ontwikkeling en het drinken van veel alcohol kan daarom tot blijvende hersenbeschadigingen leiden. Bovendien kan een hoge alcoholconsumptie tot verschillende ziektes leiden, zoals hartaandoeningen, sommige vormen van kanker, lever cirrhosis, hypertensie en beroerte (Morrison et al., 2006). Volgens Ellickson et al. (2003) hebben jongeren die vroeg met het drinken van alcohol beginnen later meer gedragsproblemen, zoals gewelddadig gedrag en illegale activiteiten. De kans dat jongeren van 23 jaar, die al vroeg met het drinken van alcohol zijn begonnen, stelen of een delict begaan, is twee keer zo groot dan bij jongeren die niet al vroeg met het drinken van alcohol zijn begonnen. Bovendien is de kans op alcoholverslaving op latere leeftijd bij deze jongeren 1.7 tot 2.3 keer hoger (Ellickson et al., 2003).

In de laatste tijd is er in de EU een discussie over de leeftijdsgrens, waarboven alcohol legaal mag worden gekocht en gedronken. De Europese Commissie wil een wet, die het kopen en drinken van elk soort alcohol, dus ook bier, vanaf 18 jaar toelaat (Averdunk, 2007). Deze discussie is onder andere ontstaan, omdat sommige landen slechts minimumregelingen hebben over wetten over de verstrekking van alcohol aan jongeren (Averdunk, 2007). Verder wordt het zogenaamde „binge-drinking“ onder jongeren steeds populairder. Met „binge-drinking“ wordt bedoeld het bewust drinken tot men laveloos is („Medizinauskunft, 8th WWW”, z.d.). De jongeren die aan deze drinkexcessen deelnemen, worden steeds jonger. De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) heeft in verschillende Europese landen onderzoek gedaan naar de drinkgewoontes van jongeren en volgens dit onderzoek was eenderde van de 15-jarigen minstens twee keer dronken.

De jongeren in Nederland beginnen al in de basisschoolleeftijd met het drinken van alcohol. In de 7 en 8 van de basisschool heeft de helft van de leerlingen alcohol gedronken. In Nederland hebben 85% van de jongeren in het voortgezet onderwijs al alcohol gedronken, waarbij er geen significant verschil was tussen meisjes en jongens (Monshouwer, Van Dorsselaer, Gorter, Verdurmen & Vollebergh, 2004). Bij het percentage jongeren die ooit alcohol hebben gedronken, is er sprake van een fluctuatie over de laatste jaren. Er is een significante toename van het aantal jongeren die in het jaar 2003 ooit alcohol hebben gedronken in vergelijking het aantal jongeren die dit in het jaar 1992 hadden gedaan (Monshouwer, Van Dorsselaer, Gorter, Verdurmen & Vollebergh, 2004). Niet alleen het aantal jongeren die al alcohol hebben gedronken is in de laatste jaren toegenomen, maar ook het aantal aan semi-particuliere settings in Nederland is de laatste 10 jaar sterk toegenomen. In deze semi-particuliere settings komen de jongeren eenvoudig en goedkoop aan alcohol. Semi-particuliere settings zijn bijvoorbeeld keten en hokken, schuren of caravans. Op deze

plekken ontmoeten de jongeren elkaar om gezellig samen te komen en te drinken. Naar schatting zijn er minstens 1500 keten in Nederland (Mulder, 2005). Volgens het onderzoek van Mulder (2005) drinken jongeren die een keet bezoeken gemiddeld twaalf flesjes bier of ongeveer vijftien glazen per avond, dus duidelijk meer dan de niet-keetbezoekers. Niet-keetbezoekers tussen de 14 en 15 jaar drinken volgens een onderzoek van het Trimbosinstituut gemiddeld 5.27 glazen alcohol per avond in het weekeind (Pol van de & Duijser, 2003). De resultaten van Mulder (2005) zijn veeleer te vergelijken met het alcoholgebruik van Nederlandse jongeren in vakantiegemeenten in de zomer. In de laatste twee jaren is de aandacht voor de keten behoorlijk toegenomen, zowel in de media als ook bij bijvoorbeeld de Koninklijke Horeca Nederland en het Bureau Eerlijke Mededinging, omdat de keten vaak de Drank- en Horecawet overtreden. Keten komen vaak in woonomgevingen voor waar nauwelijks mogelijkheden zijn voor vrijetijdsbesteding. Tot nu toe is er geen juridische duidelijkheid over, wie ervoor verantwoordelijk is dat bijvoorbeeld de Drank- en Horecawet wordt nageleefd of dat er een mate van veiligheid bestaat. De gemeentes stellen zich tot nu toe meestal passief op. (Mulder, 2005).

Het probleem van jongeren en alcoholgebruik en keten en hokken heeft veel aandacht gekregen, maar er is nauwelijks wetenschappelijk onderzoek naar gedaan. In 2005 is er door Mulder in opdracht van Stichting Alcoholpreventie, STAP, onderzoek naar dit fenomeen gedaan. Maar op grond van de aanhoudende discussie over keten, en de discussie in de EU over de wet vanaf welke leeftijd jongeren legaal alcohol mogen drinken, is het belangrijk dat er verder onderzoek naar wordt gedaan om mogelijke oplossingen te vinden. Er vindt daarom zowel in Twente als ook in de werkregio Stedendriehoek, te weten Apeldoorn, Deventer en Zutphen, onderzoek hierover plaats.

Bij het onderzoek in de werkregio Stedendriehoek, te weten Apeldoorn, Deventer en Zutphen, zal worden vergeleken of jongeren van 15 tot 18 jaar die keten bezoeken significant meer alcohol drinken dan jongeren van dezelfde leeftijd die geen keten bezoeken. Het Trimbosinstituut heeft bij een landelijk onderzoek een gemiddeld alcoholgebruik tijdens het weekend op 5,27 glas per avond voor jongeren van 14 en 15 jaar vastgesteld (Pol et al., 2003). In dit onderzoek zal een directe vergelijking worden gemaakt tussen de jongeren die keten bezoeken en die jongeren van dezelfde leeftijd die geen keten bezoeken. Er zal worden onderzocht of jongeren die keten en hokken bezoeken significant meer alcohol drinken dan hun leeftijdsgenoten die geen keten en hokken bezoeken. Verder zal worden onderzocht of jongeren die keten en hokken bezoeken significant vaker aangeschoten en/of dronken zijn dan hun leeftijdsgenoten die dat niet doen. Bovendien zal eveneens worden onderzocht of er verschillen zijn tussen jongens en meisjes met betrekking tot alcoholgebruik dus of jongeren meer alcohol drinken dan meisjes en vaker aangeschoten en/of dronken zijn dan meisjes. Voor deze verschillende analyses wordt zowel de invloed van distale als ook proximale factoren onderzocht. Met distale factoren worden demografische gegevens bedoeld zoals geslacht en leeftijd. De proximale factoren zijn gebaseerd op psychologische theorieën en zijn van directe invloed op het gedrag, in tegenstelling tot de distale factoren, die een eerder indirecte invloed hebben. De theorieën die de proximale factoren in dit onderzoek gebaseerd zijn, zijn de Theories of Reasoned Action and Planned Behaviour en het Prototype/Willingness Model. In het vervolg wordt verklaard wat met keten en hokken precies wordt bedoeld, vervolgens worden de theorieën die bij dit onderzoek worden gebruikt, uitgelegd alsmede de determinanten van het drinkgedrag van jongeren.

1.1 Keten en hokken

Keten en hokken zijn ontmoetingsplaatsen, waar jongeren tussen de twaalf en 23 jaar samenkomen voor de gezelligheid en om goedkoop alcohol te drinken. Meestal zijn de keten op privé-terrein, zodat de gemeente de keet niet zonder meer kan verbieden. Wat de gemeente wel kan verbieden is, dat er alcohol wordt verkocht, omdat de keten hiervoor geen officiële vergunning hebben. De meeste keten zijn op vrijdag- en zaterdagavond open. Volgens Mulder (2005) kregen ook jongeren onder de zestien jaar in een keet alcohol. De wetten op de verstrekking van alcohol, die verbieden om alcohol onder een bepaalde leeftijdsgrens te verstrekken, worden in de keten dus niet gehanteerd (Mulder, 2005). Bovendien is het zo, dat in Nederland het gemiddelde alcoholgebruik bij jongeren tussen de 14- en 15 jaar met gemiddeld 5 glazen al relatief hoog is in vergelijking met andere landen. De jongeren die naar een keet gaan, drinken nog meer alcohol. Jongeren die een keet bezoeken drinken gemiddeld 10 tot 12 flesjes bier per avond (Mulder, 2005). Het hoge alcoholgebruik in keten en hokken kan aanleiding geven tot diverse problemen. Ten eerste betekent overmatig drinken een gezondheidsrisico zoals hiervoor beschreven. Ten tweede kan het alcoholgebruik ertoe leiden, dat de jongeren ongeremder worden en dingen doen, die zij zonder alcohol niet zo snel doen, zoals onveilig rijden (STAP, 2005). Ten derde leidt drinken tot veiligheidsrisico's. De keten zijn meestal niet erg brandveilig. De jongeren hangen brandonveilige materialen op zoals posters en vele keten hebben geen brandblusser of nooduitgang, wat tot een echt gevaar kan lijden als er een brand uitbreekt. Een ander veiligheidsaspect is, dat de jongeren die alcohol hebben gedronken zich vaak aan het eind van de keetavond in het verkeer begeven op de fiets, de brommer of met de auto (Mulder, 2005). Ten vierde hebben ongeveer 30% van de omwonenden geklaagd, dat zij overlast ondervinden (Mulder, 2005).

1.2 Psychologische theorie als verklaring van drinkgedrag van jongeren

Er zijn talrijke theorieën om gezondheidsgedragingen bij mensen te verklaren. De Theory of Reasoned Action (TRA) van Fishbein en Ajzen (1975) en de verdere ontwikkeling van deze theorie, de Theory of Planned Behaviour (TPB) van Ajzen (1988,1991), zijn theorieën die hiervoor vaak worden gehanteerd. Het Prototype/Willigness model (PWM) van Gibbons en Gerrard (1995,1997) is een model dat speciaal gezondheidsrisicogedragingen van jongeren zal verklaren. Op basis van deze theorieën wordt de vragenlijst ontwikkeld om te testen of jongeren die keten bezoeken significant meer alcohol drinken dan jongeren die dat niet doen.

1.2.1 Theories of Reasoned Action and Planned Behaviour

De Theories of Reasoned Action (TRA) en Planned Behaviour (TPB) zijn sociale cognitieve modellen. Volgens deze modellen wordt het gedrag, dat een bepaald persoon vertoont niet alleen door zijn/haar cognities of attitudes bepaald, maar ook door de persoonlijke gedachten over gedrag in een bepaalde sociale situatie of context. Verder wordt het gedrag nog door de sociale percepties en verwachtingen van de persoon beïnvloed (Morrisson & Bennett, 2006).

De TRA (Fishbein & Ajzen, 1975) gaat ervan uit, dat mensen zich altijd doelgericht gedragen en dat elk individu de implicaties van zijn of haar handelingen (outcome expectations) tegen elkaar afweegt, voordat er een beslissing wordt genomen of het gedrag wordt uitgevoerd of niet. Volgens de TRA wordt gedrag vooral door intenties bepaald. Deze intenties zijn de proximale determinant van gedrag. De intenties om een bepaald gedrag uit te voeren worden door twee componenten bepaald, de attitudes die het individu over het gedrag heeft en door een normatieve component. De houding wordt zowel door positieve en negatieve verwachtingen over een bepaalde outcome bepaald, als ook door de outcome

waarde. De normatieve component bevat de subjectieve norm. De subjectieve norm wordt gedefinieerd als de perceptie van de sociale druk die belangrijke anderen hebben op het individu en deze perceptie beïnvloedt het gedrag dat het individu vertoont. Deze twee componenten zijn onafhankelijk van elkaar en zij hebben een indirecte invloed. De TRA onderzoekt niet de gedachten die een persoon heeft over de mogelijkheden om een bepaald gedrag uit te voeren en was daarom alleen voor gedrag ontwikkeld dat vrijwillig is en niet voor gedrag die niet vrijwillig is (Morrisson & Bennett, 2006).

Op grond van deze beperking ontwikkelde Ajzen (1991) de Theory of Planned Behaviour (TPB), die een uitbreiding is van de TRA. Dit model bevat de mogelijkheid niet-vrijwillig gedrag te voorspellen en voegt een derde component aan de TRA toe. Deze derde component is de waargenomen gedragscontrole, die wordt gedefinieerd als de perceptie van controle over individuele gedragingen in bepaalde situaties. Deze waargenomen gedragscontrole vindt eveneens plaats bij situaties waar misschien barrières zijn, en verondersteld wordt bovendien, dat waargenomen gedragscontrole zowel direct als ook indirect via de intenties gedrag kan beïnvloeden (Morrisson & Bennett, 2006). De intentie om een bepaald gedrag uit te voeren, zoals alcohol drinken, is volgens de TPB de meest directe voorspeller om deze gedragingen feitelijk uit te voeren. De intentie wordt door drie verschillende factoren bepaald. Ten eerste door de attitude die het individu heeft tegenover de gedragingen. Er vindt een algemene evaluatie van het gedrag plaats, dus bijvoorbeeld hoe men over alcoholgebruik denkt. Ten tweede wordt intentie beïnvloed door de subjectieve normen. Subjectieve normen zijn de gedachten die een individu heeft over wat belangrijke anderen zoals ouders en vrienden ervan denken als hij of zij bijvoorbeeld alcohol drinkt. Ten derde wordt de intentie beïnvloed door de waargenomen gedragscontrole, dus de individuele perceptie of het eenvoudig of moeilijk is alcohol te krijgen of in hoeverre de persoon zich in staat acht zelf zijn of haar alcoholgebruik te bepalen (Conner & Norman, 2005; Godin & Kok, 1996). Aan deze drie factoren liggen specifieke gedachten ten grondslag. De gedachten zijn ten eerste: wat zijn de consequenties als het gedrag wordt uitgevoerd (behavioural beliefs) bijvoorbeeld wat gebeurt er als ik alcohol drink. Ten tweede, de gedachten over waargenomen wensen van belangrijke voorbeelden (normative beliefs), bijvoorbeeld of de jongeren denken dat hun vrienden het bepleiten als zij het gedrag uitvoeren. Ten derde, gedachten over die factoren die het eenvoudig of moeilijk maken om een bepaald gedrag uit te voeren (control beliefs) (Norman, Bennett & Lewis, 1998).

Volgens het onderzoek van Godin et al. (1996) is de TPB zeer effectief bij het voorspellen van intentie, maar de effectiviteit varieert bij de verschillende categorieën van gezondheidsgerelateerde gedragingen. Dat kan misschien door een discrepantie van waargenomen en daadwerkelijke controle ontstaan. Zowel de TRA als ook de TPB zijn toegepast voor onderzoek naar alcoholgebruik en vooral de TPB was effectief bij het voorspellen van de intentie van jongeren om alcohol te gebruiken. Bij het longitudinaal onderzoek van Marcoux et al. (1997) waren alle determinanten van de TPB bij $P < 0,05$ significant. Verder verklaarde de intentie om alcohol te gebruiken 26% van de variatie van het gebruik van alcohol, 38% van de variatie van hoe vaak de jongeren alcohol drinken (frequentie) en 30 % van de variatie van misbruik van alcohol. Attitudes, subjectieve normen en waargenomen gedragscontrole konden 76% van de variatie van de intentie om alcohol te gebruiken verklaren. Deze resultaten zijn een sterke ondersteuning voor de TPB in deze context (Marcoux & Shope, 1997).

Eveneens gebruikten McMillan & Conner (2003) in een onderzoek de Theory of Planned Behaviour om het alcohol- en tabakgebruik van studenten te begrijpen. Bij het onderzoek gaat het erom, de Theory of Planned Behaviour aan te wenden om de intenties en het daadwerkelijke gebruik van alcohol en tabak gedurende een periode van zes maanden bij een aantal studenten te onderzoeken. 471 van de studenten vulden de vragenlijst bij de eerste keer volledig in en daarvan vulden 141 de vragenlijst bij de tweede keer zes maanden later volledig in en deze worden in de analyse gebruikt. Bij de vragenlijst wordt de intentie om

alcohol en tabak te gebruiken, de attitudes erover, de injunctieve normen, de waargenomen gedragscontrole, de descriptieve normen en de morele normen gemeten. Uit de resultaten blijkt dat de Theory of Planned Behaviour zowel de intenties (alcohol: $R^2 = 0.167$; attitude, en waargenomen gedragscontrole significant; tabak: $R^2 = 0.137$; waargenomen gedragscontrole significant) als ook het zelf gerapporteerd gedrag (alcohol: $R^2 = 0.289$; tabak: $R^2 = 0.423$; intenties en waargenomen gedragscontrole voor beide significant) goed kon voorspellen. Verder verklaarden de beschrijvende/ descriptieve normen nog aanvullende varianten van de intenties, maar niet de morele normen.

Norman et al. passen de Theory of Planned Behaviour bij hun onderzoek over binge-drinking onder jongeren toe. Met binge-drinking wordt hier bedoeld dat de jongeren de helft van de aanbevolen hoeveelheid alcohol per week in één keer drinken. Uit de evaluatie van de vragenlijsten kwam naar voren, dat jongen vaker dan meisjes binge-drinking praktiseren. Verder worden er met hulp van een regressieanalyse twee belangrijke factoren gevonden die de frequentie van binge-drinking voorspellen; ten eerste positieve controle gedachten en ten tweede waargenomen gedragscontrole. Daaruit volgt, dat jongeren die vaak binge-drinking praktiseren er eerder toe geneigd zijn factoren waar te nemen die met grote waarschijnlijkheid ertoe leiden dat er alcohol wordt gedronken, zoals een feestje, en minder geloven dat het drinken van veel alcohol onder hun eigen controle is. Met hulp van deze inzichten is het misschien mogelijk om veranderingen in de sociale omgeving te bewerkstelligen die ertoe leiden dat het binge-drinking wordt gereduceerd.

De Theory of Planned Behaviour bevat de onderdelen van de Theory of Reasoned Action, daarom wordt in het vervolg als het om beide theorieën gaat, alleen maar over de Theory of Planned Behaviour gesproken.

1.2.2 Prototype/Willingness Model

Uit verschillende studies wordt duidelijk, dat sociale beelden of prototypes die met bepaalde gedragingen worden geassocieerd, zoals drinken van alcohol, bij jongeren van dezelfde leeftijd het gedrag van jongeren beïnvloedt dit ook te doen of niet te doen. Deze prototypes worden door Gibbons en Gerrard in het PWM ingebouwd, dat zegt dat de willingness van jongeren om een bepaald riskant gedrag uit te voeren ervan afhangt welke prototypes of beelden zij van even oude jongeren hebben die deze gedragingen uitvoeren (Spijkerman, Eijnden, Vitale & Engels, 2004).

Het PWM wordt ervoor gebruikt, gedragingen te verklaren die niet logisch of rationeel zijn, omdat jongeren er vaak toe neigen niet rationeel te handelen zoals de meeste modellen of attitude gedragconsistente voorspellen. Deze modellen, zoals Fishbein en Ajzen's Theory of Reasoned Action en Ajzen's Theory of Planned Behaviour, zijn erop gebaseerd dat de beslissing om een bepaald gedrag uit te voeren gebaseerd is op een rationeel, doelgeoriënteerd proces dat een logische volgorde heeft. Dat wil zeggen dat de verschillende mogelijkheden en consequentie worden doordacht en beoordeeld en dat pas daarna wordt beslist, hoe en of men handelt. Maar vaak handelen jongeren niet zo. Om de complexe gedragingen van jongeren te verklaren hebben Gibbons en Gerrard het prototype/willingness model ontwikkeld (Gibbons et al., 1998).

Het PWM berust op drie veronderstellingen. De eerste is, dat de gezondheidsrisicogedragingen van jongeren het resultaat zijn van of een reactie op situaties die tot het risico bijdragen. Dat wil zeggen, dat deze gedragingen niet intentioneel zijn en dat zij ook niet door de jongeren gepland zijn; bovendien zijn deze gedragingen vrijwillig. De tweede veronderstelling is, dat risicovolle gedragingen door jongeren sociale gebeurtenissen zijn, omdat zij meestal met de of in aanwezigheid van anderen worden uitgevoerd. Dat heeft tot gevolg, dat de processen van sociale vergelijking bij jongeren een grote invloed op risicovolle gedragingen hebben. De derde veronderstelling is, dat hun sociale beelden voor de

jongeren van groot belang zijn en daarom zijn zij zich van de sociale implicaties van hun gedrag erg bewust. Het resultaat ervan is dat het uitvoeren van gezondheidsrisicogedragingen voor de jongeren belangrijke sociale consequenties heeft. Dit is vooral het geval als het gedrag met andere jongeren in een bepaalde sociale omgeving plaatsvindt en het gedrag met een bepaald beeld geassocieerd wordt zoals de „typische drinker“. Als dit beeld in de omgeving, waar de jongeren zich bevinden, geaccepteerd wordt, zijn zij er eerder toe geneigd om alcohol te drinken dan in een omgeving, waar dit beeld niet geaccepteerd wordt (Conner & Norman, 2005).

Het PWM heeft twee verschillende manieren om de gezondheidsrisicogedragingen van jongeren te verklaren, een „reasoned pathway“ en een „social reaction pathway“. Voor dit onderzoek is alleen de „social reaction pathway“ van belang, omdat deze "pathway" nog unieke delen/factoren aan de TPB toevoegt. Het „social reaction pathway“ is de basis van het PWM en bevat vier verschillende factoren. Deze vier factoren beïnvloeden de gedragsbereidheid/willingness om gezondheidsrisicogedragingen in bepaalde situaties daadwerkelijk uit te voeren. Drie van deze vier factoren, subjectieve norm, attitudes en „past behaviour“ worden eveneens bij de Theory of Reasoned Action van Fishbein en Ajzen (1980) aan gedragsintentie gerelateerd. De vierde factor is prototype en is in deze vorm uniek. Vooral de subjectieve normen worden in het PWM gehanteerd, zoals bij de Theory of Reasoned Action. Het is daarom belangrijk of belangrijke anderen het gedrag uitvoeren en hoe zij het vinden als men zelf het gedrag uitvoert. Deze ondersteuning of afkeuring van belangrijke anderen is zowel bij de gedragsbereidheid als ook bij de gedragsintentie van invloed. Attitudes houden zich bij het PWM vooral met de waargenomen waarschijnlijkheid van een negatieve uitkomst bezig en zijn meer uitkomstgericht dan in de Theory of Reasoned Action, omdat het PWM meer op riskante gedragingen is gericht. De gedragsbereidheid om gezondheidsrisicogedragingen uit te voeren in situaties, die deze bevorderen, kan ertoe leiden dat de risico's die met het gedrag geassocieerd worden, worden bagatelliseerd. Hieruit volgt, dat een positieve attitude ten aanzien van een bepaald gedrag met een grotere gedragsintentie en een grotere gedragsbereidheid wordt geassocieerd. De derde factor, „past behaviour“, beïnvloedt eveneens zowel de gedragsbereidheid als ook de gedragsintentie. Er wordt verondersteld dat veel gezondheidsrisicogedragingen plezier opleveren en sociale waardering met zich meebrengen. Dit leidt ertoe, dat gedrag dat al in het verleden is uitgevoerd, geassocieerd wordt met een positievere attitude, positievere subjectieve normen, en een grotere gedragsintentie en een grotere gedragsbereidheid om het opnieuw te doen (Gibbons et al., 1998; Conner & Norman, 2005). De vierde factor, prototype, is het sociale beeld dat jongeren van een type of persoon hebben, die een bepaald gedrag uitvoert, bijvoorbeeld van de „typische drinker“. De gedragsbereidheid om gezondheidsrisicogedragingen uit te voeren, wordt zowel door prototype favourability als ook prototype similarity beïnvloedt. Met prototype favourability wordt bedoeld in hoeverre het beeld positief wordt beoordeeld. Met prototype overeenkomst/gelijkenis wordt de waargenomen gelijkheid tussen het beeld en zichzelf aangeduid (Conner & Norman, 2005).

De invloed die de beelden of prototypes op het gedrag hebben, wordt volgens het PWM door de gedragsbereidheid gemedieerd. Volgens Gibbons et al. (1998) hebben de jongeren een duidelijk beeld van de persoon die een bepaald riskant gedrag uitvoert. Verder weten de jongeren dat als zij aan deze risicovolle gedragingen binnen een sociale context deelnemen, zelf deze beelden verkrijgen, bijvoorbeeld als zij in het openbaar alcohol drinken, worden zij door leeftijdsgenoten gezien als iemand die alcohol drinkt. Daaruit resulteert dat de beelden zowel antecedenten als ook sociale consequenties van het gedrag zijn. De beelden beïnvloeden de jongeren maar zijn niet het doel, omdat de beelden niet positief geëvalueerd hoeven te worden om uitgevoerd te worden. Het is belangrijker hoe acceptabel het beeld voor de jongeren is, omdat eruit volgt: hoe acceptabeler het is, des te eerder zijn zij geneigd om het gedrag te vertonen. De prototypes of sociale beelden zijn volgens het PWM niet direct aan de

gedragsintentie gerelateerd, maar zij zijn direct aan de gedragsbereidheid gerelateerd (Gibbons et al., 1998).

Verskillende onderzoeken over diverse gezondheidsrisicogedragingen, zoals alcoholgebruik en dronken autorijden, geven empirische ondersteuning voor belangrijke aspecten van het PWM. Onderzoeken tonen bijvoorbeeld aan, dat gedragsbereidheid de volgende gezondheidsrisicogedragingen kan voorspellen zonder dat er gedragsexpectaties voor nodig zijn. Verder kwam uit deze onderzoeken naar voren, dat de percepties van de prototypes zowel gedragsbereidheid als ook gezondheidsrisicogedragingen kunnen voorspellen. Het PWM helpt op twee verschillende manieren gezondheidsgedragingen te voorspellen. Ten eerste geeft het PWM een verklaring voor de „intentie-gedrags gaping“, omdat het benadrukt, dat vele gezondheidsrisicogedragingen niet intentioneel of gepland zijn. Ten tweede benadrukt het een andere bron van normatieve invloed op gezondheidsgedragingen, namelijk de belangrijke rol van de percepties van de prototypes (Conner & Norman, 2005).

Een onderzoek naar de verklaring van het rook- en alcoholgedrag van jongeren van Spijkerman et al. (2004) behandelt de relatieve waarde van het PWM in relatie tot de Theory of Planned Behaviour. Om de relatie tussen prototypes en de gedragsbereidheid van jongeren en hun intentie om te roken en te drinken te testen, worden er cross-sectioneel data van 2814 jongeren tussen de 12 en 16 jaar verzameld. De data worden verzameld aan de hand van een vragenlijst, die verschillende schalen bevat aangaande prototypes, attitudes, subjectieve normen, waargenomen gedragscontrole, gedragsbereidheid om te drinken of te roken en de intentie om te roken of te drinken. Uit dit onderzoek kwam naar voren, dat jongeren hun leeftijdsgenoten die wekelijks drinken en dagelijks roken in het algemeen zien als een beetje rebels en een beetje goed aangepast. Verder vinden de jonger het wekelijkse drinken en dagelijkse roken noch bijzonder cool noch bijzonder attractief. Bovendien kwam uit dit onderzoek een positieve relatie tussen de prototypes van roker en drinker en de intentie en gedragsbereidheid van jongeren om in de toekomst te roken en drinken naar voren. Een belangrijk resultaat was, dat een significante deel van de variatie van de intentie en gedragsbereidheid te drinken en roken door de prototypes van wekelijks drinkende en dagelijks rokende leeftijdsgenoten wordt verklaard. Verder kwam naar voren, dat het PWM significant meer aan de deze variatie toevoegt die door de variabelen van de Theory of Planned Behaviour wordt verklaard, maar zowel de variabelen van de Theory of Planned Behaviour als ook de factoren van de prototypeschalen verklaren de gedragsbereidheid en intentie om te drinken of te roken. Bij dit onderzoek worden positieve associaties geobserveerd tussen attitudes, waargenomen subjectieve normen en gedragsbereidheid en intentie om te drinken of te roken. Voorts wordt er een negatieve associatie tussen waargenomen gedragscontrole en gedragsbereidheid en intentie om te drinken of te roken waargenomen. Daaruit volgt, dat als wekelijks drinkende leeftijdsgenoten als rebels en cool worden waargenomen, de gedragsbereidheid en de intentie om te drinken toeneemt. De gevonden resultaten van dit onderzoek tonen aan, dat prototypes een belangrijke rol spelen bij jongeren bij de beslissing om te drinken of te roken, zelfs als de prototypes samen met de variabelen van de Theory of Planned Behaviour worden getest. Verder ondersteunt het onderzoek van Spijkerman et al. (2004) de idee dat verschillende factoren bij de prototypes een rol spelen. Deze factoren zijn gerelateerde, maar verklaren desondanks unieke delen van de gedragsbereidheid en intentie van jongeren om te drinken of te roken. Hieruit volgt, dat bij de ontwikkeling van het rook- en drinkgedrag verschillende aspecten van de prototypes een rol spelen (Spijkerman, van den Eijnden, Vitale, & Engels, 2004).

1.2.3 Overige Determinanten drinkgedrag van adolescenten

Een veelheid aan factoren kunnen van invloed zijn op het drinkgedrag van jongeren. Voor het drinkgedrag van jongeren kunnen zowel factoren van invloed zijn, die bij de TPB en het Prototype/Willingness Model al eerder genoemd zijn, maar ook andere factoren/determinanten. Er zijn verschillende individuele, sociale en omgevingsdeterminanten die het drinkgedrag van jongeren kunnen beïnvloeden. Ten eerste kan het *geslacht* een factor zijn, die het drinkgedrag beïnvloedt. Uit een onderzoek van Norman et al. (1998) komt naar voren dat jongens in een typische week meer alcohol drinken dan meisjes, verder zijn de jongens er eerder toe geneigd om binge-drinking te praktiseren. Ten tweede speelt de *school* een rol bij het alcoholgebruik van jongeren. Als de jongeren zich sterk aan hun school gebonden voelen, drinken zij minder alcohol. Ten derde kunnen *genetische/biologische* factoren bij het drinken van alcohol een rol kunnen spelen. Zo leidt bijvoorbeeld een familiegeschiedenis van alcoholproblemen ertoe, dat ook de kinderen een hoger alcoholgebruik vertonen. Ten vierde is een andere individuele factor voor alcoholgebruik de *persoonlijkheid*. Jongeren die een gebrek aan zelfbeheersing hebben en impulsief zijn, drinken meer alcohol. Verder kan een oncontroleerbaar temperament bij de jongeren ertoe leiden, dat zij als volwassenen meer alcohol gaan drinken.

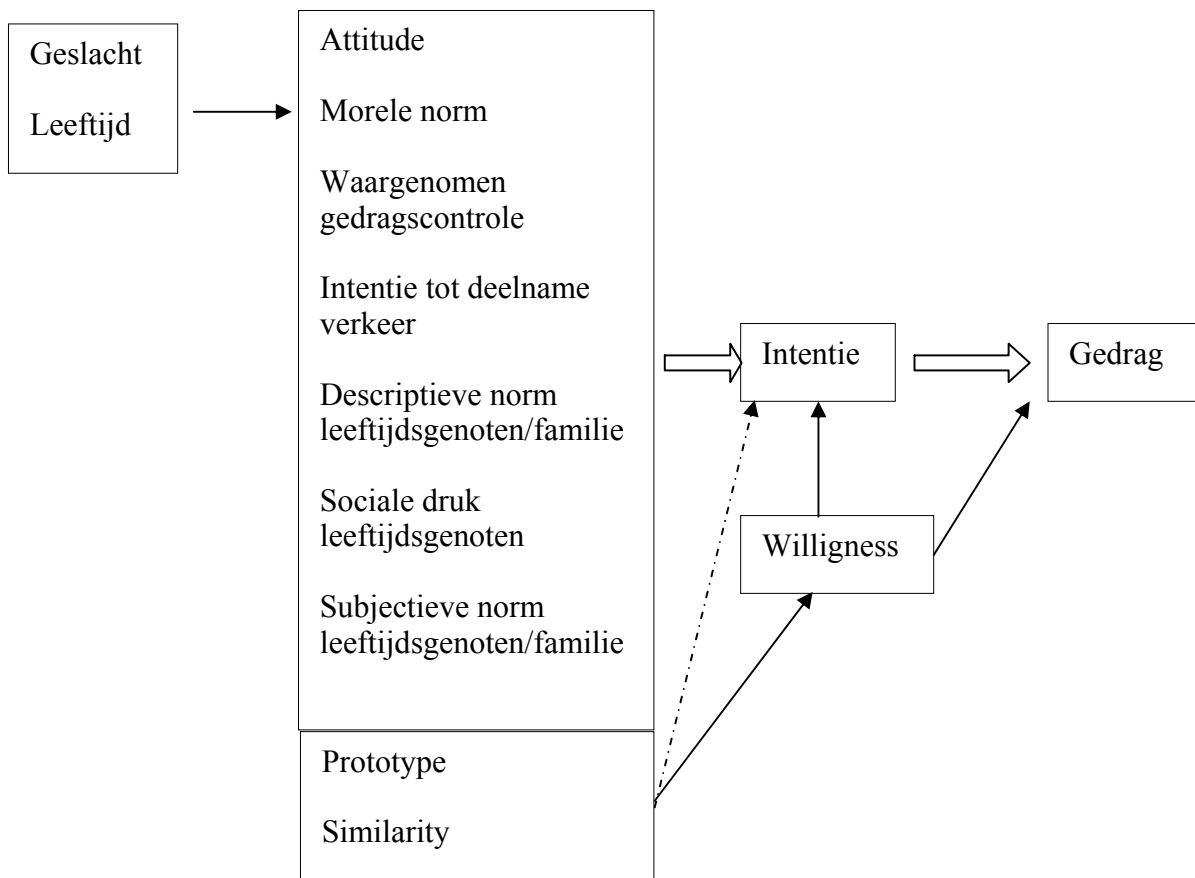
Ten vijfde beïnvloeden *fysieke en economische* omgevingsdeterminanten het alcoholgebruik van jongeren. De beschikbaarheid van alcohol speelt daarbij een rol. Als het voor de jongeren eenvoudig is om alcohol te krijgen, drinken zij meer dan wanneer dit moeilijk is en als dan de alcohol ook nog goedkoop verkrijgbaar is, drinken zij nog meer. De prijs van alcohol speelt dus ook een rol (Pos & Hekkink, 2004). Dit is voor de keten en hokken van groot belang, omdat het in een keet voor de jongeren eenvoudig is om aan alcohol te komen.

Deze determinanten kunnen op zichzelf van invloed zijn op het drinkgedrag van jongeren, maar kunnen ook samenwerken. Verder kunnen er nog andere determinanten zijn, die niet zijn genoemd.

1.2.4 Aanwending van de TPB en het PWM in dit onderzoeken

Voor dit onderzoek over de invloed van keten en hokken op alcoholgebruik onder jongeren worden zowel de TPB als ook het PWM gebruikt. Daarvoor worden, zoals te zien in figuur 1, de twee modellen tot een model samengevat. Verder worden geslacht en leeftijd als distale factoren toegevoegd, deze twee factoren hebben een eerder indirecte invloed op intentie en gedrag. Dit model zal de mogelijkheid bieden het gedrag van de jongeren te voorspellen, dus in dit onderzoek de frequentie van binge-drinken. De intentie om binge te drinken is volgens dit model de meest directe voorspeller om dit gedrag dan ook feitelijk uit te voeren. De intentie wordt door verschillende factoren bepaald. Het wordt verondersteld dat attitude, waargenomen gedragcontrole en normatieve invloed en directe invloed op de intentie om binge te drinken hebben. Verder wordt verondersteld dat deze factoren via de intenties indirect het gedrag van de jongeren kunnen beïnvloeden. Normatieve invloed wordt bij dit model samengesteld uit morele norm, descriptieve norm leeftijdsgenoten en familie, sociale druk leeftijdsgenoten en subjectieve norm leeftijdsgenoten en familie. Bovendien wordt verondersteld dat de unieke factoren van het PWM, prototype en similarity, een eerder indirecte invloed op de intentie om binge te drinken hebben maar directe gerelateerd zijn aan de gedragsbereidheid, dus de willingness om binge te drinken (Gibbons et al, 1998). Dat bedoeld hoe acceptabeler het beeld van binge-drinkende jongeren voor iemand is des te eerder is hij of zij geneigd om dit gedrag eveneens te vertonen. De andere factor van het PWM, willingness, heeft volgens dit model zowel directe invloed op de intentie om binge te drinken als ook op het feitelijk gedrag.

Figuur 1

Volgens dit model wordt verwacht dat hoe positiever men over binge-drinken denkt (attitude), hoe lager de waargenomen gedragscontrole is, hoe sterker de perceptie van de sociale druk van belangrijke andere is om binge te drinken (subjectieve norm), hoe sterker de feitelijke sociale druk om binge te drinken is, hoe eerder belangrijke andere dit gedrag vertonen (descriptieve norm), hoe positiever het beeld van binge-drinkende personen is (prototype) en hoe meer men met het beeld van een binge-drinkende persoon overeenkomt (similarity) en hoe groter de gedragsbereidheid om binge te drinken is (willigness), des te eerder heeft men de intentie om binge te drinken en voert dit gedrag dan ook feitelijk uit.

2. Methode

2.1 Respondenten

De doelgroep van het onderzoek bestaat uit vierdeklassers van de havo. De jongeren hebben een leeftijd tussen de 15 en 18 jaar. De gemiddelde leeftijd was 16.33 jaar. Aan het onderzoek namen 87 proefpersonen deel. Acht van de vragenlijsten waren niet volledig ingevuld. Hieruit resulteerde, dat voor de analyse 79 vragenlijsten worden gebruikt. Van de overgebleven 79 proefpersonen waren 40 vrouwelijk en 39 mannelijk. Met behulp van de vragenlijst wordt naar zowel jongeren gekeken die keten bezoeken als ook naar jongeren die geen keten bezoeken. Uiteindelijk wordt de vragenlijst bij zeven personen afgenomen die een keet bezoeken en bij 72 personen die geen keet bezoeken. Van de zeven keetbezoekers waren twee vrouwelijk en vijf mannelijk.

2.2 Procedure

Zowel de keet- als ook de niet-keetbezoekers worden via middelbare scholen geworven. Daarvoor wordt een school in Apeldoorn aangeschreven en vervolgens, nadat de school toestemming gaf om aan het onderzoek mee te doen, wordt hij bezocht om de vragenlijst af te nemen. De vragenlijst wordt per klas aan de jongeren voorgelegd en in totaal bij vier klassen afgenomen. Voor het invullen van de vragenlijst hadden de jongeren 30 minuten de tijd. Toen de jongeren de vragenlijst hadden ingevuld, kregen zij vervolgens een cadeautje in de vorm van een naughty ball.

2.3 Meetinstrument

Als methode van onderzoek is gekozen voor een vragenlijst met overwegend gesloten vragen. Deze vragenlijst onderzoekt zowel distale als ook proximale determinanten. In het vervolg worden eerst de onderdelen van de vragenlijst besproken die distale determinanten bevatten. Vervolgens worden de vragen van de vragenlijst beschreven die over het daadwerkelijke alcoholgebruik, dus het gedrag van de jongeren gaan. Ten derde gaat het over de proximale determinanten die de vragenlijst bevat. Deze proximale determinanten zijn gebaseerd op de Theory of Planned Behaviour en het Prototype/Willigness Model en zijn van directe invloed op het gedrag. Tenslotte worden de vragen over keten en hokken besproken.

2.3.1 Distale determinanten

Met hulp van deze geconstrueerde vragenlijst (Korte, 2007) voor zowel keetbezoekers als ook niet-keetbezoekers worden eerst *algemene gegevens* verzameld. Dat wil zeggen het geslacht van de jongeren, hun leeftijd, hun opleiding en hun vier cijfers van de postcode.

Roken en drugsgebruik

Aan de jongeren wordt verder gevraagd of zij drugs gebruiken en of zij sigaretten of shag roken. Deze vragen worden afgenomen, omdat volgens de WHO-Gesundheitssurvey 2002 van Berlijn, jongeren die roken en drugs gebruiken er eerder toe geneigd zijn om alcohol te consumeren dan jongeren die dat niet doen ("Landesstelle-Berlin, 14th WWW", z.d.).

Muzieksmaak

Aan de jongeren wordt bovendien gevraagd, of zij van verschillende soorten muziek zoals Top40/hitparademuziek, piratenmuziek of klassieke muziek houden. De jongeren wordt naar hun muzieksmaak gevraagd, omdat volgens een artikel van de Netzeitung (2006) bij een onderzoek van North et al. naar voren kwam, dat de muzieksmaak van de jongeren iets over hun karakter zegt. Jongeren die bijvoorbeeld musicals prefereren drinken bijvoorbeeld minder alcohol (“Netzeitung, 14th WWW”, z.d.).

2.3.2 Gedrag

Alcoholgebruik

Vervolgens krijgen de jongeren vragen over hun *alcoholgebruik*. Deze vragen zijn gebaseerd op of direct overgenomen uit het Peilstations-onderzoek van Trimbos (2004). Met hulp van deze vragen zal worden gekeken of de jongere alcohol hebben gedronken en als zij dat hebben gedaan, wordt verder naar hun drinkgewoontes gekeken. Dit onderdeel bevat vragen zoals “Tijdens hoeveel gelegenheden (zoals een feestje, uitgaan of avond thuis) heb je alcohol gedronken?”. Verder wordt er aan de jongeren gevraagd, hoe vaak, op welke dagen in de week, hoeveel en wat soort drank zij drinken. Aan de jongeren wordt gevraagd op welke plek zij meestal alcohol drinken en op welke plekken zij alcohol kopen. Bovendien wordt hen gevraagd of zij thuis alcohol mogen drinken en of zij een afspraak met iemand hebben dat zij tot een bepaalde leeftijd zouden drinken of slechts een bepaalde hoeveelheid. Dit soort vragen wordt afgenomen, omdat de ouders als drinkvoorbeeld voor de jongeren kunnen fungeren. Als het thuis normaal is om alcohol te drinken en de ouders het drinken van alcohol niet verbieden, is het waarschijnlijker dat de jongeren dan ook alcohol drinken (Marcoux et al., 1997).

2.3.3 Proximale determinanten

Sociaal-cognitieve variabelen

Het volgende onderdeel van de vragenlijst gaat over hun mening over alcohol. Deze vragen zijn gebaseerd op de Theory of Planned Behaviour van Ajzen (1991) en het Prototype/Willingness Model van Gibbons (1998). Voor het aantal items per vraag wordt naar tabel 3.1 verwezen. Ten eerste wordt de *intentie ten aanzien van probleemdrinken* zoals gedefinieerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek (2005) gemeten. Dat gebeurt door vragen zoals “Ben je van plan om de komende vier weken/ het komende half jaar/ de komende twee jaar minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer te drinken?”. Ten tweede wordt de *attitude van de jongeren ten aanzien van probleemdrinken* gemeten. Bij deze vraag wordt er aan de jongeren gevraagd, hoe zij het zouden vinden als zij minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer drinken of zouden drinken. Aankruismogelijkheden zijn bijvoorbeeld “normaal, plezierig, schadelijk enzovoort”, vervolgens moeten de jongeren op een 5-punten-schaal aangeven, in welke mate zij het ermee eens zijn (Helemaal mee oneens, mee oneens, niet oneens, niet eens, mee eens of helemaal mee eens). Ten derde wordt als aanvulling op de normatieve invloed van de Theory of Planned Behaviour de *morele norm ten aanzien van probleemdrinken* zoals voorgesteld door McMillan en Conner (2003) gemeten, door bijvoorbeeld “Ik zou het verkeerd vinden als ik minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer zou drinken”. De jongeren geven op een 5-punten-schaal aan, in welke mate zij het ermee eens zijn. Ten vierde wordt aan hand van Spijkerman et al. (2004) op basis van het Prototype/Willingness Model van Gibbons (1998) het factor *prototype ten aanzien van probleemdrinken gemeten*, dus het beeld dat de jongeren hebben van iemand die veel alcohol drinkt. Bijvoorbeeld “hoe denk je over

iemand van jouw leeftijd die minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer drinkt”. De jongeren hebben verschillende antwoordmogelijkheden (bijvoorbeeld “cool, interessant en zo voort) en moeten op een 5-punten-schaal aangeven in hoeverre het zij ermee eens zijn. Ten vijfde wordt het *prototype similarity*, afkomstig van het Prototype/Willingness Model (PWM) en op basis van Spijkerman *et al.* (2004), gemeten. Er wordt gekeken in hoeverre de eigenschappen, die de jongeren aan een leeftijdsgenoot toeschrijven die minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer drinkt, met de eigenschappen die zij aan zichzelf toeschrijven, overeenkomen. Ten zesde wordt op basis van het PWM en aan de hand van Spijkerman *et al.* de *willingness (gedragsbereidheid)* ten aanzien van het drinken van alcohol gemeten. Dat gebeurt met een vraag over wat de jongeren zouden doen als iemand hun een drankje met alcohol aanbiedt? De jongeren krijgen vier verschillende antwoorden (zoals “...het drankje aannemen en opdrinken”) en moeten op een 5-punten-schaal aangeven hoe waarschijnlijk dit antwoord zou zijn (zeker niet, waarschijnlijk niet, misschien, waarschijnlijk wel of zeker wel). Ten zevende wordt aan de hand van Spijkerman *et al.* (2004) en op basis van de Theory of Planned Behaviour de *waargenomen gedragscontrole* ten aanzien van het drinken van alcohol gemeten. De jongeren moeten daarvoor op een 5-punten-schaal aangeven in hoeverre zij het met verschillende uitspraken, zoals “zelf veel minder alcohol drinken dan mijn vrienden, is voor mij heel moeilijk” eens zijn. Tot slot worden de jongeren nog naar hun *mening over alcoholgebruik en de deelname aan het verkeer* gevraagd bijvoorbeeld “Zou je bij iemand in de auto stappen die meer dan twee glazen alcohol op heeft?”. De jongeren geven op een 5-punten-schaal aan, hoe waarschijnlijk dat zou zijn.

Leeftijdsgenoten en familie

De volgende vragen hebben betrekking op de leeftijdsgenoten en de familie van de jongeren, ook hier wordt voor het aantal items per vraag naar tabel 3.1 verwezen. Aan de hand van Spijkerman *et al.* (2004) wordt naar de *descriptieve norm van de leeftijdsgenoten en van de familie* ten aanzien van alcoholgebruik gekeken. Deze constructie is afkomstig uit de normatieve invloed van de Theory of Planned Behaviour ten aanzien van alcoholgebruik. Aan de jongeren wordt gevraagd of veel van hun klasgenoten en hun beste vrienden en/of vriendinnen minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer drinken. Aankruismogelijkheden hierbij zijn: bijna niemand, minder dan de helft, ongeveer de helft, meer dan de helft en bijna iedereen. Verder wordt hen bijvoorbeeld gevraagd of hun vader, moeder en broer/zus alcohol drinken. Als het antwoord ja is, wordt hen vervolgens gevraagd hoeveel zij drinken. Bovendien wordt gekeken naar de *sociale druk vanuit de leeftijdsgenoten* ten aanzien van alcoholgebruik. Dit construct dient als aanvulling op de normatieve invloed van de Theory of Planned Behaviour. De sociale druk wordt met vragen zoals “Hoe vaak heb je het gevoel dat je klasgenoten willen dat je minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer drinkt?” gemeten. De jongeren moeten op een 5-punten-schaal aangeven hoe vaak dat voorkomt (helemaal nooit, nauwelijks, af en toe, vrij vaak of heel vaak). Ten derde wordt naar de *subjectieve norm van de leeftijdsgenoten en de familie* ten aanzien van probleemdrinken gekeken. Dit construct is gebaseerd op de normatieve invloed van de Theory of Planned Behaviour en is ontworpen aan de hand van Spijkerman *et al.* (2004). De subjectieve norm wordt met vragen zoals “Mijn klasgenoten vinden dat ik wekelijks niet meer dan 6 glazen alcohol per keer zou moeten drinken” gemeten. De jongeren moeten op een 5-punten-schaal aangeven, in hoeverre zij het met deze uitspraken eens zijn. Eveneens moeten de jongeren op een 5-punten-schaal aankruisen, in hoeverre zij het met de uitspraken, dat hun ouders en broer(s) en/of zus(sen) vinden dat zij wekelijks niet meer dan 6 glazen alcohol per keer zou moeten drinken, eens zijn.

2.3.4 Keten en hokken

Tenslotte bevat de vragenlijst nog vragen over *keten en hokken*. Deze vragen zijn voor een groot deel gebaseerd op het onderzoek van Mulder (2005). Aan de orde komen het keet-bezoek-gedrag, kenmerken van de keet, toezicht op de keet, vervoer van en naar de keet en overlast voor de omgeving. Om het keet-bezoek-gedrag in kaart te brengen werd er gevraagd of men wel of niet een keet bezoekt, de frequentie ervan (hoe vaak en op welke dagen) en naar intenties ten aanzien van het wekelijkse bezoeken van een keet. Verder werd er gevraagd, hoeveel alcohol de jongeren drinken, of de wet dat jongeren onder 16 geen alcohol krijgen, wordt nageleefd, hoe de alcohol wordt betaald, welke drankjes verkrijgbaar zijn, of er en zo ja welke drugs er worden gebruikt en of er regels worden gehanteerd met betrekking tot drugs- en alcoholgebruik. Kenmerken van de keet zijn onder meer de locatie (gemeente) naam, aantal vaste bezoekers, verhouding jongens en meisjes, openingstijden, veiligheid (brandblussers en nooduitgang) en het gebouw (schuur of caravan). Verder wordt de jongeren ernaar gevraagd, of hun keet onder toezicht van ouders, gemeente en politie staat en wanneer dit zo is, wat zij ervan vinden. Tenslotte is er aandacht voor de sociale functie van de keet. Dus om welke redenen bezoeken de jongeren de keet.

Aan het eind van de vragenlijst hebben de jongeren nog de mogelijkheid om opmerkingen over het onderzoek of de vragenlijst op te schrijven. De volledige vragenlijst is te vinden in de bijlagen.

2.4 Data-analyse

Voor de data-analyse worden de met behulp van de vragenlijsten verzamelde gegevens in SPSS ingevoerd (SPSS 12.0.1 for Windows, 2003)

Eerst worden met behulp van descriptieve statistiek de verschillende totaalscores en de frequentiescores berekend. Vervolgens worden met hulp van de Independent-Samples T Test en de Mann-Whitney test verschillende variabelen met elkaar vergeleken om te bestuderen of er een verschil is in alcoholgebruik tussen jongeren die keten en hokken bezoeken en hun leeftijdgenoten die dat niet doen. Daarbij wordt vooral onderzocht of jongeren die een keet bezoeken significant meer alcohol drinken dan hun leeftijdgenoten die geen keten en hokken bezoeken en of de jongeren die keten en hokken bezoeken significant vaker aangeschoten zijn dan hun leeftijdgenoten die dat niet doen. Vervolgens worden dezelfde variabelen met hulp van de Independent-Samples T Test op verschillen tussen jongens en meisjes onderzocht.

Daarna worden verschillende variabelen samengesteld, die dan samen een schaal/construct vormen, die op de determinanten van de Theory of Planned Behaviour (TPB) en het Prototype/Willingness Model (PWM) zijn gebaseerd. Vervolgens wordt met behulp van het programma de betrouwbaarheid van deze verschillende constructen van de vragenlijst bestudeerd. Voorts wordt er een correlatieanalyse uitgevoerd. Met behulp van de correlatieanalyse wordt de lineaire samenhang onderzocht tussen het alcoholgebruik in de afgelopen vier weken en de verschillende determinanten van de TPB en het PWM.

Tenslotte wordt met behulp van een regressieanalyse het verband onderzocht tussen verschillende afhankelijke variabelen zoals alcoholgebruik en intentie ten aanzien van probleemdrinken en verschillende onafhankelijke variabelen, die gebaseerd zijn op de TPB en het PWM.

Een gedetailleerdere beschrijving van de uitgevoerde statistische procedures is te vinden in het resultaatendeel van dit verslag.

2.5 Beschrijvende maten en betrouwbaarheid

Vervolgens worden schalen op grond van verschillende items samengesteld die dan een nieuw construct vormen.

De schaal voor *intentie ten aanzien van probleemdrinken* bestaat uit drie items en bleek voldoende betrouwbaar ($\alpha = 0.89$). De schaal voor *attitude* bestaat uit acht verschillende items, zowel positieve als negatieve items ten opzichte van probleemdrinken. Voordat de betrouwbaarheid van de totaalschaal kan worden berekend, moeten eerst de negatieve items worden omgeschaald. De totaalschaal voor attitude bleek voldoende betrouwbaar ($\alpha = 0.88$). Ook de schaal voor *morele norm*, die uit drie items bestaat die de negatieve en positieve morele normen van de jongeren ten opzichte van probleemdrinken meten, bleek voldoende betrouwbaar ($\alpha = 0.78$). Verder werd er een schaal voor *prototype* gevormd die de jongeren over iemand hebben van hun leeftijd die minstens één keer per week minimaal zes glazen alcohol per keer drinkt. De betrouwbaarheid van deze schaal was zeer hoog ($\alpha = 0.96$). De schaal voor *similarity* is niet echt een schaal te noemen, omdat het slechts uit één item bestaat en daarom viel de betrouwbaarheid niet te meten. De schaal voor *willingness* om een drankje met alcohol aan te nemen en te drinken, is matig betrouwbaar gebleken ($\alpha = 0.69$). Bij deze schaal moeten eerst weer de negatieve items worden omgeschaald, voordat de betrouwbaarheid kan worden berekend. Verder bestaat er een schaal voor *waargenomen gedragscontrole* ten aanzien van drinken van alcohol. Deze schaal bleek voldoende betrouwbaar ($\alpha = 0.73$) evenals de schaal voor *intentie tot deelname verkeer* na het drinken van alcohol ($\alpha = 0.76$), die uit drie items bestaat. De schaal voor *descriptieve norm leeftijdsgenoten* die alcohol drinken bestaat uit twee items die moeten onderzoeken, hoeveel klasgenoten en vrienden van de jongeren minstens één keer per week minimaal zes glazen alcohol per keer drinken. Deze totaalschaal voor descriptieve norm leeftijdsgenoten bleek voldoende betrouwbaar ($\alpha = 0.79$). De schaal voor *sociale druk leeftijdsgenoten* tot probleemdrinken bleek slechts matig betrouwbaar ($\alpha = 0.66$). De schaal bestaat slechts uit twee items en daarom kan de betrouwbaarheid van de schaal niet door het verwijderen van een item worden verhoogd. Als het om de schaal voor *subjectieve norm leeftijdsgenoten* ten aanzien van probleemdrinken gaat is, de betrouwbaarheid zeer hoog ($\alpha = 0.91$). De schaal voor *descriptieve norm familie* bestaat uit de items drinkgewoontes vader, drinkgewoontes moeder en drinkgewoontes broer of zus. Voordat hiervan de betrouwbaarheid kan worden berekend, moet er eerst een nieuw construct worden gemaakt, die de antwoordmogelijkheid “heb ik niet” weglaat. Vervolgens moet de schaal worden omgeschaald. De betrouwbaarheid van deze schaal was onvoldoende ($\alpha = 0.58$). Het verwijderen van het item van de broer of zus verhoogde de betrouwbaarheid. De schaal was dan voldoende betrouwbaar ($\alpha = 0.73$). Eveneens moet er bij de schaal voor *subjectieve norm familie* ten aanzien van probleemdrinken eerst een nieuw construct worden gemaakt en de schaal moet worden omgeschaald, voordat de betrouwbaarheid kan worden berekend. De schaal voor de subjectieve norm familie had een voldoende betrouwbaarheid ($\alpha = 0.84$). Zoals te zien in tabel 1, hebben alle schalen een matige tot voldoende betrouwbaarheid en kunnen daarom voor verder onderzoek worden gebruikt, behalve de schaal voor de descriptieve norm familie. Toen er uit deze schaal een item werd weggenomen, was de betrouwbaarheid van deze schaal eveneens voldoende en de schaal kon vervolgens in het onderzoek worden gebruikt.

Tabel 1 Beschrijvende maten en betrouwbaarheid schalen.

	Aantal items	Aantal verwijderde items	α
Intentie	3	0	0.89
Attitude	8	0	0.88
Morele norm	3	0	0.78
Prototype	8	0	0.96
Similarity	1	0	0.69
Willingness	4	0	0.73
Waargenomen gedragscontrole	5	0	0.76
Intentie tot deelname verkeer	4	0	0.79
Descriptieve norm leeftijdsgenoten	2	0	0.66
Sociale druk leeftijdsgenoten	2	0	0.91
Subjectieve norm leeftijdsgenoten	2	0	
Descriptieve norm familie *	2	1	0.73
Subjectieve norm familie	2	0	0.84

* zonder item broer/zus.

3. Resultaten

3.1 Kenmerken van de jongeren

In het vervolg worden de beschrijvende statistiek van de jongeren besproken. Ten eerst komen daarbij de antwoorden op de vragen over de distale determinanten aan de order. Vervolgens gaat het over het gedrag van de jongeren, hun alcoholgebruik. Daarna worden de antwoorden besproken, die op de vragen over de proximale determinanten gebaseerd zijn. Ten vierde gaat het over de antwoorden op de vragen over keten en hokken. Voor een uitgebreide samenvatting van de resultaten tot tabellen wordt verwezen naar de bijlagen, tabel 8.1.

3.1.1 Resultaten van de vragen over distale determinanten

Roken en drugsgebruik

Bij het onderzoek naar de rookgewoonte van de jongeren bleek, dat 34% van de jongeren in de afgelopen vier weken wel eens sigaretten of shag heeft gerookt. 86% van de jongeren heeft in de afgelopen vier weken nooit wiet of hasj gebruikt. De 14% van de jongeren die dat wel heeft gedaan, heeft gemiddeld tussen de nul en één keer wiet of hasj in de afgelopen vier weken gebruikt.

Verder kwam bij het onderzoek naar voren, dat niemand van de jongeren in de afgelopen vier weken XTC, cocaïne, paddo's en amfetamine of speed heeft gebruikt.

Muziekkeuze

De meerderheid van de jongeren heeft aangegeven dat zij top 40/hitparade muziek prefereren. 68% van de jongeren vond deze muziek goed of heel goed. Op de tweede plaats van de door de jongeren geprefereerde muzieksoort kwam R&B; dit soort van muziek vond nog 51% van de jongeren goed of heel goed. Verder wordt hiphop/rap door 46% van de jongeren als goed of heel goed gezien. Gemiddeld niet goed/niet slecht, dus geen eenduidige mening bestond bij de jongeren over "gewone" rock, trance/hardstyle, alternatieve rock en techno/electro, maar bij deze soorten muziek bestond al de tendens dat zij eerder als slecht dan goed worden gezien. Als slecht of heel slecht worden gemiddeld klassieke muziek, gothic/Dark Metal/Nu metal en piratenmuziek beoordeeld.

3.1.2 Resultaten van de vragen over gedrag

Alcoholgebruik

Alle jongeren die aan het onderzoek mee hebben gedaan, hebben in zijn of haar leven al alcohol gedronken. De frequentie, hoe vaak dat in het hele leven is gebeurd, liep van één keer tot 80 of meer keer sterk uiteen, zoals te zien in tabel 1.1. 80% van de jongeren hebben tijdens 21 of meer gelegenheden alcohol gedronken en 30% hebben tijdens 80 of meer gelegenheden in hun hele leven al alcohol gedronken. Toen meer gedetailleerd werd onderzocht, tijdens hoeveel gelegenheden de jongeren gedurende de laatste twaalf maanden alcohol hebben gedronken, bleek dat 71% tussen de 11 en 80 keer alcohol hebben gedronken. Slechts 3% van de jongeren hebben tijdens 80 of meer gelegenheden in de laatste twaalf maanden alcohol gedronken. Voorts bleek uit het onderzoek dat in de laatste vier weken 11% van de jongeren nooit alcohol heeft gedronken, 44% van de jongeren gaf aan, dat zij tijdens één tot vijf gelegenheden hebben gedronken, 29% van de jongeren zei, dat zij tijdens zes tot tien gelegenheden in de laatste vier weken alcohol hebben gedronken en 14% heeft dat tijdens 11 tot 20 gelegenheden gedaan.

Tabel 1.1 Frequentie alcoholgebruik (%).

Tijdens hoeveel gelegenheden heb je alcohol gedronken?	0	1-5	6-10	11-20	21-39	40-80	80 of meer
In je hele leven?	0%	0%	5%	9%	25%	24%	30%
In de laatste twaalf maanden?	1%	11%	14%	24%	27%	20%	3%
In de laatste vier weken?	11%	44%	29%	14%	1%	0%	0%

N = 79 proefpersonen

De meerderheid van de jongeren (77%) heeft aangegeven dat zij nooit op doordeweekse dagen alcohol drinken. 19% van de jongeren heeft aangegeven dat zij op een doordeweekse dag alcohol drinken en 4% van de jongeren heeft aangegeven aan dat zij zelfs op twee doordeweekse dagen alcohol drinken. Als de jongeren doordeweeks alcohol drinken, drinkt 94% tussen de één en twee standaardglazen alcohol, zoals te zien in tabel 1.2, maar 6% drinkt tussen de drie en vijf standaardglazen, gemiddeld drinken de jongeren tussen de één en twee standaardglazen alcohol.

Tabel 1.2 Hoeveelheid standaardglazen alcohol (%).

Standaardglazen	1-2 per dag	3-5 per dag	6-10 per dag	11 of meer per dag	N
Als je op een doordeweekse dag alcohol drinkt, hoeveel standaardglazen drink je dan meestal?	94%	6%	0%	0%	18
Als je op een weekenddag alcohol drinkt, hoeveel standaardglazen drink je dan meestal?	25%	32%	36%	8%	73

N = aantal proefpersonen

Tijdens het weekend drinkt 92% van de jongeren alcohol, waarbij 47% van de jongeren aangeeft dat zij dat op één dag doen en 39% drinkt tijdens het weekend op twee dagen. Een aantal van 6% heeft aangegeven dat zij op alle drie dagen van het weekend alcohol drinken. Op een weekenddag wordt duidelijk meer alcohol gedronken, de jongeren drinken gemiddeld tussen de drie en zes standaardglazen alcohol. 29% van de jongeren heeft aangegeven, dat zij tussen de drie en vijf standaardglazen per dag drinken, 33% drinkt tussen de zes en 11 standaardglazen per dag en 8% van de jongeren drinkt zelfs meer dan 11 glazen per dag. Bij een schatting van het alcoholgebruik per week kwam uit, dat de jongeren gemiddeld 8.73 standaardglazen met alcohol per week drinken. Het aantal standaardglazen met alcohol liep daarbij van nul tot 25.5 standaardglazen sterk uiteen.

De meeste jongeren hebben aangegeven, dat zij zelfgemaakte mixdrankjes (66%) en bier (57%) drinken. In standaardglazen wordt gemiddeld tussen de twee en drie glazen bier per dag gedronken, maar 22% van de jongeren drinkt per dag tussen de zes en tien glazen en 6% van de jongeren geeft aan, dat zij 11 of meer glazen bier per gelegenheid drinken. Bij de zelfgemaakte mixdrankjes worden gemiddeld één tot twee standaardglazen per gelegenheid gedronken, waarbij 62% van de jongeren tussen de een en vijf glazen drinkt. Minder van de jongeren drinken wijn (41%, gemiddelde standaardglazen per gelegenheid tussen de nul en twee), sterke drank (35%, gemiddelde standaardglazen per gelegenheid tussen de nul en één) en Breezer (33%, gemiddelde standaardglazen per gelegenheid tussen de nul en één). Shooter wordt slechts door 17% van de jongeren gedronken, waarbij gemiddeld tussen de nul en één standaardglazen shooter worden gedronken.

In de afgelopen vier weken heeft 27% van de jongeren nooit zes of meer standaardglazen alcohol tijdens één gelegenheid gedronken. 24% van de jongeren heeft aangegeven, dat zij dat een keer hebben gedaan, 15% van de jongeren heeft dat 2 keer gedaan, 22% van de jongeren heeft drie tot vier keer zes of meer standaardglazen alcohol per gelegenheid gedronken en 12% van de jongeren heeft dat vaker dan vier keer gedaan.

Door middel van de vragenlijst wordt aan de jongeren gevraagd, hoe vaak zij in hun hele leven aangeschoten zijn geweest; daaruit kwam, zoals te zien in tabel 1.3, naar voren, dat 11%

nog nooit aangeschoten is geweest, 22% was in de laatste 12 maanden niet aangeschoten en 41% was in de laatste vier weken niet aangeschoten geweest. 34% van de jongeren was in hun hele leven tussen de één en vijf keer aangeschoten geweest, in de laatste 12 maanden was van de jongeren 42% één tot vijf keer aangeschoten geweest en in de laatste vier weken 53%.

Tabel 1.3 Frequentie van aangeschoten en/of dronken zijn (%).

Hoe vaak ben je door het drinken van alcohol aangeschoten geweest?	0	1-5	6-10	11-20	21-39	40 of meer
In je hele leven	11%	34%	19%	15%	9%	11%
In de laatste 12 maanden	22%	42%	19%	8%	8%	3%
In de laatste vier weken	41%	53%	6%	0%	0%	0%
Hoe vaak ben je door het drinken van alcohol dronken geweest?						
In je hele leven	47%	32%	11%	5%	1%	4%
In de laatste 12 maanden	54%	39%	1%	4%	1%	0%
In de laatste vier weken	77%	23%	0%	0%	0%	0%

N = 79 proefpersonen

Gemiddeld waren de jongeren in hun hele leven tussen de tien en 11 keer aangeschoten geweest, wat in de laatste twaalf maanden gemiddeld terugliep tot tussen de vijf en zes keer en in de laatste vier weken waren de jongeren gemiddeld tussen de één en vijf keer aangeschoten geweest. Verder kwam bij het onderzoek naar voren, dat de jongeren gemiddeld tussen de nul en vijf keer (gemiddeld 1.94) in hun hele leven dronken zijn geweest en dat 47% van de jongeren nog nooit in hun leven dronken is geweest. Voorts waren de jongeren in de laatste 12 maanden gemiddeld tussen de nul en drie keer (gemiddeld 1.58) dronken en in de laatste vier weken tussen de nul en twee keer (gemiddeld 1.23) dronken.

Uit het onderzoek bleek, dat 92% thuis van hun ouders/verzorgers alcohol mag drinken. 82% van de jongeren drinkt dan ook inderdaad thuis alcohol. Daarbij drinkt 20% van de jongeren drie of meer standaardglazen alcohol, wanneer zij thuis alcohol drinken. Voorts bleek hieruit, dat als de jongeren alcohol drinken, 56% van de jongeren dit soms of meestal thuis gaat doen. 77% van de jongeren heeft aangegeven dat zij geen afspraak met hun ouders/verzorgers of iemand anders hebben dat zij tot een bepaalde leeftijd geen alcohol zullen drinken of over de hoeveelheid alcohol die zij maximaal zullen drinken.

De geliefdste plekken om alcohol te drinken waren volgens dit onderzoek bij de familie of bij vrienden; pas daarna gaven de jongeren aan dat zij ergens op vakantie drinken. Soms tot meestal wordt ook in bars, cafés of in de discotheek gedronken, minder vaak geven de jongeren aan dat zij dat thuis doen, maar nog altijd 27% van de jongeren drinkt meestal thuis. 38% van de jongeren heeft aangegeven dat zij soms alcohol in een restaurant drinken, de meeste anderen doen dat heel soms of nooit. Plekken waar de jongeren nooit of heel soms alcohol drinken waren in afnemende mate: op straat, in het park, op het strand of ergens anders buiten, in de sportkantine, in een keet of hok en op school.

Bij het onderzoek kwam naar voren, dat de plekken waar de jongeren in de afgelopen vier weken meestal alcohol hebben gekocht, cafés en bars waren. Zij hebben daar gemiddeld tussen de twee en vier keer alcohol gekocht. Minder vaak hebben de jongeren aangegeven dat zij alcohol in een discotheek hebben gekocht, dat zij alcohol van iemand hebben gekregen of dat zij de alcohol in een supermarkt hebben gekocht. Zij gaven aan, dat dit in de afgelopen vier weken gemiddeld tussen de één en twee keer is gebeurd. Sportkantines, restaurants en slijterijen waren bij de jongeren minder geliefde plaatsen om alcohol te kopen. Zij hebben daar gemiddeld tussen de nul en één keer in de afgelopen vier weken alcohol gekocht.

3.1.3 Resultaten van de vragen over proximale determinanten

Meningen over alcohol

Als men naar de intentie van de jongeren ten aanzien van probleemdrinken, zoals gedefinieerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek, (2005) keek, was te zien dat het percentage van de jongeren die zeker niet of waarschijnlijk niet van plan zijn om in de komende vier weken minstens één keer per week minimaal zes glazen alcohol per keer te drinken van 47% daalt tot 41%, wanneer zij ernaar worden gevraagd of zij van plan zijn om het komende half jaar minstens één keer per week minimaal zes glazen alcohol per keer te drinken. Het percentage jongeren dat zeker niet of waarschijnlijk niet van plan is om zes of meer glazen alcohol per keer te drinken daalde tot 37%, zoals te zien in tabel 1.4, als hen naar hun plan voor de komende twee jaar wordt gevraagd.

Tabel 1.4 Intentie ten aanzien van probleemdrinken (%).

Ben je van plan om...	Zeker niet	Waarschijnlijk niet	Misschien	Waarschijnlijk wel	Zeker wel
...de komende vier weken minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen per keer te drinken?	22%	25%	23%	20%	10%
...het komende half jaar minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen per keer te drinken?	15%	25%	32%	10%	18%
...de komende twee jaar minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen per keer te drinken?	18%	19%	30%	15%	18%

N = 79 proefpersonen

Het percentage jongeren dat waarschijnlijk wel of zeker wel minstens één keer per week minimaal zes glazen alcohol per keer wil drinken, schommelde van 30% in de komende vier weken, daalde dan tot 28% in het komende half jaar en steeg weer tot 33%, wanneer de jongeren naar de komende twee jaar werd gevraagd.

Als aan de jongeren wordt gevraagd of zij het normaal vinden om minstens één keer per week minimaal zes glazen alcohol per keer te drinken, bleek dat 56% van de jongeren dat niet normaal vond en 33% had geen eenduidige mening. Daarentegen vond 38% van de jongeren het plezierig om zoveel alcohol te drinken en zelfs 54% vond het gezellig. 37% van de jongeren vond het drinken van meer dan zes glazen alcohol per keer ontspannend. Er wordt bovendien onderzoek naar gedaan of de jongeren zich ervan bewust zijn, dat het drinken van zoveel alcohol per keer niet gezond of zelfs schadelijk kan zijn. Daarbij kwam naar voren, dat 49% van de jongeren zich ervan bewust was dat het drinken van minimaal zes glazen alcohol minstens één keer per week schadelijk is, slechts 14% van de jongeren gaf aan dat zij niet denken dat het schadelijk is. Minder van de jongeren (30%) denkt dat het ook gevaarlijk kan zijn. 43% van de jongeren had over het gevaar van het zo vaak en zoveel alcohol drinken geen eenduidige mening. Daarentegen was de meerderheid van de jongeren (55%) zich ervan bewust, dat het ongezond is en 43% dacht dat het slecht is om minstens één keer per week minimaal zes glazen alcohol per keer te drinken. Zoals te zien in tabel 1.5 vonden 47% van de jongeren het zelfs verkeerd, wanneer zij minstens één keer per week minimaal zes glazen alcohol per keer zouden drinken, maar nog altijd 27% vond dat niet verkeerd. Een minderheid van de jongeren (20%) voelde zich schuldig als zij dat doen en 30% van de jongeren was ervan overtuigd dat zij wekelijks niet meer dan zes glazen alcohol per keer zouden drinken.

Tabel 1.5 Morele norm ten aanzien van probleemdrukken (%).

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Niet oneens/ niet eens	Mee eens	Helemaal mee eens
Ik zou het verkeerd vinden als ik minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer zou drinken.	9%	18%	27%	30%	17%
Als ik minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer drink of zou drinken, zou ik mij schuldig voelen.	32%	25%	23%	17%	4%
Ik ben ervan overtuigd dat ik wekelijks niet meer dan 6 glazen alcohol per keer drink of zal drinken.	11%	19%	39%	11%	19%

N = 79 proefpersonen

Toen de jongeren ernaar werd gevraagd, hoe zij een leeftijdsgenoot zouden vinden die minstens één keer per week minimaal zes glazen alcohol per keer zou drinken, bleek dat zij dachten dat zo iemand niet cool, noch interessant, noch populair is. Voorts dachten zij ook niet dat iemand die veel drinkt veel jongens of meisjes kan krijgen of veel verkering heeft. De jongeren waren bovendien niet van mening dat iemand die minstens één keer per week minimaal zes glazen alcohol per keer zou drinken veel vrienden of lef heeft. 84% van de jongeren dacht dan ook, dat zij er helemaal niet of nauwelijks de persoon blijken te zijn die minstens één keer per week minimaal zes glazen alcohol per keer zou drinken.

Onderzocht werd, hoe de jongeren zouden reageren als zij samen met vrienden op een feest zijn en al minimaal vijf glazen alcohol op hebben en dan door iemand nog een drankje met alcohol krijgen aangeboden. De meerderheid van de jongeren (68%) zal het waarschijnlijk wel of zeker wel aannemen en opdrinken. Beduidend minder jongeren (17%) zou waarschijnlijk wel of zeker wel “nee bedankt” zeggen en het drankje niet aannemen. Slechts 8% van de jongeren zou waarschijnlijk wel of zeker wel het drankje aannemen en het vervolgens wegzetten en bijna niemand (1%) zou waarschijnlijk wel even weggaan, bijvoorbeeld naar de wc, als iemand hen een drankje aanbiedt als hij/zij minimaal vijf glazen alcohol op heeft. Verder werd er onderzoek gedaan naar de waargenomen gedragscontrole die de jongeren denken te hebben gedaan. Daarbij worden hen gevraagd of het voor hen heel moeilijk is om veel minder alcohol te drinken dan hun vrienden. Het lijkt zo te zijn dat de jongeren ermee geen probleem hebben. 85% van de jongeren waren niet van mening dat zij er een probleem mee hebben. De meerderheid van de jongeren (75%) vond het niet moeilijk om een drankje met alcohol te weigeren als zij dat aangeboden krijgen. Verder zouden de meeste van de jongeren (70%) zeker niet of waarschijnlijk niet bij iemand in de auto stappen, die meer dan twee glazen alcohol op heeft. Eveneens rijden op de brommer of scooter zou 79% van de jongeren zeker niet of waarschijnlijk niet doen na het drinken van meer dan twee glazen alcohol, voorts zou 75% van de jongeren niet achterop de brommer of scooter stappen bij iemand die meer dan twee glazen alcohol heeft gedronken. Daarentegen zou meer dan de helft van de jongeren (78%) waarschijnlijk wel of zeker wel fietsen na het drinken van meer dan zes glazen alcohol.

Leeftijdsgenoten

Als de jongeren ernaar wordt gevraagd hoeveel van hun klasgenoten minstens één keer per week minimaal zes glazen alcohol per keer drinken, aarzelt de meerderheid (62%) tussen minder dan de helft en ongeveer de helft. 17% van de jongeren dacht dat meer dan de helft dat doet en nog eens 11% van de jongeren dacht dat bijna iedereen van hun klasgenoten één keer per week minimaal zes glazen alcohol per keer drinkt. Toen de jongeren naar hun beste vrienden en vriendinnen wordt gevraagd, gaf 23% van de jongeren aan, dat zij dachten dat bijna iedereen minstens één keer per week minimaal zes glazen alcohol per keer drinkt. 49% van de jongeren dacht dat ongeveer de helft of minder dan de helft van hun vrienden en vriendinnen minstens één keer per week minimaal zes glazen alcohol per keer drinkt. De jongeren hadden in het algemeen, zoals te zien in tabel 1.6, niet het gevoel dat hun leeftijdsgenoten en/of vrienden sociale druk willen uitoefenen dat zij minstens één keer per

week minimaal zes glazen alcohol per keer drinken. Toen de jongeren werd gevraagd of zij denken dat hun klasgenoten en/of vrienden vinden dat zij wekelijks niet meer dan zes glazen alcohol per keer zou moeten drinken, waren zij het gemiddeld daarmee oneens.

Tabel 1.6 Sociale druk leeftijdsgenoten tot probleemdrukken (%).

	Helemaal nooit	Nauwelijks	Af en toe	Vrij vaak	Heel vaak
Hoe vaak heb je het gevoel dat je klasgenoten willen dat je minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer drinkt?	76%	15%	4%	4%	1%
Hoe vaak heb je het gevoel dat je beste vrienden/of vriendinnen willen dat je minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer drinkt?	71%	20%	6%	1%	1%

N = 79 proefpersonen

Familie

De jongeren werden niet alleen naar hun drinkgewoontes en die van hun klasgenoten en vrienden gevraagd, maar ook naar de gewoontes van hun ouders en broers of zussen. Daarbij kwam naar voren, dat de vaders van de jongeren gemiddeld tussen de 2-3 keer per maand en één keer per week alcohol drinken. De moeders drinken minder vaak alcohol, gemiddeld drinken zij tussen de twee en drie keer per maand alcohol. Slechts 10% van zowel de vaders als ook moeders drinkt geen alcohol. Bij de broers of zussen lag dit percentage hoger, namelijk op 17%, maar misschien zijn sommigen van de jongere broers of zussen heel jong en mogen nog geen alcohol drinken. Gemiddeld gaven de jongeren aan, dat hun broers of zussen tussen de één en drie keer per maand alcohol drinken.

Als het om de subjectieve norm van de familie gaat, geeft 52% van de jongeren aan dat hun ouders vinden dat zij wekelijks niet meer dan zes glazen alcohol per keer zouden moeten drinken, zoals te zien in tabel 1.7. Slechts 22% van de jongeren dacht dat hun broers en/of zussen vinden dat zij wekelijks niet meer dan zes glazen alcohol per keer zou moeten drinken.

Tabel 1.7 Subjectieve norm familie ten aanzien van probleemdrukken (%).

	Heb ik niet	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Niet oneens/niet eens	Mee eens	Helemaal mee eens
Mijn ouder(s)/verzorger(s) vinden dat ik wekelijks niet meer dan 6 glazen alcohol per keer zou moeten drinken.	0%	14%	17%	18%	35%	17%
Mijn broer(s) en/of zus(sen) vinden dat ik wekelijks niet meer dan 6 glazen alcohol per keer zou moeten drinken,	6%	25%	20%	27%	13%	9%

N = 79 proefpersonen

3.1.4 Resultaten van de vragen over keten en hokken

Keten en hokken

De meerderheid van de jongeren (90%) was, zoals te zien in tabel 1.8, niet van plan om de komende vier weken regelmatig een keet te bezoeken. Dit aantal was nauwelijks lager, toen de jongeren er zowel naar werd gevraagd of zij van plan waren om het komende half jaar (89%) regelmatig een keet te bezoeken als ook toen aan de jongeren werd gevraagd of zij van plan waren om de komende twee jaar (86%) regelmatig een keet te bezoeken.

Tabel 1.8 Frequentie keetbezoek (%).

Ben je van plan om...	Zeker niet	Waarschijnlijk niet	Misschien	Waarschijnlijk wel	Zeker wel
...de komende 4 weken regelmatig een keet te bezoeken?	77%	13%	8%	3%	0%
...het komende half jaar regelmatig een keet te bezoeken?	73%	15%	9%	0%	3%
...de komende twee jaar regelmatig een keet te bezoeken?	70%	17%	11%	0%	3%

N = 79 proefpersonen

Voorts bleek uit het onderzoek, dat slechts zeven van de 79 jongeren wel een keet of hok bezoeken. Twee van de zeven keetbezoekers waren vrouwelijk en vijf mannelijk. Hoewel dat slechts een klein gedeelte is en het niet groot genoeg is om representatief te zijn, worden nu de resultaten van deze zeven personen beschreven.

Gemeenten waar de keten zijn

De meeste keten, die de jongeren die aan dit onderzoek hebben deelgenomen, bezoeken, bevonden zich in de gemeente Apeldoorn (4 keten). Verder was er nog een keet in Deventer en een andere in Epe. Bovendien was er nog een keet die zich ergens anders bevond dan de op de locaties die de vragenlijst aangaf.

De ouderdom van de door de jongeren genoemde keten liep van 1 jaar tot langer dan 10 jaar uiteen. De gemiddelde keet bestond bij dit onderzoek ongeveer tussen de 5 en 6 jaar.

Keetbezoekers

Gemiddeld hadden de keten 19 vaste bezoekers, waarbij het aantal van vijf tot 50 vaste bezoekers sterk uiteenliep, met uitzondering van een uitschieter die aangeeft dat 100 personen de keet bezoeken. Het aantal vaste bezoekers die ook klasgenoten waren, bedroeg nul tot vijf en bedroeg gemiddeld 1,3 personen. Verder bezochten meer jongens (gemiddeld 10.3) dan meisjes (gemiddeld 8.4) regelmatig als vaste bezoekers een keet.

De jongeren bezochten de keten gemiddeld ongeveer sinds 1 jaar, waarbij er een keetbezoeker was, die dat al langer dan 5 jaar deed. Aangezien de gemiddelde leeftijd van de jongeren 16,3 jaar was, begonnen de jongeren rond hun 15de levensjaar keten te bezoeken. Zij bezochten de keet gemiddeld tussen de één en drie keer per maand, waarbij één van de jongeren aangaf dat hij/zij elke dag de keet bezoekt. Verder bezocht 71% van de jongeren de keet alleen in het weekend. 29% van de jongeren bezocht de keet zowel in het weekend als ook door de week.

Openingstijden

Vier van de keten waren alleen in het weekend geopend, de andere drie waren zowel in het weekend als door de week geopend. Bij de keten die aan het weekend open waren, kan worden gezegd dat de jongeren tussen de 18.00 en 21.00 uur bijeenkwamen. De keetavond liep volgens de jongeren dan tot tussen de 03.00 uur en 5.30 uur, vaak was er geen eenduidige sluitingstijd. Ook waren er bij de keten die door de week geopend waren, volgens de jongeren vaak geen vastgelegde openings- en sluitingstijden.

Veiligheid

Meer dan de helft van de keten (57%) beschikte zowel over een brandblusser als ook over een extra (nood)uitgang, die niet de gewone ingang was. Slechts drie van de keten (43%) hadden geen brandblusser en ook geen extra (nood)uitgang.

Locatie

Er worden verschillende soorten locaties voor keten door de jongeren aangegeven. Schuren worden het meest vaak genoemd, maar ook caravan, tuinhuis, gebouwtje, unit en huis worden door de jongeren als locatie voor de keet genoemd.

Toezicht op de keten

Ongeveer de helft van de keten stond onder toezicht van ouders, één van de keten stond onder toezicht van de gemeente, maar geen van de keten stond onder toezicht van de politie. Toen de jongeren werd gevraagd, wat zij van de idee zouden vinden als hun keet onder toezicht kwam van ouders, gaf 43% van de jongeren aan, dat zij deze idee goed of heel goed vinden. Het percentage van de jongeren dat dat heel slecht of slecht zou vinden, was identiek en 14% gaf aan dat zij dat niet goed/niet slecht zouden vinden. Toen de jongeren werd gevraagd wat zij ervan vonden als de gemeente de toezicht op hun keet zou hebben, vond slechts 14% dat goed, daarentegen vond tot 43% dat heel slecht. (43% niet goed/niet slecht). Voorts vond 57% van de jongeren het heel slecht of slecht als hun keet onder toezicht van de politie zou komen, in tegenstelling tot 14%, die dat goed zou vinden (29% niet goed/niet slecht).

Overlast, agressie en vandalisme

Volgens de jongeren hadden de omwonenden nooit (57%) of heel soms (43%) last van geluidsoverlast. Verder gaven de jongeren aan, zoals te zien in tabel 1.9, dat agressief gedrag nooit (71%) of heel soms (29%) bij de vaste keetbezoekers voorkwam. Eveneens kwam vandalisme volgens de jongeren bij de vaste keetbezoekers nooit (86%) of heel soms (14%) voor.

Tabel 1.9 Frequentie van geluidsoverlast, agressief gedrag en vandalisme bij keten (%).

	Nooit	Heel soms	Soms	Meestal	Altijd
Mensen die in de buurt van de keet wonen hebben veel geluidsoverlast.	57%	43%	0%	0%	0%
Agressief gedrag komt vaak voor bij onze vaste keetbezoekers.	71%	29%	0%	0%	0%
Vandalisme komt vaak voor bij onze vaste keetbezoekers.	86%	14%	0%	0%	0%

N = 7 proefpersonen

De houding ten aanzien van alcohol en verkeer

Als de jongeren na een keetavond nog gaan stappen, hebben zij aangegeven dat zij meestal of altijd de fiets nemen om in die kroeg, disco, of ergens anders te komen. Soms gebeurde dat ook lopend en heel soms met de auto, brommer of scooter. Bijna nooit gaven de jongeren aan naar een keetavond nog met de bus of taxi in de kroeg, disco of ergens anders te gaan. De trein wordt door niemand genomen om te gaan stappen naar een keetavond.

Zoals te zien in tabel 1.10 gaf 71% van de jongeren aan, dat het na een keetavond nooit voorkwam dat iemand auto reed na het drinken van meer dan twee glazen alcohol. Volgens 14% kwam dat heel soms voor en 14% van de jongeren heeft zelfs aangegeven dat dat elke week voorkwam. Toen de jongeren ernaar gevraagd werd, hoe vaak het voorkwam dat iemand na het drinken van meer dan twee glazen alcohol brommer of scooter rijdt, gaf nog slechts 29% aan, dat dat nooit gebeurde. Volgens 57% van de jongeren gebeurde dat heel soms en 14% gaf aan dat dat elke week voorkwam. Bij de vraag hoe vaak het voorkomt dat iemand fietst na het drinken van meer dan zes glazen alcohol gaven slechts 14% aan dat dat nooit voorkwam. 14% van de jongeren gaf aan dat dat elke maand voorkwam, 43% zei dat dat elke week voorkwam. 29% van de jongeren gaf aan dat fietsen na het drinken van meer dan zes glazen alcohol na een keetavond bijna altijd voorkwam.

Tabel 1.10 Frequentie van dronken rijden (%).

Geef aan hoe vaak onderstaande situaties bij jullie voorkomen na een keetavond	Nooit	Heel soms	Elke maand	Elke week	Bijna altijd
Iemand rijdt met de auto na het drinken van meer dan twee glazen alcohol.	71%	14%	0%	14%	0%
Iemand rijdt met de brommer/scooter na het drinken van meer dan twee glazen alcohol.	29%	57%	0%	14%	0%
Iemand fietst na het drinken van meer dan zes glazen alcohol.	14%	0%	14%	43%	29%

N = 7 proefpersonen

Alcoholgebruik

Alcohol was bij de keten in verschillende soorten aanwezig. Zo hebben de jongeren aangegeven dat er altijd bier aanwezig was, maar ook wijn en een mix van sterke drank met frisdrank of vruchtsap waren vaak aanwezig. Sterke drank, Breezer, mixdrank in flesjes en shooters waren volgens de jongeren zelden in hun keten te vinden. De jongeren hebben aangegeven tussen de vier en tien standaardglazen op een keetavond in het weekend te drinken. Hun alcoholgebruik lag gemiddeld bij 7.4 standaardglazen in het weekend op een keetavond. De jongeren gaven aan door de week beduidend minder alcohol te drinken. Het gemiddelde alcoholgebruik door de week op een keetavond lag bij 0.9 standaardglazen, de jongeren gaven aan tussen de nul en vijf glazen alcohol te drinken.

Meestal (67%) wordt een pot in de keet gemaakt en van dit geld wordt dan de drank gehaald en betaald. Beduidend minder vaak (33%) was er een vaste prijs per drankje.

In meer dan de helft van de door de jongeren genoemde keten (57%) worden leeftijdsgrenzen voor de alcoholverstrekking gehanteerd. Aan jongeren onder de zestien wordt in deze keten geen alcohol geschonken, maar slechts in twee keten worden er regels gehanteerd, die het verbieden om alcohol aan jongeren onder de 16 jaar te schenken. Verder bestond in geen van de keten een regel over het maximum aantal glazen alcohol dat op een avond per persoon mag worden gedronken. Zo bestond er ook slechts in één keet een verbod op het schenken van alcohol aan iemand die al dronken is. In minder van de helft (43%) van de keten bestond er een verbod op autorijden na het drinken van meer dan twee glazen alcohol en in slechts vier keten werden regels gehanteerd, dat er op iemand die dronken is wordt gelet en dat die persoon dan in veiligheid wordt gebracht. Als er regels bestonden, woeden die meestal door de keeteigenaars of de keetbezoekers opgesteld en de jongeren hielden zich in een groot aantal van gevallen ook aan deze regels. De ouders hebben meestal geen regels voor de jongeren opgesteld, hoe zij met alcohol en drugs moeten omgaan.

Roken en drugs

Roken was in alle keten, die door de jongeren werden genoemd, toegestaan. Wat betreft drugsgebruik lag de situatie anders. Drugs zoals XTC, cocaïne, paddo's, amfetamine en speed werden in geen van de keten gebruikt, en het gebruik was volgens de jongeren ook in hun keten verboden. De regel over het verbod van deze drugs werd vaak door de keeteigenaar (50%) opgesteld, maar ook door de ouders (17%) of door de keetbezoekers zelf (33%). Bij twee keten werd heel soms wiet of hasj in de keet gebruikt, bij de andere keten werd er een verbod op hash- en wietgebruik gehanteerd, dat in meer van de helft van de gevallen (60%) door de keeteigenaar werd opgesteld.

Functies van de keet

Aan de jongeren werd aan hand van een vijf punten schaal, lopend van geheel onbelangrijk (1) tot heel belangrijk (5), gevraagd hoe belangrijk bepaalde zaken bij hun keet voor hen zijn. De belangrijkste functie van hun keet was, zoals te zien in tabel 1.11, voor de jongeren het samenkomen met vrienden en de gezelligheid die daarbij hoorde (gemiddelde score 4.3).

Tabel 1.11 *Functies van de keet (%)*.

Hoe belangrijk vindt je bepaalde zaken bij jullie keet.	Geheel onbelangrijk	Niet zo belangrijk	Niet belangrijk/niet onbelangrijk	Redelijk belangrijk	Heel belangrijk	Niet van toepassing
Het samenkomen met vrienden (gezelligheid).	14%	0%	0%	14%	71%	
Een eigen plek voor jezelf hebben, zonder ouders/familie.	14%	29%	0%	29%	29%	
Bier/alcohol drinken.	14%	0%	57%	14%	14%	
Prijs van de consumpties ten opzichte van de kroeg/het café.	14%	14%	29%	29%	14%	
De keet heeft een latere sluitingstijd dan de horeca.	14%	14%	29%	14%	14%	14%
Activiteiten ondernemen.	14%	43%	14%	29%	0%	

N = 7 proefpersonen.

De tweede functie die voor de jongeren belangrijk was, was het hebben van een eigen plek voor zichzelf zonder de toezicht van hun ouders of familie (gemiddelde score 3.3). Niet meer zo erg belangrijk leek voor de jongeren het drinken van bier/ alcohol te zijn en de lagere prijs van de consumpties ten opzichte van de kroeg of het café (gemiddelde scores 3.1). De laagst scorende functies van een keet waren zowel ondernemen van activiteiten, zoals vakantie, sporten, uitgaan en wedstrijden spelen, als ook het feit dat de keet een latere sluitingstijd had dan de horeca.

3.2 Verschil tussen jongeren die wel keten en hokken bezoeken en jongeren die dat niet doen

Om de vraag te beantwoorden of jongeren die keten en hokken bezoeken significant meer alcohol drinken dan hun leeftijdsgenoten die geen keten en hokken bezoeken, werd er zowel een analyse met de Independent-Samples T Test als ook een analyse met de Mann-Whitney test uitgevoerd. De Mann-Whitney test werd gebruikt om testgegevens die significant waren nog een keer nader te onderzoeken, omdat er slechts een relatief kleine groep van jongeren (zeven personen) was, die wel keten en hokken bezoeken. Alle resultaten die bij de Independent- Samples T Test significant waren, waren eveneens bij de Mann-Whitney test significant en worden daarom niet opnieuw in detail beschreven. Als de resultaten alleen bij de Mann-Whitney test significant waren, maar niet bij de Independent-Samples T Test wordt dat wel in detail beschreven.

Ten eerste wordt bij dit onderzoek duidelijk dat alle jongeren wel eens een keer in zijn of haar leven alcohol heeft gedronken, en dat er geen verschil was tussen keet- en niet keetbezoekers.

Ten tweede werd onderzocht tijdens hoeveel gelegenheden de jongeren al alcohol hebben gedronken, daarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen hun hele leven, in de laatste twaalf maanden en in de laatste vier weken. Bij geen van de periodes bestond er, zoals in tabel 3.1 te zien is, een significant verschil bij $p < 0.05$ tussen de gelegenheden waarbij keetbezoekers alcohol hebben gedronken en de gelegenheden waarbij niet-keetbezoekers alcohol hebben gedronken.

Tabel 3.1 Gemiddelde score van keetbezoekers en niet-keetbezoekers en de t- en p-waarden op de Independent-Samples T Test.

Tijdens hoeveel gelegenheden heb je alcohol gedronken?	Keetbezoekers gemiddelde score	Niet-keetbezoekers gemiddelde score	t	p
In je hele leven? a	6.3	5.4	1.57	0.12
In de laatste twaalf maanden? a	4.6	4.3	0.46	0.65
In de laatste vier weken? a	2.6	2.5	0.23	0.82

* p is significant op een 0.05 level (2-tailed).

a 1=0; 2=1-5; 3=6-10; 4=11-20; 5=21-39; 6=40-80; 7= 80 of meer

Vervolgens werd onderzocht of er een verschil is tussen keet- en niet-keetbezoekers ten aanzien van hoeveel doordeweekse dagen zij meestal alcohol drinken. Hierbij kwam naar voren, dat jongeren die wel keten bezoeken gemiddeld op ongeveer één dag alcohol drinken en jongeren die geen keten bezoeken dat gemiddeld bijna nooit doen. Volgens de Independent Samples T Test is $t = 2.45$ en $p = 0.02$, er is dus, zoals te zien is in Tabel 3.2, een significant verschil.

Tabel 3.2 Gemiddelde score van keetbezoekers en niet-keetbezoekers en de t- en p-waarden op de Independent-Samples T Test.

	Keetbezoekers gemiddelde score	Niet-keetbezoekers gemiddelde score	t	p
Op hoeveel van de vier doordeweekse dagen drink je meestal alcohol? a	1.7	1.2	2.45	0.02*
Als je op een doordeweekse dag alcohol drinkt, hoeveel standaardglazen drink je dan meestal? c	1	1.07	-0.52	0.61
Op hoeveel van de drie weekenddagen drink je meestal alcohol? b	3	2.4	2.17	0.03*
Als je op een weekenddag alcohol drinkt, hoeveel standaardglazen drink je dan meestal? c	2.6	2.2	0.89	0.39
Alcoholgebruik hele week?	13.93	8.23	2.01	0.048*

* p is significant op een 0.05 level (2-tailed).

a 1=ik drink nooit op doordeweekse dagen; 2=1 dag; 3= 2 dagen; 4= 3 dagen; 5= 4 dagen

b 1=ik drink nooit in het weekend; 2=1 dag; 3= 2 dagen; 4= 3 dagen

c 1=1-2 per dag; 2=3-5 per dag; 3=6-10 per dag; 4=11 of meer per dag

Verder werd nagegaan of de jongeren die keten en hokken bezoeken doordeweeks meer alcohol drinken dan jongeren die dat niet doen. Daarbij kwam geen significant verschil naar voren ($p = 0.61$; $t = -0.52$). Jongeren die geen keten bezoeken, drinken gemiddeld zelfs iets meer (gemiddelde score 1.1; dus ongeveer tussen de één en twee standaardglazen alcohol) dan jongeren die wel keten bezoeken (gemiddelde score 1.0; dus ongeveer eveneens tussen de één en twee standaardglazen alcohol).

Ten vijfde werd onderzocht op hoeveel van de drie weekenddagen de jongeren meestal alcohol drinken. Daarbij kwam bij de Independent Samples T Test weer een significant verschil naar voren tussen jongeren die wel keten bezoeken en jongeren die dat niet doen ($p = 0.03$; $t = 2.17$). Jongeren die keten bezoeken dronken gemiddeld op twee dagen van het weekend alcohol en jongeren die geen keten bezoeken dronken gemiddeld op iets meer dan een dag alcohol.

Daarna werd onderzocht hoeveel standaardglazen alcohol de jongeren gemiddeld op een weekenddag drinken. Zoals te zien is in tabel 3.2 was er geen significant verschil tussen jongeren die keten bezoeken en jongeren die dat niet doen met betrekking tot de hoeveelheid standaardglazen alcohol die de jongeren aangaven te drinken op een weekenddag.

Als men vervolgens de doordeweekse dagen en de weekenddagen samenvat en onderzocht hoeveel standaardglazen met alcohol de jongeren gemiddeld door de hele week drinken was er, zoals te zien in tabel 3.2, een significant verschil tussen keetbezoekers en niet-keetbezoekers. Keetbezoekers drinken gemiddeld 13.93 standaardglazen met alcohol per week en niet-keetbezoekers drinken gemiddeld 8.23 standaardglazen met alcohol per week.

Vervolgens werd onderzocht of er verschillen bestaan tussen de jongeren die wel keten bezoeken en jongeren die dat niet doen bij de soort drankjes en de aantal standaardglazen alcohol die zij drinken. Volgens de Independent Samples Test bestonden er geen significante verschillen bij sterke drankjes en bij Breezer, kant en klaar gemixte drank in flesje of blikje. Zoals te zien is in tabel 3.3 bestond er alleen maar een significant verschil bij $p < 0.05$ bij wijn, zelfgemaakte mixen en shooter. Jongeren die geen keten bezoeken, dronken significant meer wijn dan hun leeftijdsgenoten die wel keten bezoeken. Daarentegen dronken jongeren die wel keten bezoeken meer bier, zelfgemaakte mix drankjes en shooter. Wat betreft bier bestond er bij $p < 0.05$ geen significant verschil, maar viel er te zien dat jongeren die keten bezoeken toch meer bier dronken dan hun leeftijdsgenoten die geen keten bezoeken, hoewel dit verschil niet significant was. Bij zelfgemaakte mixdrankjes was het verschil bij $p < 0.05$ bij de Independent Samples T Test niet significant ($p = 0.06$) in tegenstelling tot de Mann-Whitney Test, waarbij het verschil wel significant was ($p = 0.04$). Omdat de Mann-Whitney Test bij kleinere groepen gevoeliger is dan de Independent Samples T Test moet er worden aangenomen, dat het verschil wel significant was en jongeren die keten bezoeken meer zelfgemaakte mixdrankjes ronken dan jongeren die geen keten bezoeken.

Tabel 3.3 Gemiddelde score van keetbezoekers en niet-keetbezoekers en de t- en p-waarden op de Independent-Samples T Test en de resultaten van de Mann-Whitney test.

Aantal standaardglazen per gelegenheid:	Keetbezoekers gemiddelde score	Niet-keetbezoekers gemiddelde score	t	p	Mann-Whitney U	p (van Mann-Whitney Test)
bier a	3.3	2.3	1.89	0.06	148.5	0.06
wijn a	1	1.7	-2.02	0.05	140.0	0.03
sterke drank a	1.7	1.4	1.25	0.22	212.5	0.42
zelfgemaakte mix a	2.6	1.9	1.89	0.06	137.5	0.04
Breezer a	1.6	1.4	0.63	0.53	221.0	0.52
shooter a	1.7	1.2	2.52	0.01	173.5	0.04

* p is significant op een 0.05 level (2-tailed).

a 1=0; 2=1-2; 3=3-5; 4=6-10; 5=11 of meer)

Ten negende wordt bij het onderzoek geen significant verschil ($p = 0.21$; $t = 1.26$) vastgesteld hoe vaak de jongeren die keten bezoeken en de jongeren die dat niet doen in de afgelopen vier weken tijdens één gelegenheid zes of meer standaardglazen alcohol hebben gedronken. Jongeren die wel keten bezoeken, dronken gemiddeld tijdens twee tot drie gelegenheden (gemiddelde score 3.4) zes of meer standaardglazen alcohol en jongeren die geen keten bezoeken dronken gemiddeld tijdens ongeveer twee gelegenheden (gemiddelde score 2.7) zes of meer standaardglazen alcohol.

Verder wordt onderzocht of jongeren die keten en hokken bezoeken significant vaker aangeschoten en/of dronken zijn dan hun leeftijdsgenoten die geen keten en hokken bezoeken. Daarvoor moeten de jongeren aangeven, hoe vaak zij in hun hele leven, in de laatste twaalf maanden en in de laatste vier weken aangeschoten of dronken waren. Daarbij kwam zoals te zien is in tabel 3.4 bij geen van de periodes een significant verschil te voorschijn tussen jongeren die keten bezoeken en jongeren die dat niet doen. In de meeste gevallen waren jongeren die keten bezoeken een beetje vaker aangeschoten en dronken dan hun leeftijdsgenoten die geen keten bezoeken, maar geen van de verschillen was significant.

Tabel 3.4 Gemiddelde score van keetbezoekers en niet-keetbezoekers en de t- en p-waarden op de Independent-Samples T Test.

	Keetbezoekers gemiddelde score	Niet-keetbezoekers gemiddelde score	t	p
Hoe vaak ben je door het drinken van alcohol in je hele leven aangeschoten geweest? a	3.1	3.1	0.08	0.89
Hoe vaak ben je door het drinken van alcohol in de laatste 12 maanden aangeschoten geweest? a	2.3	2.5	-0.37	0.71
Hoe vaak ben je door het drinken van alcohol in de laatste vier weken aangeschoten geweest? a	1.9	1.6	0.92	0.36
Hoe vaak ben je door het drinken van alcohol in je hele leven dronken geweest? a	2.3	1.9	0.78	0.44
Hoe vaak ben je door het drinken van alcohol in de laatste 12 maanden dronken geweest? a	2.0	1.5	1.44	0.15
Hoe vaak ben je door het drinken van alcohol in de laatste vier dronken geweest? a	1.4	1.2	1.32	0.19

* p is significant op een 0,05 level (2-tailed).

a 1=0; 2=1-5; 3=6-10; 4=11-20; 5=21-39; 6=40 of meer

Bij jongeren die keten bezoeken en hun leeftijdsgenoten die dat niet doen waren nauwelijks verschillen te zien bij hun drinkgewoontes. Daarom wordt vervolgens onderzocht of er een significant verschil is in drinkgewoontes tussen jongens en meisjes.

3.3 Verschil tussen jongens en meisjes

Aan het onderzoek hebben 39 jongens en 40 meisjes meegedaan. Vervolgens werd met behulp van de Independent Samples Test onderzocht of jongens significant meer alcohol drinken dan meisjes. In de twee groepen bevonden zich zowel keetbezoekers als ook niet-keetbezoekers. Ten eerste kwam er naar voren, dat alle jongeren al alcohol had gedronken in zijn of haar leven. Er was dus geen verschil tussen jongens en meisjes, wat betreft de vraag of zij al alcohol in hun leven hadden gedronken.

Ten tweede werd ernaar gekeken of er een verschil is ten aanzien van de hoeveelheid gelegenheden, waarbij jongens en meisjes in hun hele leven, de laatste twaalf maanden en de laatste vier weken alcohol hebben gedronken. Eveneens was er hierbij, zoals blijkt uit tabel 4.1, bij $p < 0.05$ geen significante verschil te zien tussen jongens en meisjes.

Tabel 4.1 Gemiddelde score van jongens en meisjes en de t- en p-waarden op de Independent-Samples T Test.

Tijdens hoeveel gelegenheden heb je alcohol gedronken?	Jongens gemiddelde score	Meisjes gemiddelde score	t	p
In je hele leven? a	5.6	5.4	0.82	0.41
In de laatste twaalf maanden? a	4.5	4.2	0.92	0.36
In de laatste vier weken? a	2.5	2.5	-0.06	0.95

* p is significant op een 0.05 level (2-tailed).

a 1=0; 2=1-5; 3=6-10; 4=11-20; 5=21-39; 6=40-80; 7= 80 of meer

Vervolgens werd er geen significant verschil ($p = 0.79$; $t = 0.27$) vastgesteld tussen jongens en meisjes op het aantal doordeweekse dagen dat zij alcohol drinken. Zowel jongens als ook meisjes hebben aangegeven dat zij eigenlijk nooit op doordeweekse dagen alcohol drinken (gemiddeld 1.3). Als er toch gedronken wordt, drinken meisjes gemiddeld één tot twee standaardglazen (gemiddeld 1.1) alcohol, zij gaven aan doordeweeks iets meer te drinken dan de jongens, maar niet significant meer ($p = 0.28$; $t = -1.13$) en gemiddeld komen de jongens eveneens op één tot twee standaardglazen alcohol doordeweeks.

Ten vierde was er bij $p < 0.05$ eveneens geen significant verschil ($p = 0.08$; $t = 1.79$) ten aanzien van de vraag, op hoeveel van de drie weekenddagen jongens en meisjes alcohol drinken. Jongens hebben aangegeven gemiddeld op één tot twee weekenddagen alcohol (gemiddelde score 2.6) te drinken en meisjes op een weekenddag (gemiddelde score 2.3). Als

het om de aantal standaardglazen alcohol gaat die de jongeren op een weekenddag drinken, was er bij $p < 0.05$ een significant verschil tussen jongens en meisjes te zien. Jongens hebben aangegeven, zoals blijkt uit tabel 4.2, op een weekenddag meer alcohol te drinken dan meisjes.

Eveneens als het om de schatting van het alcoholgebruik van de hele week gaat, hebben jongens aangegeven, zoals te zien in tabel 4.2, significant meer te drinken dan meisjes. Jongens drinken gemiddeld 10.51 standaardglazen met alcohol per week en meisjes drinken gemiddeld zeven standaardglazen met alcohol per week.

Tabel 4.2 Gemiddelde score van jongens en meisjes en de t- en p-waarden op de Independent-Samples T Test.

	Jongens gemiddelde score	Meisjes gemiddelde score	t	p
Als je op een weekenddag alcohol drinkt, hoeveel standaardglazen drink je dan meestal? a	2.6	2.0	2.65	0.01*
Alcoholgebruik hele week?	10.51	7.0	2.19	0.03*

* p is significant op een 0.05 level (2-tailed).

a 1=1-2 per dag; 2=3-5 per dag; 3=6-10 per dag; 4=11 of meer per dag

Verder waren er eveneens, zoals blijkt uit in tabel 4.3, bij de soort drankjes die jongens en meisjes aangaven te drinken significante verschillen. Zo dronken jongens significant meer bier. Meisjes daarentegen dronken significant meer wijn dan jongens. Zelfgemaakte mix drankjes worden eerder door meisjes dan door jongens gedronken en shooters eerder door jongens dan door meisjes, maar dit verschil was bij $p < 0.05$ niet significant. Er bestond geen significant verschil tussen jongens en meisjes bij de gelegenheden waar sterke drankjes of Breezer worden gedronken.

Tabel 4.3 Gemiddelde score van jongens en meisjes en de t- en p-waarden op de Independent-Samples T Test.

Aantal standaardglazen per gelegenheid:	Jongens gemiddelde score	Meisjes gemiddelde score	t	p
bier a	3.3	1.5	7.43	0.00*
wijn a	1.3	1.98	-4.03	0.00*
sterke drank a	1.5	1.4	1.14	0.26
zelfgemaakte mix a	1.8	2.2	-1.8	0.08
Breezer a	1.3	1.5	1.1	0.27
shooter a	1.3	1.1	1.69	0.1

* p is significant op een 0.05 level (2-tailed).

a 1=0; 2=1-2; 3=3-5; 4=6-10; 5=11 of meer

Ten zesde dronken jongens, bij $p < 0.05$, in de afgelopen vier weken significant vaker dan meisjes zes of meer standaardglazen alcohol ($p = 0.05$; $t = 1.96$). De jongens dronken gemiddeld bij twee gelegenheden zes of meer standaardglazen alcohol, de meisjes deden dat gemiddeld slechts bij ongeveer iets meer dan een gelegenheid zoals te zien is in tabel 3.4

Tabel 4.4 Gemiddelde score van jongens en meisjes en de t- en p-waarden op de Independent-Samples T Test.

	Jongens gemiddelde score	Meisjes gemiddelde score	t	p
Hoe vaak heb je de afgelopen vier weken zes of meer standaardglazen met alcohol gedronken bij een gelegenheid? a	3.1	2.4	1.96	0.05*

* p is significant op een 0.05 level (2-tailed).

a 1=nooit; 2=1 keer; 3=2 keer; 4=3-4 keer; 5=5-6keer; 6=7-8 keer; 7=9 keer of vaker

Tot slot werd nog onderzocht of jongens vaker aangeschoten en/of dronken zijn dan meisjes. Daarbij werd aan de jongeren zowel gevraagd hoe vaak zij in hun hele leven, in de laatste twaalf maanden en in de laatste vier weken aangeschoten en dronken waren. Hierbij

kwam naar voren, dat jongens niet significant vaker aangeschoten waren dan meisjes, zoals te zien is in tabel 4.5. Maar dat de jongens in hun hele leven en in de laatste twaalf maanden significant vaker dronken waren. Als de jongeren er alleen maar naar werd gevraagd hoe vaak zij door het drinken van alcohol in de laatste vier weken dronken waren geweest, was er geen significante verschil te zien tussen jongens en meisjes.

Tabel 4.5 Gemiddelde score van jongens en meisjes en de t- en p-waarden op de Independent-Samples T Test.

	Jongens gemiddelde score	Meisjes gemiddelde score	t	p
Hoe vaak ben je door het drinken van alcohol in je hele leven aangeschoten geweest? a	3.3	2.9	1.19	0.24
Hoe vaak ben je door het drinken van alcohol in de laatste 12 maanden aangeschoten geweest? a	2.5	2.4	0.57	0.57
Hoe vaak ben je door het drinken van alcohol in de laatste vier weken aangeschoten geweest? a	1.7	1.6	1.26	0.21
Hoe vaak ben je door het drinken van alcohol in je hele leven dronken geweest? a	2.2	1.7	2.14	0.04*
Hoe vaak ben je door het drinken van alcohol in de laatste 12 maanden dronken geweest? a	1.8	1.4	2.37	0.02*
Hoe vaak ben je door het drinken van alcohol in de laatste vier weken dronken geweest? a	1.3	1.2	1.13	0.26

*p significant op een 0.05 level (2-tailed).

a 1=0, 2=1-5; 3=6-10; 4=11-20; 5=21-39; 6=40 of meer

Vervolgens werd onderzocht of de Theory Planned Behaviour (TPB) en het Prototype/Willingness Model (PWM) en de determinanten ervan goede voorspellers zijn voor alcoholgebruik onder jongeren.

3.4 Correlaties

Ten eerste werd met behulp van een correlatieanalyse de lineaire samenhang tussen de intentie om alcohol te gebruiken met de verschillende determinanten van de Theory of Planned Behaviour (TPB) en het Prototype/Willingness Model (PWM) onderzocht. De correlatieanalyse geeft inzicht in het verband tussen de intentie om alcohol te drinken en de determinanten van de theorieën. Hoe hoger de correlatiecoëfficiënt is, des te sterker is het verband tussen de twee variabelen. Uit de resultaten van tabel 5 blijkt een relatief sterk, significant positief verband tussen de intentie om alcohol te drinken en de variabelen attitude ($r = 0.63$, $p < 0.01$), prototype ($r = 0.29$, $p < 0.01$), descriptieve norm leeftijdsgenoten ($r = 0.57$, $p < 0.01$) en gedrag ($r = 0.66$, $p < 0.01$). Nog steeds significant en positief, maar minder sterk was het verband tussen intentie en de variabelen similarity ($r = 0.24$, $p < 0.05$) en waargenomen gedragscontrole ($r = 0.28$, $p < 0.05$). Zoals te zien is in tabel 5, was er een relatief sterk, significant negatief verband tussen intentie en de variabelen morele norm ($r = -0.59$, $p < 0.01$) en subjectieve norm leeftijdsgenoten ($r = -0.38$, $p < 0.01$). Verder was er een minder sterk, maar nog steeds significant, negatief verband tussen intentie en de variabele geslacht ($r = -0.27$, $p < 0.05$). Zoals te zien is in tabel 5, was bij de andere variabelen er geen significant verband met intentie te zien. Zo was er een licht, niet-significant positief verband tussen intentie en de variabelen intentie tot deelname verkeer ($r = 0.18$, $p < 0.11$) en sociale druk leeftijdsgenoten ($r = 0.1$, $p < 0.40$) en een licht, niet-significant negatief verband tussen intentie en de variabele descriptieve norm familie zonder broer/zus ($r = -0.15$, $p < 0.21$).

Ten tweede werd de lineaire samenhang tussen alcoholgebruik in de afgelopen vier weken met de verschillende determinanten van de TPB en het PWM onderzocht. Met behulp van de correlatieanalyse werd er meer inzicht verworven in het verband tussen alcoholgebruik in de laatste vier weken en de determinanten van de theorieën. De resultaten uit tabel 5 lieten een relatief sterk, significant positief verband zien tussen de alcoholgebruik van jongeren in de laatste vier weken en de variabelen intentie ($r = 0.66$, $p < 0.01$), attitude ($r = 0.55$, $p < 0.01$),

0.01), waargenomen gedragscontrole ($r = 0.33$, $p < 0.01$) en descriptieve norm leeftijdsgenoten ($r = 0.51$, $p < 0.01$). Een minder sterk, maar nog steeds significant verband was er te zien tussen het alcoholgebruik van jongeren in de laatste vier weken en de variabele similarity ($r = 0.22$, $p < 0.05$). Verder blijkt uit tabel 5, dat er een relatief sterk, significant negatief verband was tussen de alcoholgebruik van jongeren in de laatste vier weken en morele norm ($r = -0.52$, $p < 0.01$), willingness ($r = -0.45$, $p < 0.01$) en subjectieve norm leeftijdsgenoten ($r = -0.40$, $p < 0.01$).

Tabel 5 *Correlatie tussen de intentie om alcohol te gebruiken en de determinanten van TPB en PWM en de correlatie tussen de alcoholgebruik van jongeren in de laatste vier weken (1 = nooit, 2 = 1 keer, 3 = 2 keer, 4 = 3-4 keer, 5 = 5-6 keer, 6 = 7-8 keer, 7 = 9 keer of vaker) en de determinanten van TRA, TPB en PWM.*

	Intentie			Gedrag		
	Correlatie Coëfficiënt (Pearson)	Sig. (2-tailed)	N	Correlatie Coëfficiënt (Pearson)	Sig. (2-tailed)	N
Geslacht	-0.27	0.02	79	-0.22	0.05	79
Intentie ten aanzien van probleemdrinken				0.66	0.00	79
Attitude	0.63	0.00	79	0.55	0.00	79
Morele norm	-0.59	0.00	79	-0.52	0.00	79
Prototype	0.29	0.01	79	0.14	0.21	79
Similarity	0.24	0.03	79	0.22	0.05 (0.047)	79
Willingness	-0.46	0.00	79	-0.45	0.00	79
Waargenomen gedragscontrole	0.28	0.01	79	0.33	0.00	79
Intentie tot deelname verkeer	0.18	0.11	79	0.21	0.07	79
Descriptieve norm leeftijdsgenoten	0.57	0.00	79	0.51	0.00	79
Sociale druk leeftijdsgenoten	0.10	0.40	79	0.11	0.36	79
Subjectieve norm leeftijdsgenoten	-0.38	0.00	79	-0.40	0.00	79
Descriptieve norm familie *	-0.15	0.21	73	-0.10	0.38	73
Subjectieve norm familie	0.21	0.08	74	0.20	0.09	74
Gedrag (Hoe vaak heb je in de afgelopen vier weken zes of meer standaardglazen met alcohol gedronken bij een gelegenheid?)	0.66	0.00	79			

* zonder onderwerp broer/zus.

De andere variabelen lieten geen significante verband zien. Uit tabel 5 blijkt, dat als er naar de Perrons productmoment correlatie wordt gekeken, er een niet-significante, positieve samenhang tussen alcoholgebruik van jongeren en prototype ($r = 0.14$, $p < 0.21$), intentie tot deelname verkeer ($r = 0.21$, $p < 0.07$), sociale druk leeftijdsgenoten ($r = 0.11$, $p < 0.36$) en subjectieve norm familie ($r = 0.2$, $p < 0.09$) bestond. Verder was er een niet-significante, negatieve samenhang tussen alcoholgebruik van jongeren in de laatste vier weken en geslacht ($r = -0.22$, $p < 0.05$), descriptieve norm familie ($r = -0.2$, $p < 0.1$) en descriptieve norm familie zonder broer/zus ($r = -0.1$, $p < 0.38$).

Het lijkt dus zo te zijn, dat hoe meer jongeren in de laatste vier weken hebben gedronken, des te positiever is hun intentie ten aanzien van probleemdrinken. Verder spelen daarbij een meer positieve attitude ten opzichte van probleemdrinken, een lager waargenomen gedragscontrole ten aanzien van drinken van alcohol, een hogere descriptieve norm van de

leeftijdgenoten en, met een iets mindere invloed, een hogere mate van similarity een rol. Het lijkt bovendien zo te zijn, dat hoe meer de jongeren alcohol drinken, des te meer hebben zij een positieve morele norm ten aanzien van probleemdrinken, hoge willigness ten aanzien van drinken van alcohol, en een positieve subjectieve norm leeftijdgenoten ten aanzien van probleemdrinken. Het lijkt dus zo te zijn, dat verschillende variabelen van de TPB en het PWM goede voorspellers zijn voor zowel de intentie om alcohol te drinken als ook voor het gebruik van alcohol.

3.5 Vergelijk alcoholgebruik

Vervolgens werd onderzocht of jongeren die in de afgelopen vier weken zes of meer standaardglazen alcohol hebben gedronken, bij de verschillende determinanten van de Theory of Planned Behaviour (TPB) en het Prototype/Willingness Model (PWM) significant verschillen van jongeren die dat niet hebben gedaan.

Ten eerste werden er daartoe twee groepen gevormd: jongeren die in de afgelopen vier weken nooit zes of meer standaardglazen alcohol hebben gedronken en jongeren die dat minstens één keer of vaker hebben gedaan. Vervolgens werd er een Independent Samples T Test doorgevoerd. Daarbij kwam naar voren, dat 21 jongeren in de afgelopen vier weken nooit zes of meer standaardglazen met alcohol hadden gedronken, 58 jongeren hadden dat minstens één keer gedaan. Zoals te zien is in tabel 6.1 was er een negatief, significant verschil tussen jongeren die in de afgelopen vier weken nooit alcohol hadden gedronken en de jongeren die dat wel deden bij hun intentie ten aanzien van probleemdrinken ($t = -5.27, p < 0.05$), bij hun attitude ($t = -5.1, p < 0.05$), bij de similarity ($t = -3.17, p < 0.05$), bij hun waargenomen gedragscontrole ($t = -3.22, p < 0.05$), bij hun intentie tot deelname aan het verkeer na het drinken van alcohol ($t = -2.83, p < 0.05$) en de descriptieve norm van hun leeftijdsgenoten ($t = -4.71, p < 0.05$). Verder was er een positief, significant verschil tussen jongeren, die in de afgelopen vier weken nooit zes of meer standaardglazen alcohol hadden gedronken en jongeren die dat wel hadden gedaan, bij hun morele norm ten aanzien van probleemdrinken ($t = 4.91, p < 0.05$), bij hun willigness ten aanzien van het drinken van alcohol ($t = 4.63, p < 0.05$) en bij de subjectieve norm van de leeftijdsgenoten ten aanzien van probleemdrinken ($t = 4.04, p < 0.05$). Bij de andere determinanten van de drie theorieën kwamen er, zoals te zien is in tabel 6, geen significante verschillen naar voren tussen de jongeren die in de afgelopen vier weken minstens een keer of vaker zes of meer standaardglazen alcohol hadden gedronken en jongeren die dat niet hadden gedaan.

Tabel 6.1 Gemiddelde score van jongeren die in de afgelopen vier weken nooit zes of meer standaardglazen alcohol hebben gedronken en jongeren die dat minstens 1 keer of vaker hebben gedaan en de t- en p-waarden op de Independent-Samples T Test.

	Aantal items	Nooit gemiddelde score	Minstens 1 keer of vaker gemiddelde score	t	p	Gemiddelde score	standaarddeviatie
Intentie (5= negatieve intentie ten aanzien van probleemdrinken; 15= positieve intentie)	3	5.57	9.67	-5.27	0.00**	8.58	3.54
Attitude (8= negatieve attitude ten opzichte van probleemdrinken; 40= positieve attitude)	8	17.81	24.76	-5.1	0.00**	22.91	6.15
Morele norm (3= positieve morele norm ten aanzien van probleemdrinken; 15= negatieve morele norm)	3	11.14	7.83	4.91	0.00**	8.71	3.32
Prototype (8= negatieve prototype ten opzichte van probleemdrinken; 40= positieve prototype)	8	11.52	14.84	-1.98	0.05*	13.96	6.71
Similarity (1= lage mate van similarity; 5= hoge mate van similarity)	1	1.14	1.79	-3.17	0.002**		
Willingness (4= hoge willingness ten aanzien van drinken van alcohol; 20= lage willingness)	4	11	7.83	4.63	0.00**	8.76	3.32
Waargenomen gedragscontrole (5= hoge waargenomen gedragscontrole ten aanzien van drinken van alcohol; 25= lage waargenomen gedragscontrole)	5	8.14	10.81	-3.22	0.002**	10.1	3.44
Intentie tot deelname verkeer (4= lage intentie tot deelname verkeer na drinken van alcohol; 20= hoge intentie)	4	8.24	10.45	-2.83	0.006**	9.86	3.2
Descriptieve norm leeftijdsgenoten (2= lage descriptieve norm leeftijdsgenoten die alcohol drinken; 10= hoge descriptieve norm leeftijdsgenoten)	2	4	6.5	-4.71	0.00**	5.84	2.35
Sociale druk leeftijdsgenoten (2= lage sociale druk leeftijdsgenoten tot probleemdrinken; 10= hoge sociale druk)	2	2.57	2.9	-0.91	0.36	2.81	1.4
Subjectieve norm leeftijdsgenoten (2= positieve subjectieve norm leeftijdsgenoten ten aanzien van probleemdrinken; 10= negatieve subjectieve norm leeftijdsgenoten)	2	5.95	3.81	4.04	0.00**	4.38	2.28
Descriptieve norm familie a (2= lage descriptieve norm familie die alcohol drinkt; 16= hoge descriptieve norm familie)	2	10.25	8.57	1.52	0.13	9.93	4.27
Subjectieve norm familie (2= positieve subjectieve norm familie ten aanzien van probleemdrinken; 10= negatieve subjectieve norm familie)	2	5.45	6.54	-1.75	0.09*	6.24	2.41

* p is significant op een 0.1 level (2-tailed).

** p is significant op een 0.05 level (2-tailed).

a zonder item broer/zus.

Vervolgens werden de variabelen, die zowel bij de berekening van de correlatie als ook bij de Independent-Samples T Test bij $p < 0.10$ significant waren, nog op itemniveau vergeleken met hulp van de Independent-Samples T Test. Voor de berekening met de Independent-Samples T Test werd de groepsindeling van tevoren gebruikt, jongeren die in de afgelopen vier weken nooit zes of meer standaardglazen alcohol hadden gedronken en jongeren die dat minstens één keer of vaker hadden gedaan. 21 jongeren hadden in de afgelopen vier weken nooit zes of meer standaardglazen met alcohol gedronken, 58 jongeren hadden dat minstens één keer of vaker gedaan. Voor een gedetailleerde samenvatting van de resultaten wordt verwezen naar de bijlagen, tabel 8.2. Zoals te zien is in tabel 6.2, was er bij alle items, met uitzondering van de item of jongeren het schadelijk zouden vinden, als zij minstens één keer per week minimaal zes glazen alcohol per keer zouden drinken, een significant verschil tussen de twee groepen. Het lijkt dus belangrijk te zijn dat de items bij de regressieanalyse worden gebruikt.

Tabel 6.2 Gemiddelde score van jongeren die in de afgelopen vier weken nooit zes of meer standaardglazen met alcohol hebben gedronken en jongeren die dat minstens 1 keer of vaker hebben gedaan en de t- en p-waarden op de Independent-Samples T Test.

	Nooit gemiddelde score	Minstens 1 keer of vaker gemiddelde score	t	p
Intentie: (1= zeker niet; 2= waarschijnlijk niet; 3= misschien; 4= waarschijnlijk wel; 5= zeker wel)				
Ben je van plan om de komende vier weken minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer te drinken?	1.48	3.17	0.00	-6.32**
Ben je van plan om het komende half jaar minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer te drinken?	1.90	3.26	0.00	-4.6**
Ben je van plan om de komende twee jaar minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer te drinken?	2.19	3.24	0.00	-3.28**
Attitude: (1= helemaal mee oneens; 2= mee oneens; 3= niet oneens/niet eens; 4= mee eens; 5= helemaal mee eens)				
Mening minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer: normaal	1.81	2.91	0.00	-4.43**
Mening minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer: plezierig	2.00	3.47	0.00	-6.2**
Mening minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer: gezellig	2.14	3.72	0.00	-6.8**
Mening minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer: ontspannend	2.24	3.31	0.00	-4.35**
Mening minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer: schadelijk	2.52	2.64	0.66	-0.45
Mening minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer: gevaarlijk	2.57	3.14	0.03	-2.24**
Mening minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer: ongezond	2.19	2.62	0.06	-1.93*
Mening minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer: slecht	2.33	2.95	0.02	-2.44**
Morele norm: (1= helemaal mee oneens; 2= mee oneens; 3= niet oneens/niet eens; 4= mee eens; 5= helemaal mee eens)				
Ik zou het verkeerd vinden als ik minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer zou drinken.	4.10	2.98	0.00	3.98**
Als ik minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer drink of zou drinken, zou ik mij schuldig voelen.	3.14	2.07	0.00	3.81**
Ik ben ervan overtuigd dat ik wekelijks niet meer dan 6 glazen alcohol per keer drink of zal drinken.	3.90	2.78	0.00	3.89**
Descriptieve norm leeftijdsgenoten: (1= bijna niemand; 2= minder dan de helft; 3= ongeveer de helft; 4= meer dan de helft; 5= bijna iedereen)				
Hoeveel van je klasgenoten drinken minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer?	2.24	3.12	0.00	-3.17**
Hoeveel van je beste vrienden en/of vriendinnen drinken minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer?	1.76	3.38	0.00	-5.19**

* p is significant op een 0.1 level (2-tailed).

** p is significant op een 0.05 level (2-tailed).

Om de invloed van de significante determinanten van de TPB en het PWM verder te onderzoeken, werd vervolgens een regressieanalyse uitgevoerd. De determinanten die bij de correlatieanalyse of bij de Independent-Samples T Test bij $p < 0,10$ niet significant waren, werden vervolgens bij de regressieanalyse weggelaten. Bij de regressieanalyse werd het alcoholgebruik van de jongeren in de afgelopen vier weken niet meer alleen maar in de groepen “nooit zes of meer standaardglazen alcohol gedronken” en “minstens één keer zes of meer standaardglazen alcohol gedronken” samengevat. Bij de verdere analyse werd weer het

oorspronkelijke item gebruikt (Hoe vaak heb je in de afgelopen vier weken zes of meer standaardglazen alcohol gedronken? 1 = nooit, 2 = 1 keer, 3 = 2 keer, 4 = 3-4 keer, 5 = 5-6 keer, 6 = 7-8 keer, 7 = 9 keer of vaker).

3.6 Voorspellers van alcoholgebruik onder jongeren: regressieanalyse

Met behulp van een regressieanalyse zal het (lineaire) verband tussen verschillende afhankelijke variabelen zoals alcoholgebruik en intentie ten aanzien van probleemdrinken en verschillende onafhankelijke variabelen, zoals de attitude ten opzichte van probleemdrinken, de morele norm ten aanzien van probleemdrinken enzovoort, geschat worden. Op basis van de Theory of Planned Behaviour (TPB) en het Prototype/Willingness Model (PWM) zal zowel alcoholgebruik als ook de intentie om alcohol te gebruiken (de afhankelijke variabelen) worden verklaard. De onafhankelijke variabelen, die uit de determinanten van de verschillende theorieën worden gevormd zullen daarbij een verklaring voor alcoholgebruik en de intentie geven. Hierbij wordt een causaal verband verondersteld. Dit betekent dat de determinanten/onafhankelijke variabelen de oorzaak vormen van de afhankelijke variabelen.

Om de belangrijkste voorspellers voor intentie om alcohol te drinken (1 = zeker niet, 2 = waarschijnlijk niet, 3 = misschien, 4 = waarschijnlijk wel, 5 = zeker wel) te identificeren, worden verschillende variabelen in een regressieanalyse ingevoerd. Het geslacht wordt daartoe in de eerste stap ingevoerd, gevolgd door de variabelen van de TPB en het PWM als tweede stap. Dit maakte het mogelijk om de effecten van geslacht te controleren. Verder werd in de derde stap nog gedrag ingevoerd. Zoals te zien is in tabel 7.1, kan het geslacht 7% van de variantie van de intentie om alcohol te drinken verklaren. De toevoeging van de verschillende variabelen van de theorieën voerde tot een significante verhoging van + 51% van de variantie van de intentie die verklaard wordt. Samen verklaarden de variabelen 58% van de variantie van de intentie om alcohol te drinken. Als naar de β in het 2e model wordt gekeken, is zichtbaar, dat er slechts drie variabelen optraden als significante onafhankelijke voorspellers, in de 2e vergelijking. Deze variabelen zijn descriptieve norm leeftijdsgenoten ($\beta = 0.41$, $p < 0.01$), attitude ($\beta = 0.30$, $p < 0.05$) en morele norm ($\beta = -0.25$, $p < 0.05$). Dat kan erop wijzen, dat jongeren die de intentie hebben om alcohol te drinken een hogere descriptieve norm hebben van hun leeftijdsgenoten die alcohol drinken, een meer positieve attitude ten opzichte van probleemdrinken hebben en een lagere/positievere morele norm ten aanzien van het drinken van alcohol.

In een derde stap werd nog gedrag (frequentie van binge-drinking in de laatste vier weken, als determinant voor eerder gedrag) aan toegevoegd. Dit voerde niet tot een verdere, significante verhoging van de variantie van de intentie om alcohol te drinken, die wordt verklaard. De variabelen verklaarden samen 59% van de intentie om alcohol te drinken. Descriptieve norm leeftijdsgenoten ($\beta = 0.38$, $p < 0.01$), attitude ($\beta = 0.31$, $p < 0.05$) en morele norm ($\beta = -0.22$, $p < 0.10$) waren nog steeds significante, onafhankelijke voorspellers ten aanzien van de intentie om alcohol te drinken.

Tabel 7.1 Resultaten van de regressieanalyse voor de intentie alcohol te drinken.

	Model 1	Model 2	Model 3
	β	β	β
Geslacht	-0.26*	-0.05	-0.04
Attitude		0.30**	0.31**
Morele norm		-0.25**	-0.22*
Similarity		-0.06	-0.07
Willingness		0.05	0.07
Waargenomen gedragscontrole		0.01	-0.02
Prototype		0.13	0.13
Descriptieve norm leeftijdsgenoten		0.41***	0.38***
Subjectieve norm leeftijdsgenoten		0.07	0.09
Subjectieve norm familie		0.02	0.03
Gedrag (Hoe vaak heb je de afgelopen vier weken zes of meer standaardglazen met alcohol gedronken bij een gelegenheid?)			0.15
R²	0.07	0.58	0.59
R² change	0.07	0.51	0.01
F	5.16	8.53	8.85
F change	5.16	8.38	1.96
p	0.03	0.00	0.00

*p < 0.10

**p < 0.05

***p < 0.01

Vervolgens werd er nog een regressieanalyse uitgevoerd met gedrag (frequentie van binge-drinking in de laatste vier weken) als afhankelijke variabele om de belangrijkste voorspellers voor het alcoholgebruik van jongeren te identificeren. Met voorspellers worden hier de determinanten van de TPB en het PWM bedoeld. Daarvoor wordt weer geslacht in de eerste stap ingevoerd en in de tweede stap de verschillende determinanten. Zoals te zien is in tabel 7.2, heeft de toevoeging van geslacht alleen een marginaal effect en kon slechts 4% van de variantie om alcohol in de afgelopen vier weken te drinken verklaren. De toevoeging van de determinanten van de theorieën TPB en het PWM had een significante verhoging tot gevolg. De determinanten verklaarden samen met de variabele geslacht 43% van de variantie in binge-drinking. Als naar de β in het 2e model wordt gekeken, wordt zichtbaar, dat descriptieve norm leeftijdsgenoten ($\beta = 0.28$, $p < 0.05$) en morele norm ($\beta = -0.26$, $p < 0.10$) significante, onafhankelijke voorspellers waren.

Tabel 7.2 Resultaten van de regressieanalyse voor het drinkgedrag van jongeren in de afgelopen vier weken.

	Model 1	Model 2	Model 3
	β	β	β
Geslacht	-0.19	0	0.04
Attitude		0.15	-0.02
Morele norm		-0.26*	-0.14
Similarity		-0.08	-0.07
Willingness		-0.03	-0.06
Waargenomen gedragscontrole		0.16	0.16
Intentie tot deelname verkeer		0.05	0.07
Descriptieve norm leeftijdsgenoten		0.28**	0.11
Subjectieve norm leeftijdsgenoten		-0.03	-0.06
Subjectieve norm familie		0.02	0.01
Intentie			0.45***
R²	0.04	0.43	0.52
R² change	0.04	0.4	0.09
F	2.76	4.79	6.07
F change	2.76	4.87	11.15
p	0.1	0.00	0.00

*p < 0.10

**p < 0.05

***p < 0.01

In een derde stap werd vervolgens nog de variabele intentie toegevoegd. Intentie is hier als afgezwakt gedrag te zien. Intentie wordt door de andere determinanten van de TPB en het PWM veroorzaakt. De toevoeging leidde, zoals te zien is in tabel 7.2, tot een significante verhoging van 9% van de variantie in binge-drinken in de laatste vier weken die wordt verklaard. 52% van de variantie om alcohol in de afgelopen vier weken te drinken wordt samen van de variabelen verklaard. Als naar de β in het 3e model wordt gekeken, was de enige onafhankelijke, significante voorspeller hierbij de variabele intentie ($\beta = 0.45$, $p < 0.01$).

4. Discussie

In deze studie worden drie hoofddoelstellingen onderzocht. Ten eerste wordt onderzocht of er verschillen tussen de drinkgewoontes van keet- en niet-keetbezoekers zijn. Ten tweede wordt onderzocht of jongens en meisjes bij hun drinkgewoontes significant verschillen. Tenslotte wordt er onderzoek erna gedaan welke determinanten van de Theory of Planned Behaviour (TPB) en het Prototype/Willingness Model (PWM) van invloed zijn op de drinkgewoontes van jongeren in het algemeen. In het vervolg worden deze doelstellingen besproken.

Bij dit onderzoek hebben 79 jongeren deelgenomen. Verder hebben relatief weinig jongens en meisjes aangegeven dat zij keten en hokken bezoeken, in het totaal slechts zeven van de 79 jongeren. Dat betekent dat de analyses weinig statistisch power hebben en de resultaten met voorzichtigheid moeten worden gezien. Bovendien was dit in tegenstelling tot de verwachting, omdat er in de laatste tijd in Nederland een grote discussie over keten en hokken was ontstaan, omdat werd aangenomen dat er veel jongeren keten en hokken bezoeken. Volgens STAP bezoeken een kleine 15% van de jongeren in Nederland keten en hokken ("STAP, 28th WWW, z.d.). In dit onderzoek bezoeken slechts 6% van de deelnemende jongeren keten en hokken. Een verklaring voor het feit dat slechts weinig jongeren keten bezoeken kan ten eerste zijn, dat de steekproef te klein was en toevallig een gebied bevatte waar de jongeren niet vaak of geen keten en hokken bezoeken. Keten en hokken zijn misschien eerder een platteland fenomeen en dit onderzoek heeft in een stad plaatsgevonden. Ten tweede bestaat de proefpersoonengroep alleen uit vierdeklassers van de havo. Volgens het onderzoek van STAP heeft meer dan de helft van de keetbezoekers een vmbo-niveau of lager school achtergrond (Mulder, 2005), dus zijn keten misschien bij havo-leerlingen niet zo geliefd en het percentage keetbezoekers is daarom in dit onderzoek lager. Ten derde is het ook mogelijk dat het probleem met keten en hokken niet zo erg is als verwacht en dat een keetavond bij de jongeren in het algemeen niet zo geliefd is als wordt aangenomen. Bij dit onderzoek kwam naar voren, dat 90% van de jongeren niet van plan waren om regelmatig in de volgende vier weken een keet te bezoeken. En 86% was dat ook in de komende twee jaar niet van plan. Het lijkt zo te zijn dat in de regio waar het onderzoek plaatsvond, keten en hokken niet zo populair zijn.

Op basis van het literatuuronderzoek was de verwachting dat jongeren die wel keten en hokken bezoeken beduidend meer alcohol drinken dan jongeren die geen keten en hokken bezoeken. De cijfers van dit onderzoek lijken erop te wijzen, dat keetbezoekers significant meer alcohol drinken dan niet-keetbezoekers als men naar de geschatte cijfers van de hoeveelheid alcohol, die in de hele week wordt gedronken, kijkt. Keetbezoekers drinken gemiddeld 13.9 standaardglazen alcohol per week, niet-keetbezoekers drinken in tegenstelling slechts 8.2 standaardglazen alcohol per week. Verdere lijken de cijfers erop te wijzen dat jongeren die keten bezoeken op significant meer dagen door de week alcohol drinken, maar er was geen significant verschil tussen de hoeveelheid alcohol die keetbezoekers per dag dronken en niet-keetbezoekers. Het is zelfs zo dat als de jongeren door de week alcohol hadden gedronken, dan hadden niet-keetbezoekers iets meer alcohol gedronken dan keetbezoekers. Verder hadden jongeren die wel keten bezoeken op significant meer dagen tijdens het weekend alcohol gedronken maar niet significant meer alcohol op een weekenddag dan hun leeftijdsgenoten die geen keten bezoeken. Het lijkt zo te zijn dat keetbezoekers wel vaker samenkomen om alcohol te drinken dan niet-keetbezoekers. Er zijn dus meer gelegenheden voor keetbezoekers om te binge-drinken. Maar het lijkt zo te zijn dat de keetbezoekers niet meer per avond drinken dan niet-keetbezoekers, maar daardoor dat zij vaker samenkomen, drinken zij gemiddeld meer alcohol per week dan niet-keetbezoekers. Als het om de soort alcohol gaat die de jongeren hadden gedronken, was er bij sommige soorten alcohol een significant verschil. Jongeren die keten bezoeken hadden significant meer zelfgemaakte mixdrankjes en shooters gedronken. Eveneens hadden zij meer bier gedronken, maar dit verschil is bij $p < 0.05$ niet significant. Daarentegen dronken jongeren die geen keten

bezoeken significant meer wijn dan hun leeftijdsgenoten die wel keten bezoeken. Het lijkt dus zo te zijn, dat er geen significante verschil bestond ten aanzien van de hoeveelheid alcohol die de jongeren per avond hadden gedronken, maar dat er een verschil was ten aanzien van de soort alcohol die de jongeren in keten hadden gedronken en de soort alcohol die de jongeren hadden gedronken die geen keten bezoeken. Verder wordt duidelijk dat zowel keet- als ook niet keetbezoekers overwegend bier dronken. Het is misschien handig om te weten welke alcoholsoort jongeren prefereren als men een interventie voor keetbezoekers wil ontwikkelen. Verder wijzen de cijfers erop dat jongeren die keten en hokken bezoeken niet significant vaker aangeschoten en dronken waren dan hun leeftijdsgenoten die geen keten en hokken bezoeken.

Uit dit onderzoek komt het beeld naar voren dat in de regio waar de onderzoek plaatsvond keten en hokken niet zo populair zijn en dat de jongeren die keten bezoeken niet meer alcohol per avond drinken dan jongeren die dat niet doen, maar dat keetbezoekers op meer avonden in de hele week alcohol drinken en zo in totaal in de hele week meer alcohol drinken dan niet-keetbezoekers. Maar in deze studie wordt gebruik gemaakt van een zeer kleine steekproef van jongeren die wel keten bezoeken, slechts zeven van de jongeren bezoeken keten, daarom moet ten aanzien van de gevonden resultaten en de conclusies die hieruit moeten worden getrokken, voorzichtigheid in acht worden genomen.

Als men de gevonden resultaten van dit onderzoek met de onderzoek van STAP (Mulder, 2005) vergelijkt, is het alcoholgebruik van keetbezoekers in dit onderzoek beduidend lager. De cijfer van de standaardglazen alcohol die de jongeren per keetavond drinken, is minder dan bijvoorbeeld in het onderzoek van STAP. Bij het onderzoek van STAP (Mulder, 2005) was het alcoholgebruik van keetbezoekers zorgwekkend hoog, gemiddeld hebben de jongeren aangegeven dat zij 15 glazen bier per avond drinken. In dit onderzoek ligt het gemiddelde alcoholgebruik van keetbezoekers bij 7.4 standaardglazen alcohol per avond en bij 13.9 standaardglazen alcohol in de hele week. Dat betekent dat dat aantal beduidend lager is dan het aantal dat bij het onderzoek van STAP naar voren kwam. Dit is natuurlijk verheugend, maar nog geen reden om gerustgesteld te zijn, omdat 7.4 standaardglazen alcohol per gelegenheid natuurlijk nog altijd zorgwekkend zijn. Verder zijn de cijfer nog steeds iets hoger dan de cijfers die door het Trimbosinstituut zijn gepubliceerd over het landelijke gemiddelde van jongeren die gemiddeld 5.27 glazen per avond drinken (Pol et al., 2003). Maar de jongeren van het onderzoek van het Trimbosinstituut zijn tussen de 14 en 15 jaar, in dit onderzoek zijn de jongeren die wel keten bezoeken gemiddeld 16 jaar, het is mogelijk, dat zij daarom iets meer alcohol drinken. Tevens moet men steeds voor ogen houden, dat bij dit onderzoek weinig keetbezoekers aanwezig waren en de resultaten daarom voorzichtig moeten worden gezien. Verder vond het onderzoek van STAP in de keten plaats en niet in een school zoals in dit onderzoek, het is daarom mogelijk dat de keetbezoekers bij dit onderzoek niet regelmatige keetbezoekers zijn en er een verschil tussen deze groep keetbezoekers bestaat en de keetbezoekers van STAP.

Als men bij dit onderzoek geen onderscheid maakt tussen keet en niet-keetbezoekers, maar naar het verschil kijkt tussen jongens en meisjes, dan lijken de cijfers van dit onderzoek erop te wijzen dat jongens significant meer alcohol drinken dan meisjes, maar dat zij niet vaker dan meisjes alcohol drinken. Jongeren dronken gemiddeld meer alcohol op een weekenddag en in de hele week dan meisjes en zij dronken ook vaker dan meisjes zes of meer standaardglazen alcohol tijdens een gelegenheid. Ook verschilden de soorten alcohol die jongens en meisjes dronken significant. Jongens dronken significant meer bier dan meisjes en meisjes significant meer wijn dan jongens.

Verder kan worden geconcludeerd dat jongens niet significant vaker rapporteren aangeschoten te zijn dan meisjes, maar wel (in hun hele leven en in de laatste twaalf maanden) significant vaker dronken waren dan meisjes. Als onderzocht wordt hoe vaak jongens en meisjes in de laatste vier weken dronken zijn geweest, was er geen significant verschil meer

aanwezig. Dat kan misschien erop duiden dat jongens op een vroegere leeftijd met binge-drinken beginnen dan meisjes en dat er geen verschil meer tussen de drinkgewoontes van jongens en meisjes bestaan op deze leeftijd.

Bij dit onderzoek kwam naar voren dat de meisjes minder dronken dan het landelijke gemiddelde van 5.27 glazen per avond (Pol et al., 2003), namelijk tussen de drie en vijf standaardglazen alcohol, als zij op een weekenddag drinken. Jongens daarentegen drinken ongeveer tussen de zes en zeven standaardglazen alcohol als zij op een weekenddag alcohol drinken. Het lijkt dus zo te zijn dat de preventie die op overmatig alcoholgebruik is gericht, zowel op keetbezoekers moet worden gericht, als ook op jongeren in het algemeen en vooral op jongens.

Op basis van de correlatieanalyses, met de verschillende determinanten van de Theory of Planned Behaviour (TPB) en het Prototype/Willingness Model (PWM) met zowel gedrag als ook intentie, lijkt het zo te zijn dat hoe meer de jongeren in de afgelopen vier weken hebben gedronken, des te positiever was hun intentie ten opzichte van probleemdrinken en hoe positiever hun intentie was, des te meer dronken de jongeren. Bij zowel de correlatieanalyse met de variabele gedrag als ook bij de correlatieanalyse met de variabele intentie hadden de jongeren een positievere attitude ten opzichte van probleemdrinken. Eveneens leken de jongeren die meer alcohol drinken en de jongeren die een positievere intentie ten opzichte van het drinken van alcohol hebben, een lagere waargenomen gedragscontrole ten aanzien van het drinken van alcohol te hebben. De leeftijdgenoten bleken ook een rol te spelen bij de intentie om alcohol te drinken en het daadwerkelijke drinken van alcohol. Het blijkt zo te zijn dat hoe meer de jongeren drinken of hoe hoger hun intentie is om alcohol te drinken, des te hoger was de descriptieve norm van de leeftijdgenoten die alcohol drinken en des te positiever was de subjectieve norm van de leeftijdgenoten ten aanzien van probleemdrinken. Verder hadden zij een positievere morele norm en een hogere willingness ten aanzien van probleemdrinken.

Voorts werd op basis van de verschillende determinanten van de TPB en het PWM met hulp van een Independent-Samples T Test onderzocht wat de sociaal-cognitieve determinanten zijn van binge-drinken bij deze jongeren en of zij op de determinanten van deze theorieën significant verschillen. Daarbij kan ten eerste worden geconcludeerd, dat binge-drinkende jongeren een positievere intentie ten aanzien van probleemdrinken hebben, verder was hun attitude om alcohol te drinken positiever. De jongeren die in de laatste vier weken wel minstens één keer zes of meer standaardglazen alcohol hadden gedronken waren eerder toe geneigd om na het drinken van alcohol aan het verkeer deel te nemen en zij hadden een hogere descriptieve norm ten aanzien van hun leeftijdgenoten die alcohol drinken en een positievere subjectieve norm van hun leeftijdgenoten ten aanzien van probleemdrinken. Ook was hun morele norm ten aanzien van probleemdrinken hoger/positiever en waren zij er eerder toe geneigd om alcohol te drinken (willingness). Uit de correlatieanalyses en de Independent-Samples T Test komt het beeld naar voren dat bijna alle sociaal-cognitieve determinanten, met uitzondering van intentie tot deelname verkeer, sociale druk leeftijdgenoten en descriptieve norm van de familie, met de intentie tot binge-drinking samenhangen en dat eveneens bijna alle sociaal-cognitieve determinanten, met uitzondering van prototype, sociale druk leeftijdgenoten en descriptieve norm van de familie, samenhangen met de binge-drinking-frequentie in de afgelopen vier weken. Interessant daarbij is dat de descriptieve norm van de leeftijdgenoten zo sterk ermee samenhangt terwijl vooral de descriptieve norm van de familie maar ook de subjectieve norm van de familie geen rol lijken te spelen.

Met behulp van de regressieanalyse werd gekeken of deze determinanten daadwerkelijk goede voorspellers zijn voor de intentie om te binge-drinken. Hierbij kwam naar voren, dat alleen de attitude en de morele norm ten opzichte van probleemdrinken en in het bijzonder de descriptieve norm van de leeftijdgenoten significante voorspellers waren voor de intentie om alcohol te gebruiken. Jongeren die een positieve attitude ten opzicht van

probleemdrinken hadden en een lagere/positievere morele norm en jongeren die meer binge-drinkende leeftijdsgenoten, hadden eerder de intentie om alcohol te drinken. Toen vervolgens de regressieanalyse werd uitgevoerd om te kijken of de determinanten van de TPB en het PWM goede voorspellers zijn voor het gedrag van de jongeren, bleek dat alleen de descriptieve norm van de leeftijdsgenoten die alcohol drinken en de morele norm onafhankelijke, significante voorspellers waren voor het gedrag. Omdat intentie door de andere determinanten van de theorieën wordt veroorzaakt, was het niet verrassend dat toen intentie als onafhankelijke variabele werd toegevoegd, deze variabele de enige significante voorspeller voor het gedrag van de jongeren was, de andere variabelen worden door intentie gemedieerd. Wel was het zo, dat intentie nog iets uniek aan verklaarde waarde voor het gebruik van alcohol (gedrag) aan de andere determinanten van de theorieën toevoegt. Het lijkt daarom, dat aan de verklarende variabelen van de theorieën iets ontbreekt wat intentie wel kan verklaren. Verder lijkt het zo te zijn dat sommige determinanten/variabelen van de theorieën niets aan verklarende waarde toevoegen. Het lijkt zo te zijn dat de unieke variabelen van het PWM niets aan de verklarende waarde van de TPB toevoegen. De variabele prototype wordt al niet voor de regressieanalyse van gedrag (frequentie van binge-drinking) gebruikt, omdat de variabele bij de analyses van tevoren niet significant was en de variabelen willingness en similarity waren volgens de regressieanalyse eveneens geen significante voorspellers voor zowel intentie als ook gedrag (frequentie van binge-drinking). Als naar de variabelen van de TPB wordt gekeken, waren die, in tegenstelling tot het onderzoek van Marcoux en Shope (1997), eveneens niet alle significant. Op grond van dit onderzoek blijkt subjectieve norm niets aan de verklarende waarde toe te voegen. Volgens dit onderzoek blijken de variabelen van de TPB effectiever voor het verklaren van zowel de intentie om alcohol te drinken als ook voor het alcoholgebruik dan de unieke variabelen van het PWM. Dit is eveneens in tegenstelling tot het onderzoek van Spijkerman et al. (2004) waar het PWM wel significant meer aan de verklarende variatie toevoegt die door de variabelen van de TPB wordt verklaard. Een verklaring hiervoor kan zijn dat de factoren van het PWM toch niets uniek aan de variabelen van de TPB toevoegen.

Uit het onderzoek blijkt dat de preventie voor de jongeren erop moet worden gericht dat zij hun attitude ten opzichte van probleemdrinken veranderen. Zij moeten zich ervan bewust worden dat overmatig alcoholgebruik slecht is voor hun gezondheid. Hun attitude ten opzichte van het drinken van alcohol moet zo worden veranderd, dat het niet meer als positief wordt gezien per week minstens één keer zes glazen alcohol te drinken. Eveneens moet hun morele norm zo worden veranderd, dat zij het niet goed vinden, wanneer zij minstens één keer per week minimaal zes glazen alcohol per keer drinken. Verder blijkt de descriptieve norm van de leeftijdsgenoten die alcohol drinken op de intentie van de jongeren om alcohol te drinken een grote invloed te hebben. Het is daarom voor de preventie belangrijk om daarop te letten. Bovendien is het van groot belang de jongeren duidelijk te maken dat als hun vrienden veel alcohol drinken dat geen reden voor hen is om eveneens alcohol te drinken. Dat kan bijvoorbeeld bereikt worden door de jongeren gedetailleerde gedragsalternatieven bij te brengen hoe zij in bepaalde situaties kunnen reageren (Bartholomew, Parcel & Kok, 1998). Maar vooral is het van belang dat er bij een preventie die op overmatig alcoholgebruik is gericht, op gelet wordt, dat de jongeren hun intentie ten opzichte van probleemdrinken veranderen, omdat de intentie om alcohol te gebruiken de belangrijkste voorspeller was voor het feitelijke gedrag van de jongeren bij dit onderzoek. Dat wil zeggen dat als jongeren aangeven dat zij van plan zijn in de komende tijd minstens één keer per week minimaal zes glazen alcohol te drinken, er een grote behoefte is aan voorlichting over de gevaren van te veel alcohol en preventie ten opzichte van probleemdrinken.

Volgens dit onderzoek is het fenomeen keten niet zo'n groot probleem als het door andere onderzoeken wordt gevonden. Keetbezoekers drinken niet significant meer alcohol op een dag dan niet-keetbezoekers en het percentage keetbezoekers is ook minder dan in andere

onderzoeken. Maar omdat keetbezoekers in de hele week toch duidelijk meer drinken dan niet-keetbezoekers is het wel belangrijk een goede interventie te ontwikkelen. Volgens dit onderzoek is het niet alleen belangrijk een preventie voor keetbezoekers te ontwikkelen, het is eerder belangrijk voor de jongeren in het algemeen een goede preventie ten opzichte van overmatige alcoholgebruik te ontwikkelen. Aanbevelingen zijn daarom dat de jongeren al in de scholen voorlichting over de risico's en gevaren van alcohol krijgen, waardoor hun attitude ten opzichte van binge-drinken minder positief zou worden en verder is het belangrijk hun gedragsalternatieven bij te brengen daarmee zij bijvoorbeeld weten hoe zij kunnen reageren als iemand zij ertoe dringen wil alcohol te drinken. Verder is het belangrijk dat de jongeren en vooral de keetbezoekers meer alternatieven voor hun vrijetijdsbesteding aangeboden krijgen. Als de jongeren de mogelijkheid hebben talrijke dingen in hun vrijetijd te ondernemen zijn zij misschien minder ertoe geneigd hun vrije tijd met het drinken van alcohol door te brengen.

5. Referentielijst

- Ajzen, I. (1991). The Theory of Planned Behaviour. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50, 19-211.
- Averdunk, F.L. (2007). Aufklaerung bringt mehr. *Westfaelische Nachrichten*, 62.
- Bartolomew, L.K., Parcel, G.S., & Kok, G. (1998). *Intervention Mapping: A Process for Developing Theory and Evidence-Based Health Education Programs*. SAGE Publications, <http://www.sagepublications.com>.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2005). *Gerapporteerde gezondheid en leefstijl*. Voorburg/Heerlen: CBS.
- Conner, M., & Norman, P. (2005). *Predicting Health Behaviour*. Glasgow: Bell& Bain Ltd.
- Gibbons, F.X., Gerrard, M., Blanton, H., & Russell, D.W. (1998). Reasoned action and social reaction: Willingness and intention as independent predictors of health risk. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(5), 1164-1180.
- Godin, G., & Kok, G. (1996). The Theory of Planned Behavior: A Review of Its Applications to Health-related Behaviors. *American Journal of Health Promotion, Inc.*, 11(2), 87-98.
- Klungers, J., & Mulder, J. (2005). *Keten en Hokken, Informatie voor ouders*. Utrecht: STAP
- Knibbe, R.A., Oostveen, T., & Van de Goor, I. (1991). Young people's alcohol in public drinking places: Reasoned behavior or related to the situation? *British journal of addiction*, 86, 1425-1433.
- Landesstelle Berlin 14th WWW user survey. (z.d.). Verkregen op 14 augustus, 2007, van http://www.landesstelle-berlin.de/e349/e483/e486/e3616/index_ger.html
- Marks, D.F., Murray, M., Evans, B., & Willig, C. (2000). *Health Psychology. Theory Research and Practice*. London, Thousand Oaks, New Delhi: SAGE Publications.
- Marcoux, B.C., & Shope, J.T. (1997). Application of the theory of planned behaviour to adolescent use and misuse of alcohol. *Health education research*, 12, 323-331.
- McMillan, B., & Conner, M. (2003). Using the theory of planned behaviour to understand alcohol and tobacco use in students. *Psychology, health & medicine*, 8(3), 317-328.
- Medizinauskunft 8th WWW user survey. (z.d.). Verkregen op 8 april, 2007, van http://www.medizinauskunft.de/artikel/diagnose/psyche/28_07_binge_drinking.php
- Monshouwer, K., Van Dorsselaer, S., Gorter, A., Verdurmen, J., Vollebergh, W. (2004). *Jeugd en riskant gedrag: kerngegevens uit het peilstationsonderzoek 2003. Roken, drinken, drugsgebruik en gokken onder scholieren vanaf tien jaar*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Morrison, V., & Bennett, P. (2006). *An Introduction to Health Psychology*. Essex: Pearson.
- Mulder, J. (2005). *Indrinken op eigen erf: landelijk veldonderzoek naar jongerenontmoetingsplekken in een semi-particuliere omgeving*. Utrecht: STAP.
- Netzeitung 14th WWW user survey. (z.d.). Verkregen op 14 augustus, 2007, van <http://www.netzeitung.de/wissenschaft/440875.html>
- NIGZ/Universiteit Maastricht. (2001). *Alle dagen feest?* Woerden: NIGZ.
- Norman, P., Bennet, P., & Lewis, H. (1998). Understanding binge-drinking among young people: an application of the Theory of Planned Behavior. *Health education Research*, 13, 163-169.
- Pos, S.E., & Hekkink, C.F. (2004). *Determinanten van alcoholgebruik bij volwassenen*. Woerden: NIGZ.
- Pol van de, M., & Duijser, E. (2003). *Meting alcoholgebruik jongeren. Onderzoek onder Nederlandse jongeren 10 t/m 15 jaar*. Amsterdam: NIPO.
- Spear, L. (2002). Adolescent brain and the college drinker: Biological basis of propensity to use and misuse alcohol. *Journal of Studies on Alcohol*, 14, 71-81.
- Spijkerman, R., Eijnden, R.J.J.M., Vitale, S., & Engels, R.C.M.E. (2004). Explaining adolescents' smoking and drinking behavior: The concept of smoker and drinker prototypes in relation to variables of the theory of planned behaviour. *Addictive Behaviors*, 29, 1615-1622.

STAP 28th WWW user survey. (z.d.). Verkregen op 28 augustus, 2007, van http://www.stap.nl/beleid/keten_en_hokken/?AdminoSessieId=6c773d0338ae951ed44c24867a8ed31c

Terry, D.J., Hogg, M.A., & White, K.M. (1999). The theory of planned behavior: Self-identity, social identity, and group norms. *British Journal of Social Psychology*, 38, 225-244.

6. Bijlagen

Bijlage 1: Tabel 8.1 *Beschrijvende maten van de vragen van de afgenomen vragenlijst.*

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Geslacht			1.51	0.5
Man	39	49.4		
Vrouw	40	50.6		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Leeftijd			16.33	0.71
15	7	8.9		
16	43	54.4		
17	25	31.6		
18	4	5.1		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Opleiding			2	0.00
havo	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Heb je wel eens alcohol gedronken?			1	0.00
Ja	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Tijdens hoeveel gelegenheden in je hele leven heb je alcohol gedronken?			5.48	1.43
0	0	0.0		
1-5	4	5.1		
6-10	5	6.3		
11-20	7	8.9		
21-39	20	25.3		
40-80	19	24.1		
80 of meer	24	30.4		
Totaal	79	100.0		
Tijdens hoeveel gelegenheden in de laatste twaalf maanden heb je alcohol gedronken?			4.34	1.39
0	1	1.3		
1-5	9	11.4		
6-10	11	13.9		
11-20	19	24.1		
21-39	21	26.6		
40-80	16	20.3		
80 of meer	2	2.5		

Totaal	79	100.0		
Tijdens hoeveel gelegenheden in de laatste vier weken heb je alcohol gedronken?			2.49	0.92
0	9	11.4		
1-5	35	44.3		
6-10	23	29.1		
11-20	11	13.9		
21-39	1	1.3		
40-80	0	0.0		
80of meer	0	0.0		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Op hoeveel van de vier doordeweekse dagen drink je meestal alcohol?			1.27	0.52
Ik drink nooit op doordeweekse dagen alcohol	61	77.2		
1 dag	15	19.0		
2 dagen	3	3.8		
3 dagen	0	0.0		
4 dagen	0	0.0		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Geldig percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Als je op een doordeweekse dag alcohol drinkt, hoeveel standaardglazen drink je dan meestal?				1.06	0.24
Geldig 1-2 per dag	17	21.5	94.4		
3-5 per dag	1	1.3	5.6		
6-10 per dag	0	0.0	0.0		
11 of meer per dag	0	0.0	0.0		
Totaal	18	22.8	100.0		
Missing Systeem	61	77.2			
Totaal	79	100.0			

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Op hoeveel van de drie weekenddagen drink je meestal alcohol?			2.44	0.73
0	6	7.6		
1 dag	37	46.8		
2 dagen	31	39.2		
3 dagen	5	6.3		
Totaal	79	100.0		

		Frequentie	Percentage	Geldig percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
	Als je op een weekenddag alcohol drinkt, hoeveel standaardglazen drink je dan meestal?				2.27	0.93
Geldig	1-2 per dag	18	22.8	24.7		
	3-5 per dag	23	29.1	31.5		
	6-10 per dag	26	32.9	35.6		
	11 of meer per dag	6	7.6	8.2		
	Totaal	73	92.4	100.0		
Missing	Systeem	6	7.6			
Totaal		79	100.0			

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Aantal standaardglazen per gelegenheid: bier			2.35	1.39
0	34	43.0		
1-2 glazen	10	12.7		
3-5 glazen	13	16.5		
6-10 glazen	17	21.5		
11 of meer glazen	5	6.3		
Totaal	79	100.0		
Aantal standaardglazen per gelegenheid: wijn			1.62	0.87
0	47	59.5		
1-2 glazen	18	22.8		
3-5 glazen	11	13.9		
6-10 glazen	3	3.8		
11 of meer glazen	0	0.0		
Totaal	79	100.0		
Aantal standaardglazen per gelegenheid: sterke drank			1.43	0.63
0	51	64.6		
1-2 glazen	22	27.8		
3-5 glazen	6	7.6		
6-10 glazen	0	0.0		
11 of meer glazen	0	0.0		
Totaal	79	100.0		
Aantal standaardglazen per gelegenheid: zelfgemaakte mix			1.97	0.89
0	27	34.2		
1-2 glazen	31	39.2		
3-5 glazen	18	22.8		
6-10 glazen	2	2.5		
11 of meer glazen	1	1.3		
Totaal	79	100.0		
Aantal standaardglazen per gelegenheid: Breezer			1.42	0.67
0	53	67.1		
1-2 glazen	20	25.3		
3-5 glazen	5	6.3		
6-10 glazen	1	1.3		
11 of meer glazen	0	0.0		

Totaal	79	100.0		
Aantal standaardglazen per gelegenheid: shooter			1.23	0.55
0	66	83.5		
1-2 glazen	8	10.1		
3-5 glazen	5	6.3		
6-10 glazen	0	0.0		
11 of meer glazen	0	0.0		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Hoe vaak heb je de afgelopen vier weken zes of meer standaardglazen met alcohol gedronken bij één gelegenheid?			2.75	1.51
Nooit	21	26.6		
1 keer	19	24.1		
2 keer	12	15.2		
3-4 keer	17	21.5		
5-6 keer	7	8.9		
7-8 keer	2	2.5		
9 keer of vaker	1	1.3		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Hoe vaak ben je door het drinken van alcohol in je hele leven aangeschoten geweest?			3.1	1.53
0	9	11.4		
1-5	27	34.2		
6-10	15	19.0		
11-20	12	15.2		
21-39	7	8.9		
40 of meer	9	11.4		
Totaal	79	100.0		
Hoe vaak ben je door het drinken van alcohol in de laatste 12 maanden aangeschoten geweest?			2.46	1.27
0	17	21.5		
1-5	33	41.8		
6-10	15	19.0		
11-20	6	7.6		
21-39	6	7.6		
40 of meer	2	2.5		
Totaal	79	100.0		
Hoe vaak ben je door het drinken van alcohol in de laatste 4 weken aangeschoten geweest?			1.66	0.6
0	32	40.5		
1-5	42	53.2		
6-10	5	6.3		
11-20	0	0.0		
21-39	0	0.0		

40 of meer	0	0.0		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Hoe vaak ben je door het drinken van alcohol in je hele leven dronken geweest?			1.94	1.23
0	37	46.8		
1-5	25	31.6		
6-10	9	11.4		
11-20	4	5.1		
21-39	1	1.3		
40 of meer	3	3.8		
Totaal	79	100.0		
Hoe vaak ben je door het drinken van alcohol in de laatste 12 maanden dronken geweest?			1.58	0.81
0	43	54.4		
1-5	31	39.2		
6-10	1	1.3		
11-20	3	3.8		
21-39	1	1.3		
40 of meer	0	0.0		
Totaal	79	100.0		
Hoe vaak ben je door het drinken van alcohol in de laatste 4 weken dronken geweest?			1.23	0.42
0	61	77.2		
1-5	18	22.8		
6-10	0	0.0		
11-20	0	0.0		
21-39	0	0.0		
40 of meer	0	0.0		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Als je thuis in het bijzijn van je ouder(s)/verzorger(s) alcohol drinkt, hoeveel drink je dan meestal?			3.3	1.35
Ik drink thuis geen alcohol	14	17.7		
Een paar slokjes, minder dan 1 standaardglas	5	6.3		
1 standaardglas	19	24.1		
2 standaardglazen	25	31.6		
3 of meer standaardglazen	16	20.3		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Plek waar je meestal drinkt: thuis			2.68	1.02
Nooit	11	13.9		

Heel soms	24	30.4		
Soms	23	29.1		
Meestal	21	26.6		
Altijd	0	0.0		
Totaal	79	100.0		
Plek waar je meestal drinkt: familie of vrienden			3.49	0.96
Nooit	3	3.8		
Heel soms	7	8.9		
Soms	27	34.2		
Meestal	32	40.5		
Altijd	10	12.7		
Totaal	79	100.0		
Plek waar je meestal drinkt: op straat, in het park, op het strand of ergens anders buiten			1.95	1.0
Nooit	33	41.8		
Heel soms	24	30.4		
Soms	16	20.3		
Meestal	5	6.3		
Altijd	1	1.3		
Totaal	79	100.0		
Plek waar je meestal drinkt: bar of een café			3.37	1.16
Nooit	9	11.4		
Heel soms	7	8.9		
Soms	18	22.8		
Meestal	36	45.6		
Altijd	9	11.4		
Totaal	79	100.0		
Plek waar je meestal drinkt: discotheek			3.23	1.28
Nooit	11	13.9		
Heel soms	13	16.5		
Soms	13	16.5		
Meestal	31	39.2		
Altijd	11	13.9		
Totaal	79	100.0		
Plek waar je meestal drinkt: restaurant			2.39	1.07
Nooit	20	25.3		
Heel soms	20	25.3		
Soms	30	38.0		
Meestal	6	7.6		
Altijd	3	3.8		
Totaal	79	100.0		
Plek waar je meestal drinkt: sportkantine			1.63	1.08
Nooit	54	68.4		
Heel soms	9	11.4		
Soms	9	11.4		
Meestal	5	6.3		
Altijd	2	2.5		
Totaal	79	100.0		

Plek waar je meestal drinkt: keet/hok			1.19	0.53
Nooit	68	86.1		
Heel soms	8	10.1		
Soms	2	2.5		
Meestal	1	1.3		
Altijd	0	0.0		
Totaal	79	100.0		
Plek waar je meestal drinkt: ergens op vakantie			3.41	1.17
Nooit	8	10.1		
Heel soms	8	10.1		
Soms	19	24.1		
Meestal	32	40.5		
Altijd	12	15.2		
Totaal	79	100.0		
Plek waar je meestal drinkt: op school			1.13	0.4
Nooit	71	89.9		
Heel soms	6	7.6		
Soms	2	2.5		
Meestal	0	0.0		
Altijd	0	0.0		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Hoe vaak afgelopen vier weken iets gekocht bij supermarkt?			2.35	1.36
Nooit	32	40.5		
1 keer	11	13.9		
2 keer	16	20.3		
3-4 keer	18	22.8		
5-6 keer	1	1.3		
7-8 keer	0	0.0		
9 keer of vaker	1	1.3		
Totaal	79	100.0		
Hoe vaak afgelopen vier weken iets gekocht bij slijterij?			1.42	0.74
Nooit	55	69.6		
1 keer	18	22.8		
2 keer	3	3.8		
3-4 keer	3	3.8		
5-6 keer	0	0.0		
7-8 keer	0	0.0		
9 keer of vaker	0	0.0		
Totaal	79	100.0		
Hoe vaak afgelopen vier weken iets gekocht bij café/bar			3.25	2.04
Nooit	24	30.4		
1 keer	7	8.9		
2 keer	15	19.0		
3-4 keer	14	17.7		
5-6 keer	6	7.6		

7-8 keer	3	3.8		
9 keer of vaker	10	12.7		
Totaal	79	100.0		
Hoe vaak afgelopen vier weken iets gekocht bij discotheek?			2.66	2.08
Nooit	40	50.6		
1 keer	6	7.6		
2 keer	8	10.1		
3-4 keer	10	12.7		
5-6 keer	4	5.1		
7-8 keer	3	3.8		
9 keer of vaker	8	10.1		
Totaal	79	100.0		
Hoe vaak afgelopen vier weken iets gekocht bij restaurant?			1.56	0.98
Nooit	54	68.4		
1 keer	14	17.7		
2 keer	4	5.1		
3-4 keer	6	7.6		
5-6 keer	1	1.3		
7-8 keer	0	0.0		
9 keer of vaker	0	0.0		
Totaal	79	100.0		
Hoe vaak afgelopen vier weken iets gekocht bij sportkantine?			1.59	1.47
Nooit	62	78.5		
1 keer	7	8.9		
2 keer	3	3.8		
3-4 keer	2	2.5		
5-6 keer	1	1.3		
7-8 keer	0	0.0		
9 keer of vaker	4	5.1		
Totaal	79	100.0		
Hoe vaak afgelopen vier weken iets met alcohol gekregen?			2.54	1.96
Nooit	39	49.4		
1 keer	10	12.7		
2 keer	8	10.1		
3-4 keer	6	7.6		
5-6 keer	7	8.9		
7-8 keer	4	5.1		
9 keer of vaker	5	6.3		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Mag je thuis van je ouder(s)/verzorger(s) alcohol drinken?			1.09	0.33
Ja	73	92.4		
Ik weet het niet	5	6.3		
Nee	1	1.3		
Totaal	79	100.0		

		Frequentie	Percentage	Geldig percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
	Heb je met iemand een afspraak dat je tot een bepaalde leeftijd geen alcohol zult drinken of over de hoeveelheid alcohol die je (maximaal) drinkt?				1.22	0.42
Geldig	Nee, ik heb daarover geen afspraak	61	77.2	78.2		
	Ja, met mijn ouder(s)/verzorger(s)	17	21.5	21.8		
	Totaal	78	98.7	100.0		
Missing	Systeem	1	1.3			
	Totaal	79	100.0			

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Heb je de afgelopen vier weken wel eens sigaretten of shag gerookt?			1.66	0.48
Ja	27	34.2		
Nee	52	65.8		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Hoe vaak heb je de afgelopen vier weken wiet/hasj gebruikt?			1.3	1.04
Nooit	68	86.1		
1 keer	7	8.9		
2 keer	1	1.3		
3-4 keer	1	1.3		
5-6 keer	0	0.0		
7-8 keer	0	0.0		
9 keer of vaker	2	2.5		
Totaal	79	100.0		
Hoe vaak heb je de afgelopen vier weken XTC gebruikt?			1.0	0.0
Nooit	79	100.0		
Totaal	79	100.0		
Hoe vaak heb je de afgelopen vier weken cocaïne gebruikt?			1.0	0.0
Nooit	79	100.0		
Totaal	79	100.0		
Hoe vaak heb je de afgelopen vier weken paddo's gebruikt?			1.0	0.0
Nooit	79	100.0		
Totaal	79	100.0		
Hoe vaak heb je de afgelopen vier weken amfetamine/speed gebruikt?			1.0	0.0
Nooit	79	100.0		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
--	------------	------------	------------------	--------------------

Wat vind je van top 40/hitparademuziek?			4.63	1.05
Ken ik niet	1	1.3		
Heel slecht	3	3.8		
Slecht	7	8.9		
Niet goed/niet slecht	14	17.7		
Goed	42	53.2		
Heel goed	12	15.2		
Totaal	79	100.0		
Wat vind je van piratenmuziek?			2.56	1.38
Ken ik niet	25	31.6		
Heel slecht	17	21.5		
Slecht	13	16.5		
Niet goed/niet slecht	16	20.3		
Goed	8	10.1		
Heel goed	0	0.0		
Totaal	79	100.0		
Wat vind je van klassieke muziek?			2.77	1.0
Ken ik niet	3	3.8		
Heel slecht	37	46.8		
Slecht	18	22.8		
Niet goed/niet slecht	17	21.5		
Goed	4	5.1		
Heel goed	0	0.0		
Totaal	79	100.0		
Wat vind je van techno/electro?			3.46	1.29
Ken ik niet	1	1.3		
Heel slecht	24	30.4		
Slecht	16	20.3		
Niet goed/niet slecht	18	22.8		
Goed	16	20.3		
Heel goed	4	5.1		
Totaal	79	100.0		
Wat vind je van trance/hardstyle?			3.65	1.32
Ken ik niet	0	0.0		
Heel slecht	23	29.1		
Slecht	12	15.2		
Niet goed/niet slecht	20	25.3		
Goed	18	22.8		
Heel goed	6	7.6		
Totaal	79	100.0		
Wat vind je van R&B?			4.24	1.37
Ken ik niet	1	1.3		
Heel slecht	12	15.2		
Slecht	9	11.4		
Niet goed/niet slecht	17	21.5		
Goed	25	31.6		
Heel goed	15	19.0		
Totaal	79	100.0		
Wat vind je van hiphop/rap?			4.15	1.37
Ken ik niet	1	1.3		

Heel slecht	13	16.5		
Slecht	9	11.4		
Niet goed/niet slecht	20	25.3		
Goed	22	27.8		
Heel goed	14	17.7		
Totaal	79	100.0		
Wat vind je van 'gewone' rock?			3.84	1.38
Ken ik niet	1	1.3		
Heel slecht	17	21.5		
Slecht	14	17.7		
Niet goed/niet slecht	20	25.3		
Goed	16	20.3		
Heel goed	11	13.9		
Totaal	79	100.0		
Wat vind je van alternatieve rock?			3.51	1.53
Ken ik niet	2	2.5		
Heel slecht	27	34.2		
Slecht	13	16.5		
Niet goed/niet slecht	17	21.5		
Goed	6	7.6		
Heel goed	14	17.7		
Totaal	79	100.0		
Wat vind je van gothic/Dark Metal/Nu metal			2.76	1.34
Ken ik niet	4	5.1		
Heel slecht	47	59.5		
Slecht	9	11.4		
Niet goed/niet slecht	8	10.1		
Goed	5	6.3		
Heel goed	6	7.6		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Ben je van plan om de komende vier weken minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer te drinken?			2.72	1.29
Zeker niet	17	21.5		
Waarschijnlijk niet	20	25.3		
Misschien	18	22.8		
Waarschijnlijk wel	16	20.3		
Zeker wel	8	10.1		
Totaal	79	100.0		
Ben je van plan om het komende half jaar minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer te drinken?			2.9	1.3
Zeker niet	12	15.2		
Waarschijnlijk niet	20	25.3		
Misschien	25	31.6		
Waarschijnlijk wel	8	10.1		
Zeker wel	14	17.7		

Totaal	79	100.0		
Ben je van plan om de komende twee jaar minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer te drinken?			2.96	1.33
Zeker niet	14	17.7		
Waarschijnlijk niet	15	19.0		
Misschien	24	30.4		
Waarschijnlijk wel	12	15.2		
Zeker wel	14	17.7		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Mening minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer: normaal			2.62	1.09
Helemaal mee oneens	14	17.7		
Mee oneens	22	27.8		
Niet oneens/niet eens	26	32.9		
Mee eens	14	17.7		
Helemaal mee eens	3	3.8		
Totaal	79	100.0		
Mening minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer: plezierig			3.08	1.13
Helemaal mee oneens	9	11.4		
Mee oneens	13	16.5		
Niet oneens/niet eens	27	34.2		
Mee eens	23	29.1		
Helemaal mee eens	7	8.9		
Totaal	79	100.0		
Mening minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer: gezellig			3.3	1.15
Helemaal mee oneens	8	10.1		
Mee oneens	11	13.9		
Niet oneens/niet eens	17	21.5		
Mee eens	35	44.3		
Helemaal mee eens	8	10.1		
Totaal	79	100.0		
Mening minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer: ontspannend			3.03	1.07
Helemaal mee oneens	9	11.4		
Mee oneens	13	16.5		
Niet oneens/niet eens	28	35.4		
Mee eens	25	31.6		
Helemaal mee eens	4	5.1		
Totaal	79	100.0		
Mening minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer: schadelijk			3.39	0.99
Helemaal mee oneens	5	6.3		
Mee oneens	6	7.6		
Niet oneens/niet eens	29	36.7		

Mee eens	31	39.2		
Helemaal mee eens	8	10.1		
Totaal	79	100.0		
Mening minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer: gevaarlijk			3.01	1.02
Helemaal mee oneens	7	8.9		
Mee oneens	14	17.7		
Niet oneens/niet eens	34	43.0		
Mee eens	19	24.1		
Helemaal mee eens	5	6.3		
Totaal	79	100.0		
Mening minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer: ongezond			3.49	0.89
Helemaal mee oneens	3	3.8		
Mee oneens	5	6.3		
Niet oneens/niet eens	28	35.4		
Mee eens	36	45.6		
Helemaal mee eens	7	8.9		
Totaal	79	100.0		
Mening minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer: slecht			3.22	1.02
Helemaal mee oneens	5	6.3		
Mee oneens	13	16.5		
Niet oneens/niet eens	27	34.2		
Mee eens	28	35.4		
Helemaal mee eens	6	7.6		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Ik zou het verkeerd vinden als ik minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer zou drinken.			3.28	1.2
Helemaal mee oneens	7	8.9		
Mee oneens	14	17.7		
Niet oneens/niet eens	21	26.6		
Mee eens	24	30.4		
Helemaal mee eens	13	16.5		
Totaal	79	100.0		
Als ik minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer drink of zou drinken, zou ik mij schuldig voelen.			2.35	1.2
Helemaal mee oneens	25	31.6		
Mee oneens	20	25.3		
Niet oneens/niet eens	18	22.8		
Mee eens	13	16.5		
Helemaal mee eens	3	3.8		
Totaal	79	100.0		

Ik ben ervan overtuigd dat ik wekelijks niet meer dan 6 glazen alcohol per keer drink of zal drinken.			3.08	1.24
Helemaal mee oneens	9	11.4		
Mee oneens	15	19.0		
Niet oneens/niet eens	31	39.2		
Mee eens	9	11.4		
Helemaal mee eens	15	19.0		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Ik denk dat leeftijdsgenoot die minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer drinkt: cool is			1.8	1.04
Helemaal mee oneens	42	53.2		
Mee oneens	18	22.8		
Niet oneens/niet eens	15	19.0		
Mee eens	1	1.3		
Helemaal mee eens	3	3.8		
Totaal	79	100.0		
Ik denk dat leeftijdsgenoot die minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer drinkt: interessant is			1.82	1.01
Helemaal mee oneens	40	50.6		
Mee oneens	19	24.1		
Niet oneens/niet eens	16	20.3		
Mee eens	2	2.5		
Helemaal mee eens	2	2.5		
Totaal	79	100.0		
Ik denk dat leeftijdsgenoot die minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer drinkt: veel jongens/meisjes kan krijgen			1.65	0.83
Helemaal mee oneens	43	54.4		
Mee oneens	23	29.1		
Niet oneens/niet eens	12	15.2		
Mee eens	0	0.0		
Helemaal mee eens	1	1.3		
Totaal	79	100.0		
Ik denk dat leeftijdsgenoot die minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer drinkt: er goed uit ziet			1.65	0.86
Helemaal mee oneens	45	57.0		
Mee oneens	19	24.1		
Niet oneens/niet eens	14	17.7		
Mee eens	0	0.0		
Helemaal mee eens	1	1.3		
Totaal	79	100.0		
Ik denk dat leeftijdsgenoot die minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer drinkt: veel vrienden heeft			1.82	1.05

Helemaal mee oneens	41	51.9		
Mee oneens	19	24.1		
Niet oneens/niet eens	13	16.5		
Mee eens	4	5.1		
Helemaal mee eens	2	2.5		
Totaal	79	100.0		
Ik denk dat leeftijdsgenoot die minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer drinkt: populair is			1.81	0.96
Helemaal mee oneens	39	49.4		
Mee oneens	20	25.3		
Niet oneens/niet eens	18	22.8		
Mee eens	0	0.0		
Helemaal mee eens	2	2.05		
Totaal	79	100.0		
Ik denk dat leeftijdsgenoot die minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer drinkt: veel lef heeft			1.72	0.92
Helemaal mee oneens	43	54.4		
Mee oneens	18	22.8		
Niet oneens/niet eens	16	20.3		
Mee eens	1	1.3		
Helemaal mee eens	1	1.3		
Totaal	79	100.0		
Ik denk dat leeftijdsgenoot die minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer drinkt: vaak verkering heeft			1.7	0.93
Helemaal mee oneens	44	55.7		
Mee oneens	19	24.1		
Niet oneens/niet eens	13	16.5		
Mee eens	2	2.5		
Helemaal mee eens	1	1.3		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Lijk je zelf op de persoon van vraag 25?			1.62	0.85
Helemaal niet	46	58.2		
Nauwelijks	20	25.3		
Een beetje	10	12.7		
Vrij veel	3	3.8		
Heel veel	0	0.0		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Minimaal 5 glazen alcohol op en iemand biedt drankje aan, zou je: het drankje aannemen en opdrinken?			3.76	1.17

Zeker niet	6	7.6		
Waarschijnlijk niet	5	6.3		
Misschien	14	17.7		
Waarschijnlijk wel	31	39.2		
Zeker wel	23	29.1		
Totaal	79	100.0		
Minimaal 5 glazen alcohol op en iemand biedt drankje aan, zou je: het drankje aannemen en vervolgens wegzetten?			2.11	1.03
Zeker niet	27	34.2		
Waarschijnlijk niet	24	30.4		
Misschien	22	27.8		
Waarschijnlijk wel	4	5.1		
Zeker wel	2	2.5		
Totaal	79	100.0		
Minimaal 5 glazen alcohol op en iemand biedt drankje aan, zou je: even weggaan (bijvoorbeeld naar de wc)?			1.85	0.79
Zeker niet	30	38.0		
Waarschijnlijk niet	32	40.5		
Misschien	16	20.3		
Waarschijnlijk wel	1	1.3		
Zeker wel	0	0.0		
Totaal	79	100.0		
Minimaal 5 glazen alcohol op en iemand biedt drankje aan, zou je: 'nee bedankt' zeggen en het drankje niet aannemen?			2.47	1.16
Zeker niet	22	27.8		
Waarschijnlijk niet	15	19.0		
Misschien	29	36.7		
Waarschijnlijk wel	9	11.4		
Zeker wel	4	5.1		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Zelf veel minder alcohol drinken dan mijn vrienden, is voor mij heel moeilijk.			1.78	0.9
Helemaal mee oneens	35	44.3		
Mee oneens	32	40.5		
Niet oneens/niet eens	7	8.9		
Mee eens	4	5.1		
Helemaal mee eens	1	1.3		
Totaal	79	100.0		
Een drankje met alcohol weigeren als ik dat aangeboden krijg, is voor mij heel moeilijk.			2.01	1.1
Helemaal mee oneens	31	39.2		
Mee oneens	28	35.4		
Niet oneens/niet eens	12	15.2		
Mee eens	4	5.1		

Helemaal mee eens	4	5.1		
Totaal	79	100.0		
Nooit (meer) alcohol drinken is voor mij heel moeilijk.			2.77	1.29
Helemaal mee oneens	18	22.8		
Mee oneens	14	17.7		
Niet oneens/niet eens	23	29.1		
Mee eens	16	20.3		
Helemaal mee eens	8	10.1		
Totaal	79	100.0		
Uitleggen waarom ik geen of niet zo veel alcohol wil drinken, is voor mij heel moeilijk.			1.97	0.89
Helemaal mee oneens	28	35.4		
Mee oneens	29	36.7		
Niet oneens/niet eens	18	22.8		
Mee eens	4	5.1		
Helemaal mee eens	0	0.0		
Totaal	79	100.0		
Iets anders gaan doen dan alcohol drinken, bijvoorbeeld een film kijken, is voor mij heel moeilijk.			1.56	0.68
Helemaal mee oneens	43	54.4		
Mee oneens	28	35.4		
Niet oneens/niet eens	8	10.1		
Mee eens	0	0.0		
Helemaal mee eens	0	0.0		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Zou je bij iemand in de auto stappen die meer dan twee glazen alcohol op heeft?			2.09	0.99
Zeker niet	26	32.9		
Waarschijnlijk niet	29	36.7		
Misschien	15	19.0		
Waarschijnlijk wel	9	11.4		
Zeker wel	0	0.0		
Totaal	79	100.0		
Zou je op de brommer/scooter rijden na het drinken van meer dan twee glazen alcohol?			1.85	1.06
Zeker niet	39	49.4		
Waarschijnlijk niet	23	29.1		
Misschien	9	11.4		
Waarschijnlijk wel	6	7.6		
Zeker wel	2	2.5		
Totaal	79	100.0		
Zou je achterop de brommer/scooter stappen bij iemand die meer dan twee glazen alcohol op heeft?			1.96	0.99
Zeker niet	31	39.2		
Waarschijnlijk niet	28	35.4		
Misschien	13	16.5		

Waarschijnlijk wel	6	7.6		
Zeker wel	1	1.3		
Totaal	79	100.0		
Zou je fietsen na het drinken van meer dan zes glazen alcohol?			3.96	1.16
Zeker niet	3	3.8		
Waarschijnlijk niet	11	13.9		
Misschien	3	3.8		
Waarschijnlijk wel	31	39.2		
Zeker wel	31	39.2		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Hoeveel van je klasgenoten drinken minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer?			2.89	1.16
Bijna niemand	8	10.1		
Minder dan de helft	24	30.4		
Ongeveer de helft	25	31.6		
Meer dan de helft	13	16.5		
Bijna iedereen	9	11.4		
Totaal	79	100.0		
Hoeveel van je beste vrienden en/of vriendinnen drinken minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer?			2.95	1.41
Bijna niemand	15	19.0		
Minder dan de helft	17	21.5		
Ongeveer de helft	22	27.8		
Meer dan de helft	7	8.9		
Bijna iedereen	18	22.8		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Hoe vaak heb je het gevoel dat je klasgenoten willen dat je minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer drinkt?			1.39	0.84
Helemaal nooit	60	75.9		
Nauwelijks	12	15.2		
Af en toe	3	3.8		
Vrij vaak	3	3.8		
Heel vaak	1	1.3		
Totaal	79	100.0		
Hoe vaak heb je het gevoel dat je beste vrienden en/of vriendinnen willen dat je minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer drinkt?			1.42	0.78
Helemaal nooit	56	70.9		
Nauwelijks	16	20.3		
Af en toe	5	6.3		
Vrij vaak	1	1.3		

Heel vaak	1	1.3		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Mijn klasgenoten vinden dat ik wekelijks niet meer dan 6 glazen alcohol per keer zou moeten drinken.			2.06	1.1
Helemaal mee oneens	33	41.8		
Mee oneens	18	22.8		
Niet oneens/niet eens	20	25.3		
Mee eens	6	7.6		
Helemaal mee eens	2	2.5		
Totaal	79	100.0		
Mijn beste vrienden en/of vriendinnen vinden dat ik wekelijks niet meer dan 6 glazen alcohol per keer zou moeten drinken			2.32	1.27
Helemaal mee oneens	29	36.7		
Mee oneens	16	20.3		
Niet oneens/niet eens	19	24.1		
Mee eens	10	12.7		
Helemaal mee eens	5	6.3		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Drinkt je vader/verzorger wel eens alcohol?			5.66	2.57
Heb ik niet	5	6.3		
Drinkt geen alcohol	8	10.1		
Drinkt heel af en toe alcohol	10	12.7		
Drinkt niet vaker dan 1 keer per maand alcohol	3	3.8		
Drinkt 2-3 keer per maand alcohol	5	6.3		
Drinkt 1 keer per week alcohol.	10	12.7		
Drinkt 2-4 keer per week alcohol	18	22.8		
Drinkt 5-6 keer per week alcohol	7	8.9		
Drinkt elke dag alcohol	13	16.5		
Totaal	79	100.0		
Drinkt je moeder/verzorger wel eens alcohol?			4.95	2.48
Heb ik niet	1	1.3		
Drinkt geen alcohol	13	16.5		
Drinkt heel af en toe alcohol	22	27.8		
Drinkt niet vaker dan 1 keer per maand alcohol	3	3.8		
Drinkt 2-3 keer per maand alcohol	4	5.1		
Drinkt 1 keer per week alcohol.	11	13.9		

Drink 2-4 keer per week alcohol	9	11.4		
Drink 5-6 keer per week alcohol	7	8.9		
Drink elke dag alcohol	9	11.4		
Totaal	79	100.0		
Drink je broer/zus waar je het meest mee optrekt wel eens alcohol?			4.46	2.41
Heb ik niet	6	7.6		
Drink geen alcohol	21	26.6		
Drink heel af en toe alcohol	12	15.2		
Drink niet vaker dan 1 keer per maand alcohol	0	0.0		
Drink 2-3 keer per maand alcohol	4	5.1		
Drink 1 keer per week alcohol.	9	11.4		
Drink 2-4 keer per week alcohol	22	27.8		
Drink 5-6 keer per week alcohol	5	6.3		
Drink elke dag alcohol	0	0.0		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Mijn ouder(s)/verzorger(s) vinden dat ik wekelijks niet meer dan 6 glazen alcohol per keer zou moeten drinken.			4.24	1.3
Heb ik niet	0	0.0		
Helemaal mee oneens	11	13.9		
Mee oneens	13	16.5		
Niet oneens/niet eens	14	17.7		
Mee eens	28	35.4		
Helemaal mee eens	13	16.5		
Totaal	79	100.0		
Mijn broer(s) en/of zus(sen) vinden dat ik wekelijks niet meer dan 6 glazen alcohol per keer zou moeten drinken			3.41	1.39
Heb ik niet	5	6.3		
Helemaal mee oneens	20	25.3		
Mee oneens	16	20.3		
Niet oneens/niet eens	21	26.6		
Mee eens	10	12.7		
Helemaal mee eens	7	8.9		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Ben je van plan om de komende 4 weken regelmatig een keet te bezoeken ?			1.35	0.73
Zeker niet	61	77.2		
Waarschijnlijk niet	10	12.7		
Misschien	6	7.6		
Waarschijnlijk wel	2	2.5		
Zeker wel	0	0.0		
Totaal	79	100.0		

Ben je van plan om het komende half jaar regelmatig een keet te bezoeken?			1.43	0.86
Zeker niet	58	73.4		
Waarschijnlijk niet	12	15.2		
Misschien	7	8.9		
Waarschijnlijk wel	0	0.0		
Zeker wel	2	2.5		
Totaal	79	100.0		
Ben je van plan om de komende twee jaar regelmatig een keet te bezoeken?			1.49	0.89
Zeker niet	55	69.6		
Waarschijnlijk niet	13	16.5		
Misschien	9	11.4		
Waarschijnlijk wel	0	0.0		
Zeker wel	2	2.5		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Bezoek je wel eens een keet of hok?			1.91	0.29
Ja	7	8.9		
Nee	72	91.1		
Totaal	79	100.0		

	Frequentie	Percentage	Geldig percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
In welke gemeente bevindt de keet zich?				2.64	3.33
Apeldoorn	4	5.1	57.1		
Deventer	1	1.3	14.3		
Epe	1	1.3	14.3		
Heerde	0	0.0	0.0		
Lochem	0	0.0	0.0		
Raalte	0	0.0	0.0		
Twello	0	0.0	0.0		
Vorden	0	0.0	0.0		
Zutphen	0	0.0	0.0		
anders	1	1.3	14.3		
Totaal	7	8.9	100.0		
Missing					
System	72	91.1			
Totaal	79	100.0			

	Frequentie	Percentage	Geldig percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Hoelang bestaat de keet al?				3.29	1.6
Geldig					
Minder lang dan een jaar	0	0.0	0.0		
Tussen de 1 en 2 jaar	3	3.8	42.9		
Tussen de 3 en 5 jaar	2	2.5	28.6		
Langer dan 10 jaar	1	1.3	14.3		
weet ik niet	1	1.3	14.3		
Totaal	7	8.9	100.0		

Missing	Systeem	72	91.1			
Totaal		79	100.0			

		Frequentie	Percentage	Geldig percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
	Hoeveel vaste bezoekers heeft de keet?				32.5	36.84
Geldig	5	1	1.3	16.7		
	10	2	2.5	33.3		
	20	1	1.3	16.7		
	50	1	1.3	16.7		
	100	1	1.3	16.7		
	Totaal	6	7.6	100.0		
Missing	Systeem	73	92.4			
	Totaal	79	100.0			
	Hoeveel van die vaste bezoekers zijn ook je klasgenoten?				15.43	37.35
Geldig	0	4	5.1	57.1		
	3	1	1.3	14.3		
	5	1	1.3	14.3		
	100	1	1.3	14.3		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			
	Wat is het vaste aantal jongens in de keet?				10.33	10.29
Geldig	1	1	1.3	16.7		
	5	1	1.3	16.7		
	6	1	1.3	16.7		
	8	1	1.3	16.7		
	12	1	1.3	16.7		
	30	1	1.3	16.7		
	Totaal	6	7.6	100.0		
Missing	Systeem	73	92.4			
	Totaal	79	100.0			
	Wat is het vaste aantal meisjes in de keet?				8.4	6.66
Geldig	4	1	1.3	20.0		
	5	2	2.5	40.0		
	8	1	1.3	20.0		
	20	1	1.3	20.0		
	Totaal	5	6.3	100.0		
Missing	Systeem	73	92.4			
	Totaal	79	100.0			

		Frequentie	Percentage	Geldig percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
	Hoe lang ben je al keetbezoeker?				2.14	1.35
Geldig	Minder lang dan een half jaar	2	2.5	28.6		
	Tussen een half jaar en een jaar	4	5.1	57.1		

	Tussen 1-2 jaar	0	0.0	0.0		
	Tussen 3-5 jaar	0	0.0	0.0		
	Langer dan 5 jaar	1	1.3	14.3		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
Totaal		79	100.0			

		Frequentie	Percentage	Geldig percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
	Hoe vaak bezoek je de keet meestal?				2.29	2.14
Geldig	Minder dan 1 keer per maand	3	3.8	42.9		
	1 tot 3 keer per maand	3	3.8	42.9		
	1 dag per week	0	0.0	0.0		
	2 dagen per week	0	0.0	0.0		
	3 dagen per week	0	0.0	0.0		
	4-6 dagen per week	0	0.0	0.0		
	Elke dag	1	1.3	14.3		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
Totaal		79	100.0			

		Frequentie	Percentage	Geldig percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
	Op welke dagen bezoek je de keet meestal?				1.57	0.98
Geldig	Alleen in het weekend	5	6.3	71.4		
	Zowel in het weekend als door de week	2	2.5	28.6		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
Totaal		79	100.0			

		Frequentie	Percentage	Geldig percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
	Op welke dagen is de keet meestal geopend?				1.86	1.07
Geldig	Alleen in het weekend	4	5.1	57.1		
	Zowel in het weekend als door de week	3	3.8	42.9		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
Totaal		79	100.0			

		Frequentie	Percentage	Geldig percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
	Van hoe laat tot hoe laat is de keet meestal geopend op weekenddagen?				2.0	0.0
Geldig	De keet kent geen sluitingstijd	3	3.8	100.0		

Missing	Systeem	76	96.2			
Totaal		79	100.0			

		Frequentie	Percentage	Geldig percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
	Van hoe laat tot hoe laat is de keet meestal geopend op doordeweekse dagen?				1.2	0..5
Geldig	De keet is nooit door de week geopend	4	5.1	80.0		
	De keet kent geen sluitingstijd	1	1.3	20.0		
	Totaal	5	6.3	100.0		
Missing	Systeem	74	93.7			
Totaal		79	100.0			

		Frequentie	Percentage	Geldig percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
	Beschikt de keet over een brandblusser?				1.43	0.54
Geldig	Ja	4	5.1	57.1		
	Nee	3	3.8	42.9		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			
	Beschikt de keet over een extra (nood)uitgang (dus niet de gewone ingang)?					
Geldig	Ja	4	5.1	57.1		
	Nee	3	3.8	42.9		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
Totaal		79	100.0			

		Frequentie	Percentage	Geldig percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
	Wat voor soort locatie is de keet?				1.33	0.58
Geldig	Schuur	2	2.5	66.7		
	(Sta)caravan	1	1.3	33.3		
	Totaal	3	3.8	100.0		
Missing	Systeem	76	96.2			
Totaal		79	100.0			

		Frequentie	Percentage	Geldig percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
	Staat jullie keet onder toezicht van ouders?				1.5	0.55
Geldig	Ja	3	3.8	50.0		
	Nee	3	3.8	50.0		
	Totaal	6	7.6	100.0		
Missing	Systeem	73	92.4			
	Totaal	79	100.0			
	Staat jullie keet onder toezicht van de gemeente?				1.83	0.41

Geldig	Ja	1	1.3	16.7		
	Nee	5	6.3	83.3		
	Totaal	6	7.6	100.0		
Missing	Systeem	73	92.4			
	Totaal	79	100.0			
	Staat jullie keet onder toezicht van de politie?				2.0	0.0
Geldig	Ja	0	0.0	0.0		
	Nee	6	7.6	100.0		
	Totaal	6	7.6	100.0		
Missing	Systeem	73	92.4			
	Totaal	79	100.0			

		Frequentie	Percentage	Geldig percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
	Wat zou je van het idee vinden als jullie keet onder toezicht kwam van ouders?				2.86	1.57
Geldig	Heel slecht	2	2.5	28.6		
	Slecht	1	1.3	14.3		
	Niet goed/niet slecht	1	1.3	14.3		
	Goed	2	2.5	28.6		
	Heel goed	1	1.3	14.3		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			
	Wat zou je van het idee vinden als jullie keet onder toezicht kwam van de gemeente?				2.29	1.25
Geldig	Heel slecht	3	3.8	42.9		
	Slecht	0	0.0	0.0		
	Niet goed/niet slecht	3	3.8	42.9		
	Goed	1	1.3	14.3		
	Heel goed	0	0.0	0.0		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			
	Wat zou je van het idee vinden als jullie keet onder toezicht kwam van de politie?				2.14	1.22
Geldig	Heel slecht	3	3.8	42.9		
	Slecht	1	1.3	14.3		
	Niet goed/niet slecht	2	2.5	28.6		
	Goed	1	1.3	14.3		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			

		Frequentie	Percentage	Geldig percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
	Mensen die in de buurt van de keet wonen hebben veel geluidsoverlast				1.43	0.54
Geldig	Nooit	4	5.1	57.1		

Missing	Heel soms	3	3.8	42.9	1.29	0.49
	Soms	0	0.0	0.0		
	Meestal	0	0.0	0.0		
	Altijd	0	0.0	0.0		
	Totaal	7	8.9	100.0		
	Systeem	72	91.1			
Geldig	Totaal	79	100.0		1.29	0.49
	Agressief gedrag komt vaak voor bij onze vaste keetbezoekers					
	Nooit	5	6.3	71.4		
	Heel soms	2	2.5	28.6		
	Soms	0	0.0	0.0		
	Meestal	0	0.0	0.0		
Missing	Altijd	0	0.0	0.0	1.29	0.49
	Totaal	7	8.9	100.0		
	Systeem	72	91.01			
	Totsal	79	100.0			
	Vandalisme komt vaak voor bij onze vaste keetbezoekers					
	Nooit	6	7.6	85.7		
Geldig	Heel soms	1	1.3	14.3	1.29	0.49
	Soms	0	0.0	0.0		
	Meestal	0	0.0	0.0		
	Altijd	0	0.0	0.0		
	Totaal	7	8.9	100.0		
	Systeem	72	91.1			
Missing	Totaal	79	100.0		1.29	0.49

		Frequentie	Percentage	Geldig percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
Geldig	Als je na een keetavond nog gaat stappen, kom je dan lopend in die kroeg, disco, of iets anders?				2.57	1.4
	Nooit	2	2.5	28.6		
	Heel soms	1	1.3	14.3		
	Soms	3	3.8	42.9		
	Meestal	0	0.0	0.0		
	Altijd	1	1.3	14.3		
Missing	Totaal	7	8.9	100.0	2.57	1.4
	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			
Geldig	Als je na een keetavond nog gaat stappen, kom je dan met de fiets in die kroeg, disco of niet anders?				4.57	0.54
	Nooit	0	0.0	0.0		
	Heel soms	0	0.0	0.0		
	Soms	0	0.0	0.0		
	Meestal	3	3.8	42.9		
	Altijd	4	5.1	57.1		
Missing	Totaal	7	8.9	100.0	4.57	0.54
	Systeem	72	91.1			

	Totaal	79	100.0			
	Als je na een keetavond nog gaat stappen, kom je dan met de brommer/scooter in die kroeg, disco of iets anders?				1.57	0.98
Geldig	Nooit	5	6.3	71.4		
	Heel soms	0	0.0	0.0		
	Soms	2	2.5	28.6		
	Meestal	0	0.0	0.0		
	Altijd	0	0.0	0.0		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			
	Als je na een keetavond nog gaat stappen, kom je dan met de auto in die kroeg, disco of iets anders?				1.71	0.95
Geldig	Nooit	4	5.1	57.1		
	Heel soms	1	1.3	14.3		
	Soms	2	2.5	28.6		
	Meestal	0	0.0	0.0		
	Altijd	0	0.0	0.0		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			
	Als je na een keetavond nog gaat stappen, kom je dan met de bus in die kroeg, disco of iets anders?				1.29	0.76
Geldig	Nooit	6	7.6	85.7		
	Heel soms	0	0.0	0.0		
	Soms	1	1.3	14.3		
	Meestal	0	0.0	0.0		
	Altijd	0	0.0	0.0		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			
	Als je na een keetavond nog gaat stappen, kom je dan met de trein in die kroeg, disco of iets anders?				1.0	0.0
Geldig	Nooit	7	8.9	100.0		
	Heel soms	0	0.0	0.0		
	Soms	0	0.0	0.0		
	Meestal	0	0.0	0.0		
	Altijd	0	0.0	0.0		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			
	Als je na een keetavond nog gaat stappen, kom je dan met de taxi in die kroeg, disco of iets anders?				1.29	0.76
Geldig	Nooit	6	7.6	85.7		
	Heel soms	0	0.0	0.0		
	Soms	1	1.3	14.3		

	Meestal	0	0.0	0.0		
	Altijd	0	0.0	0.0		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			

		Frequentie	Percentage	Geldig percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
	Iemand rijdt met de auto na het drinken van meer dan twee glazen alcohol.				1.57	1.13
Geldig	Nooit	5	6.3	71.4		
	Heel soms	1	1.3	14.3		
	Elke maand	0	0.0	0.0		
	Elke week	1	1.3	14.3		
	Bijna altijd	0	0.0	0.0		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			
	Iemand rijdt met de brommer/scooter na het drinken van meer dan twee glazen alcohol.				2.0	1.0
Geldig	Nooit	2	2.5	28.6		
	Heel soms	4	5.1	57.1		
	Elke maand	0	0.0	0.0		
	Elke week	1	1.3	14.3		
	Bijna altijd	0	0.0	0.0		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			
	Iemand fietst na het drinken van meer dan zes glazen alcohol.				3.71	1.38
Geldig	Nooit	1	1.3	14.3		
	Heel soms	0	0.0	0.0		
	Elke maand	1	1.3	14.3		
	Elke week	3	3.8	42.9		
	Bijna altijd	2	2.5	28.6		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			

		Frequentie	Percentage	Geldig percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
	Hoeveel standaardglazen drink je meestal in het weekend op een keetavond?				7.43	2.57
Geldig	4	1	1.3	14.3		
	5	1	1.3	14.3		
	6	1	1.3	14.3		
	7	1	1.3	14.3		
	10	3	3.8	42.9		
	Totaal	7	8.9	100.0		

Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			
	Hoeveel standaardglazen drink je meestal door de week op een keetavond?				0.86	1.86
Geldig	0	5	6.3	71.4		
	1	1	1.3	14.3		
	5	1	1.3	14.3		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
Totaal		79	100.0			

		Frequentie	Percentage	Geldig percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
	Wordt er in de keet alcohol geschonken aan jongeren onder de 16 jaar?				1.57	0.54
Geldig	Ja	3	3.8	42.9		
	Nee	4	5.1	57.1		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
Totaal		79	100.0			

		Frequentie	Percentage	Geldig percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
	Op welke manier wordt er voor de drank in de keet betaald?				1.33	0.52
Geldig	Er wordt een pot gemaakt en van dit geld wordt drank gehaald	4	5.1	66.7		
	Er is een vaste prijs per drankje	2	2.5	33.3		
	Er is een bonnen-/muntensysteem	0	0.0	0.0		
	Anders	0	0.0	0.0		
	Totaal	6	7.6	100.0		
Missing	Systeem	73	92.4			
Totaal		79	100.0			

		Frequentie	Percentage	Geldig percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
	Is er bier aanwezig in de keet?				1.0	0.0
Geldig	Ja	6	7.6	100.0		
	Nee	0	0.0	0.0		
	Totaal	6	7.6	100.0		
Missing	Systeem	73	92.4			
	Totaal	79	100.0			
	Is er wijn aanwezig in de keet?				1.17	0.41
Geldig	Ja	5	6.3	83.3		
	Nee	1	1.3	16.7		
	Totaal	6	7.6	100.0		

Missing	Systeem	73	92.4			
	Totaal	79	100.0			
	Is er sterke drank aanwezig in de keet?				1.67	0.52
Geldig	Ja	2	2.5	33.3		
	Nee	4	5.1	66.7		
	Totaal	6	7.6	100.0		
Missing	Systeem	73	92.4			
	Totaal	79	100.0			
	Is er een mix van sterke drank met frisdrank of vruchtensap aanwezig in de keet?				1.17	0.41
Geldig	Ja	5	6.3	83.3		
	Nee	1	1.3	16.7		
	Totaal	6	7.6	100.0		
Missing	Systeem	73	92.4			
	Totaal	79	100.0			
	Is er Breezer, mixdrank in een flesje aanwezig in de keet?				1.67	0.52
Geldig	Ja	2	2.5	33.3		
	Nee	4	5.1	66.7		
	Totaal	6	7.6	100.0		
Missing	Systeem	73	92.4			
	Totaal	79	100.0			
	Is er shooter (bv Feigling) aanwezig in de keet?				1.67	0.52
Geldig	Ja	2	2.5	33.3		
	Nee	4	5.1	66.7		
	Totaal	6	7.6	100.0		
Missing	Systeem	73	92.4			
Totaal		79	100.0			

		Frequentie	Percentage	Geldig percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
	Hoeveel kratten bier zijn er aanwezig in de keet?				2.5	1.73
Geldig	1	1	1.3	25.0		
	2	2	2.5	50.0		
	5	1	1.3	25.0		
	Totaal	4	5.1	100.0		
Missing	Systeem	75	94.9			
	Totaal	79	100.0			
	Hoeveel flessen/pakken wijn zijn er aanwezig in de keet?				4.33	4.93
Geldig	1	1	1.3	33.3		
	2	1	1.3	33.3		
	10	1	1.3	33.3		
	Totaal	3	3.8	100.0		
Missing	Systeem	76	96.2			
	Totaal	79	100.0			
	Hoeveel flessen sterke drank zijn er aanwezig in de keet?				1.0	1.41
Geldig	0	1	1.3	50.0		
	2	1	1.3	50.0		
	Totaal	2	2.5	100.0		

Missing	Systeem	77	97.5			
	Totaal	79	100.0			
	Hoeveel flesjes Breezer zijn er aanwezig in de keet?				0	
Geldig	0	1	1.3	100.0		
Missing	Systeem	78	98.7			
	Totaal	79	100.0			
	Hoeveel flesjes shooter zijn er aanwezig in de keet?				10	
Geldig	10	1	1.3	100.0		
Missing	Systeem	78	98.7			
	Totaal	79	100.0			

		Frequentie	Percentage	Geldig percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
	Hoe vaak wordt er wiet/hasj gebruikt in de keet?				1.29	0.49
Geldig	Nooit	5	6.3	71.4		
	Heel soms	2	2.5	28.6		
	Elke maand	0	0.0	0.0		
	Elke week	0	0.0	0.0		
	Bijna altijd	0	0.0	0.0		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			
	Hoe vaak wordt er XTC gebruikt in de keet?				1.0	0.0
Geldig	Nooit	7	8.9	100.0		
	Heel soms	0	0.0	0.0		
	Elke maand	0	0.0	0.0		
	Elke week	0	0.0	0.0		
	Bijna altijd	0	0.0	0.0		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			
	Hoe vaak wordt er cocaïne gebruikt in de keet?				1.0	0.0
Geldig	Nooit	7	8.9	100.0		
	Heel soms	0	0.0	0.0		
	Elke maand	0	0.0	0.0		
	Elke week	0	0.0	0.0		
	Bijna altijd	0	0.0	0.0		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			
	Hoe vaak worden er paddo's gebruikt in de keet?				1.0	0.0
Geldig	Nooit	7	8.9	100.0		
	Heel soms	0	0.0	0.0		
	Elke maand	0	0.0	0.0		
	Elke week	0	0.0	0.0		
	Bijna altijd	0	0.0	0.0		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			

	Totaal	79	100.0			
	Hoe vaak wordt er amfetamine/speed gebruikt in de keet?				1.0	0.0
Geldig	Nooit	7	8.9	100.0		
	Heel soms	0	0.0	0.0		
	Elke maand	0	0.0	0.0		
	Elke week	0	0.0	0.0		
	Bijna altijd	0	0.0	0.0		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			

		Frequentie	Percentage	Geldig percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
	Wordt er in de keet een verbod op sigaretten- of shaggebruik gehanteerd?				2.0	0.0
Geldig	Ja	0	0.0	0.0		
	Nee	7	8.9	100.0		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			
	Zo ja, door wie is het verbod op sigaretten- en of drugsgebruik opgesteld?				2.5	1.0
Geldig	Zelf	1	1.3	25.0		
	Ouders	0	0.0	0.0		
	Keeteigenaar	3	3.8	75.0		
	Totaal	4	5.1	100.0		
Missing	Systeem	75	94.9			
	Totaal	79	100.0			
	Houden jullie je ook aan het verbod op sigaretten- en of drugsgebruik?				1.25	0.5
Geldig	Ja	3	3.8	75.0		
	Nee	1	1.3	25.0		
	Totaal	4	5.1	100.0		
Missing	Systeem	75	94.9			
	Totaal	79	100.0			
	Wordt er in de keet een verbod op hasj- en/of wietgebruik gehanteerd?				1.29	0.49
Geldig	Ja	5	6.3	71.4		
	Nee	2	2.5	28.6		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			
	Zo ja, door wie is het verbod op hasj- en/of wietgebruik opgesteld?				2.44	0.82
Geldig	Zelf	1	1.3	20.0		
	Ouders	1	1.3	20.0		
	Keeteigenaar	3	3.8	60.0		
	Totaal	5	6.3	100.0		
Missing	Systeem	74	93.7			

	Totaal	79	100.0			
	Houden jullie je ook aan het verbod op hasj- en/of wietgebruik?				1.0	0.0
Geldig	Ja	5	6.3	100.0		
	Nee	0	0.0	0.0		
	Totaal	5	6.3	100.0		
Missing	Systeem	74	93.7			
Totaal		79	100.0			
	Wordt er in de keet een verbod op overig druggebruik, zoals cocaïne, paddo's en amfetamine en/of speed gehanteerd?				1.0	0.0
Geldig	Ja	7	8.9	100.0		
	Nee	0	0.0	0.0		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			
	Zo ja, door wie is het verbod op overig druggebruik, zoals cocaïne, paddo's en amfetamine en/of speed opgesteld?				2.03	1.06
Geldig	Zelf	2	2.5	33.3		
	Ouders	1	1.3	16.7		
	Keeteigenaar	3	3.8	50.0		
	Totaal	6	7.6	100.0		
Missing	Systeem	73	92.4			
	Totaal	79	100.0			
	Houden jullie je ook aan het verbod op overig druggebruik, zoals cocaïne, paddo's en amfetamine en/of speed?				1.0	0.0
Geldig	Ja	5	6.3	100.0		
	Nee	0	0.0	0.0		
	Totaal	5	6.3	100.0		
Missing	Systeem	74	93.7			
	Totaal	79	100.0			
	Wordt er in de keet een maximum aantal glazen alcohol op een avond per persoon gehanteerd?				2.0	0.0
Geldig	Ja	0	0.0	0.0		
	Nee	7	8.9	100.0		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	System	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			
	Zo ja, door wie is het maximum aantal glazen alcohol drinken op een avond per persoon opgesteld?				2.75	0.5
Geldig	Zelf	0	0.0	0.0		
	Ouders	1	1.3	25.0		
	Keeteigenaar	3	3.8	75.0		
	Totaal	4	5.1	100.0		
Missing	Systeem	75	94.9			
	Totaal	79	100.0			

	Houden jullie je ook aan een maximum aantal glazen alcohol op een avond per persoon?				1.25	0.5
Geldig	Ja	3	3.8	75.0		
	Nee	1	1.3	25.0		
	Totaal	4	5.1	100.0		
Missing	Systeem	75	94.9			
	Totaal	79	100.0			
	Wordt er in de keet een verbod op autorijden na het drinken van meer dan 2 glazen alcohol?				1.57	0.54
Geldig	Ja	3	3.8	42.9		
	Nee	4	5.1	57.1		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			
	Zo ja, door wie is het verbod op autorijden na het drinken van meer dan 2 glazen alcohol opgesteld?				2.4	0.89
Geldig	Zelf	1	1.3	20.0		
	Ouders	1	1.3	20.0		
	Keeteigenaar	3	3.8	60.0		
	Totaal	5	6.3	100.0		
Missing	Systeem	74	93.7			
	Totaal	79	100.0			
	Houden jullie je ook aan het verbod op autorijden na het drinken van meer dan 2 glazen alcohol?				1.0	0.0
Geldig	Ja	5	6.3	100.0		
	Nee	0	0.0	0.0		
	Totaal	5	6.3	100.0		
Missing	Systeem	74	93.7			
	Totaal	79	100.0			
	Wordt er in de keet de regel gehanteerd dat iemand die te dronken is, in veiligheid wordt gebracht?				1.43	0.54
Geldig	Ja	4	5.1	57.1		
	Nee	3	3.8	42.9		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			
	Zo ja, door wie is de regel opgesteld dat iemand te dronken is in veiligheid moet worden gebracht?				2.4	0.89
Geldig	Zelf	1	1.3	20.0		
	Ouders	1	1.3	20.0		
	Keeteigenaar	3	3.8	60.0		
	Totaal	5	6.3	100.0		
Missing	Systeem	74	93.7			
	Totaal	79	100.0			

	Houden jullie je ook aan de regel dat iemand die te dronken is in veiligheid wordt gebracht?				1.0	0.0
Geldig	Ja	4	5.1	100.0		
	Nee	0	0.0	0.0		
	Totaal	4	5.1	100.0		
Missing	Systeem	75	94.9			
	Totaal	79	100.0			
	Wordt er in de keet een verbod op schenken van alcohol aan jongeren onder de 16 jaar gehanteerd?				1.71	0.49
Geldig	Ja	2	2.5	28.6		
	Nee	5	6.3	71.4		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			
	Zo ja, door wie is het verbod op schenken van alcohol aan jongeren onder de 16 jaar opgesteld?				2.75	0.5
Geldig	Zelf	0	0.0	0.0		
	Ouders	1	1.3	25.0		
	Keeteigenaar	3	3.8	75.0		
	Totaal	4	5.1	100.0		
Missing	Systeem	75	94.9			
	Totaal	79	100.0			
	Houden jullie je ook aan het verbod op schenken van alcohol aan jongeren onder de 16 jaar?				1.25	0.5
Geldig	Ja	3	3.8	75.0		
	Nee	1	1.3	25.0		
	Totaal	4	5.1	100.0		
Missing	Systeem	75	94.9			
	Totaal	79	100.0			
	Wordt er in de keet een verbod op het schenken van alcohol aan iemand die al dronken is gehanteerd?				1.86	0.38
Geldig	Ja	1	1.3	14.3		
	Nee	6	7.6	85.7		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			
	Zo ja, door wie is het verbod op het schenken van alcohol aan iemand die al dronken is opgesteld?				2.25	0.96
Geldig	Zelf	1	1.3	25.0		
	Ouders	1	1.3	25.0		
	Keeteigenaar	2	2.5	50.0		
	Totaal	4	5.1	100.0		
Missing	Systeem	75	94.9			
	Totaal	79	100.0			

	Houden jullie je ook aan het verbod op het schenken van alcohol aan iemand die al dronken is?				1.25	0.5
Geldig	Ja	3	3.8	75.0		
	Nee	1	1.3	25.0		
	Totaal	4	5.1	100.0		
Missing	Systeem	75	94.9			
	Totaal	79	100.0			

		Frequentie	Percentage	Geldig percentage	Gemiddelde score	Standaard-deviatie
	Hoe belangrijk vind je het samenkomen met vrienden (gezelligheid)?				4.29	1.5
Geldig	Geheel onbelangrijk	1	1.3	14.3		
	Niet zo belangrijk	0	0.0	0.0		
	Niet belangrijk/ niet onbelangrijk	0	0.0	0.0		
	Redelijk belangrijk	1	1.3	14.3		
	Heel belangrijk	5	6.3	71.4		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			
	Hoe belangrijk vind je het om een eigen plek voor jezelf hebben, zonder ouders/familie?				3.29	1.6
Geldig	Geheel onbelangrijk	1	1.3	14.3		
	Niet zo belangrijk	2	2.5	28.6		
	Niet belangrijk/ niet onbelangrijk	0	0.0	0.0		
	Redelijk belangrijk	2	2.5	28.6		
	Heel belangrijk	2	2.5	28.6		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			
	Hoe belangrijk vind je het om bier/alcohol te drinken?				3.14	1.22
Geldig	Geheel onbelangrijk	1	1.3	14.3		
	Niet zo belangrijk	0	0.0	0.0		
	Niet belangrijk/niet onbelangrijk	4	5.1	57.1		
	Redelijk belangrijk	1	1.3	14.3		
	Heel belangrijk	1	1.3	14.3		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			
	Hoe belangrijk vind je de prijs van de consumpties ten opzichte van de kroeg/het café?				3.14	1.35
Geldig	Geheel onbelangrijk	1	1.3	14.3		
	Niet zo belangrijk	1	1.3	14.3		
	Niet belangrijk/niet onbelangrijk	2	2.5	28.6		
	Redelijk belangrijk	2	2.5	28.6		

	Heel belangrijk	1	1.3	14.3		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			
	Hoe belangrijk vind je het ondernemen van activiteiten (vakantie, sporten, uitgaan, wedstrijden, etc.)?				2.57	1.13
Geldig	Geheel onbelangrijk	1	1.3	14.3		
	Niet zo belangrijk	3	3.8	42.9		
	Niet belangrijk/niet onbelangrijk	1	1.3	14.3		
	Redelijk belangrijk	2	2.5	28.6		
	Heel belangrijk	0	0.0	0.0		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			
	Hoe belangrijk vind je het dat de keet een latere sluitingstijd heeft dan de horeca?				2.57	1.72
Geldig	0	1	1.3	14.3		
	Niet van toepassing	1	1.3	14.3		
	Geheel onbelangrijk	1	1.3	14.3		
	Niet zo belangrijk	2	2.5	28.6		
	Niet belangrijk/niet onbelangrijk	1	1.3	14.3		
	Redelijk belangrijk	1	1.3	14.3		
	Totaal	7	8.9	100.0		
Missing	Systeem	72	91.1			
	Totaal	79	100.0			

Bijlage 2: Tabel 8.2 Gemiddelde score van jongeren die in de afgelopen vier weken nooit zes of meer standaardglazen met alcohol hebben gedronken en jongeren die dat minstens 1 keer of vaker hebben gedaan en de t- en p-waarden op de Independent-Samples T Test.

	Nooit gemiddelde score	Minstens 1 keer of vaker gemiddelde score	t	p
Similarity (1= helemaal niet; 2= nauwelijks; 3= een beetje; 4= vrij veel; 5= heel veel)				
Lijk je zelf op de persoon van vraag 25?	1.14	1.79	-3.17	0.00
Willingness (1= zeker niet; 2= waarschijnlijk niet; 3= misschien; 4= waarschijnlijk wel; 5= zeker wel)				
Minimaal 5 glazen alcohol op en iemand biedt drankje aan, zou je: het drankje aannemen en opdrinken?	3.19	1.9	4.97	0.00
Minimaal 5 glazen alcohol op en iemand biedt drankje aan, zou je: het drankje aannemen en vervolgens wegzetten?	2.33	2.03	1.15	0.26
Minimaal 5 glazen alcohol op en iemand biedt drankje aan, zou je: even weggaan (bijvoorbeeld naar de wc)?	2.29	1.69	3.14	0.00
Minimaal 5 glazen alcohol op en iemand biedt drankje aan, zou je: 'nee bedankt' zeggen en het drankje niet aannemen?	3.19	2.21	3.56	0.00
Waargenomen gedragscontrole (1= helemaal mee oneens; 2= mee oneens; 3= niet oneens/niet eens; 4= mee eens; 5= helemaal mee eens)				
Zelf veel minder alcohol drinken dan mijn vrienden, is voor mij heel moeilijk.	1.43	1.91	-2.16	0.03
Een drankje met alcohol weigeren als ik dat aangeboden krijg, is voor mij heel moeilijk.	1.62	2.16	-1.94	0.06
Nooit (meer) alcohol drinken is voor mij heel moeilijk.	2.00	3.05	-3.41	0.00
Uitleggen waarom ik geen of niet zo veel alcohol wil drinken, is voor mij heel moeilijk.	1.86	2.02	-0.70	0.48
Iets anders gaan doen dan alcohol drinken, bijvoorbeeld een film kijken, is voor mij heel moeilijk.	1.24	1.67	-2.62	0.01
Intentie tot deelname verkeer (1= zeker niet; 2= waarschijnlijk niet; 3= misschien; 4= waarschijnlijk wel; 5= zeker wel)				
Zou je bij iemand in de auto stappen die meer dan twee glazen alcohol op heeft?	1.95	2.14	-0.73	0.47
Zou je op de brommer/scooter rijden na het drinken van meer dan twee glazen alcohol?	1.57	1.95	-1.40	0.17
Zou je achterop de brommer/scooter stappen bij iemand die meer dan twee glazen alcohol op heeft?	1.67	2.07	-1.61	0.11
Zou je fietsen na het drinken van meer dan zes glazen alcohol?	3.05	4.29	-4.77	0.00
Subjectieve norm leeftijdsgenoten (1= helemaal mee oneens; 2= mee oneens; 3= niet oneens/niet eens; 4= mee eens; 5= helemaal mee eens)				
Mijn klasgenoten vinden dat ik wekelijks niet meer dan 6 glazen alcohol per keer zou moeten drinken.	2.76	1.81	3.65	0.00
Mijn beste vrienden en/of vriendinnen vinden dat ik wekelijks niet meer dan 6 glazen alcohol per keer zou moeten drinken.	3.19	2.00	4.04	0.00
Subjectieve norm familie (1= heb ik niet; 2= helemaal mee oneens; 3= mee oneens; 4= niet oneens/niet eens; 5= mee eens; 6= helemaal mee eens)				
Mijn ouder(s)/verzorger(s) vinden dat ik wekelijks niet meer dan 6 glazen alcohol per keer zou moeten drinken.	3.48	3.86	-1.17	0.25
Mijn broer(s) en/of zus(sen) vinden dat ik wekelijks niet meer dan 6 glazen alcohol per keer zou moeten drinken	3.76	4.38	-1.63	0.11

* p is significant op een 0.1 level (2-tailed).
* * p is significant op een 0.05 level (2-tailed).

Bijlage 3 *Vragenlijst voor de jongeren.*

Vragenlijst 'Alcoholgebruik en meningen over alcohol' 2007

Dit onderzoek wordt uitgevoerd door de Universiteit Twente in opdracht van TACTUS
Uitleg van de vragenlijst

A. Algemene vragen

Vraag 1. Wat is je geslacht?

☐ Man

☐ Vrouw

Vraag 2. Wat is je leeftijd in jaren?

Vraag 3. Welke opleiding doe je?

☐ VMBO

☐ HAVO

☐ VWO

Vraag 4. Wat zijn de vier cijfers van je postcode?

B) Alcoholgebruik

Vraag 5. Heb je wel eens alcohol gedronken?

☐ Ja

☐ Nee → ga door naar vraag 17

Hieronder wordt een aantal vragen gesteld over het drinken van alcohol, vooral over hoeveel je drinkt en wanneer je dit doet. Als wordt gevraagd naar je alcoholgebruik in de laatste vier weken wordt er van uitgegaan dat dit gaat om 'gewone' weken waarin er bijvoorbeeld geen vakantie of carnaval is. Als dit toch het geval is, dan moet je even teruggaan naar de vier 'gewone' weken daarvoor en invullen hoeveel je toen hebt gedronken.

Vraag 6. Tijdens hoeveel gelegenheden (zoals een feestje, uitgaan of avond thuis) heb je alcohol gedronken? Kruis op iedere regel één hokje aan.

	0	1-5	6-10	11-20	21-39	40-80	80 of meer
In je hele leven	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
In de laatste 12 maanden	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
In de laatste vier weken.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 7. Op hoeveel van de vier doordeweekse dagen drink je meestal alcohol? Ga uit van maandag tot en met donderdag.

☐ Ik drink nooit op doordeweekse dagen → ga door naar vraag 9 ☐ 1 dag ☐ 2 dagen ☐ 3 dagen ☐ 4 dagen

Elk drankje heeft zijn eigen glas. Wijn in een wijnglas, bier in een bierglas en sterke drank in een borrelglasje. Dit noemen we een standaardglas. Als het drankje in het juiste (standaard)glas wordt geschonken dan bevat ieder glas evenveel alcohol. Dan bevat een vol bierglas dus evenveel pure alcohol als een vol wijnglas, en ook evenveel als een borreltje. Dit komt doordat het alcoholpercentage in bier lager is dan in wijn of sterke drank. We vragen je telkens te antwoorden in standaardglazen. Als je bijvoorbeeld 2 flesjes/blikjes bier hebt gedronken, dan is je antwoord in standaardglazen dus (2x1,5=) 3.

Soort drank	Aantal standaardglazen
Glas bier (fluitje)	1
Blikje of flesje bier (pijpje)	1,5
Halve liter bier (beugel)	2
Glas wijn (wijnglas)	1
Fles wijn (0,75 l)	7,5
Glas sterke drank (whisky, wodka, jenever, cognac, likeur) (borrelglasje)	1
Glas mix van sterke drank met frisdrank of vruchtensap (limonadeglas)	1
Fles sterke drank	22
Breezer, mixdrank in flesje (275 ml)	1,25
Shooter (bijv. Feigling)	0,35

Vraag 8. Als je op een doordeweekse dag alcohol drinkt, hoeveel standaardglazen drink je dan meestal? (ma. t/m do.)

- ☐ 1-2 per dag ☐ 3-5 per dag ☐ 6-10 per dag ☐ 11 of meer per dag

Vraag 9. Op hoeveel van de drie weekenddagen drink je meestal alcohol? Ga uit van vrijdag, zaterdag, zondag.

- ☐ Ik drink nooit in het weekend → ga door naar vraag 11 ☐ 1 dag ☐ 2 dagen ☐ 3 dagen

Vraag 10. Als je op een weekenddag alcohol drinkt, hoeveel standaardglazen drink je dan meestal? (vr., za., zo.)

- ☐ 1-2 per dag ☐ 3-5 per dag ☐ 6-10 per dag ☐ 11 of meer per dag

Vraag 11. Hoeveel standaardglazen drink je meestal per gelegenheid van onderstaande drankjes? Bijvoorbeeld de laatste vier weken bij een feestje of op één avond. Ga hierbij uit van het schema over standaardglazen onder vraag 7 en kruis op iedere regel één hokje aan.

	0	1-2	3-5	6-10	11 of meer
Bier	☐	☐	☐	☐	☐
Wijn	☐	☐	☐	☐	☐
Sterke drank (whisky, wodka, jenever, cognac, likeur)	☐	☐	☐	☐	☐
Zelfgemaakte mix van sterke drank met frisdrank of vruchtensap	☐	☐	☐	☐	☐
Breezer, kant en klaar gemixte drank in flesje of blikje (275 ml)	☐	☐	☐	☐	☐
Shooter (bijv. Feigling)	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 12. Hoe vaak heb je de afgelopen vier weken zes of meer standaardglazen met alcohol gedronken bij één gelegenheid? Bijvoorbeeld bij een feestje of op één avond.

- ☐ Nooit ☐ 1 keer ☐ 2 keer ☐ 3-4 keer ☐ 5-6 keer ☐ 7-8 keer ☐ 9 keer of vaker

Vraag 13. Hoe vaak ben je door het drinken van alcohol.... Kruis op iedere regel één hokje aan.

		0	1-5	6-10	11-20	21-39	40 of meer
a) aangeschoten geweest?	In je hele leven	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	In de laatste 12 maanden	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	In de laatste vier weken	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) dronken geweest?	In je hele leven	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	In de laatste 12 maanden	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	In de laatste vier weken	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 14. Als je thuis in het bijzijn van je ouder(s)/verzorger(s) alcohol drinkt, hoeveel drink je dan meestal? Kies het huis waar je het meeste bent.

- ☐ Ik drink thuis geen alcohol ☐ Een paar slokjes, minder dan 1 standaardglas ☐ 1 standaardglas ☐ 2 standaardglazen ☐ 3 of meer standaardglazen

Vraag 15. Op welke plek ben je meestal als je iets met alcohol drinkt? Kruis op iedere regel één hokje aan.

	Nooit	Heel soms	Soms	Meestal	Altijd
Thuis	☐	☐	☐	☐	☐
Familie of vrienden	☐	☐	☐	☐	☐
Op straat, in het park, op het strand of ergens anders buiten	☐	☐	☐	☐	☐
Bar of een café	☐	☐	☐	☐	☐
Discotheek	☐	☐	☐	☐	☐
Restaurant	☐	☐	☐	☐	☐
Sportkantine	☐	☐	☐	☐	☐
Keet/hok	☐	☐	☐	☐	☐
Ergens op vakantie	☐	☐	☐	☐	☐
Op school	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 16. Hoe vaak heb je de afgelopen vier weken iets met alcohol gekocht op deze plekken? Kruis op iedere regel één hokje aan.

	Nooit	1 keer	2 keer	3-4 keer	5-6 keer	7-8 keer	9 keer of vaker
Supermarkt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Slijterij	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Café/bar	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Discotheek	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Restaurant	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sportkantine	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik koop nooit alcohol, ik krijg het	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 17. Mag je thuis van je ouder(s)/verzorger(s) alcohol drinken? Kies het huis waar je het meeste bent.

☐ Ja ☐ Ik weet het niet ☐ Nee

Vraag 18. Heb je met iemand een afspraak dat je tot een bepaalde leeftijd geen alcohol zult drinken of over de hoeveelheid alcohol die je (maximaal) drinkt?

☐ Nee, ik heb daarover geen afspraak ☐ Ja, met mijn ouder(s)/verzorger(s) ☐ Ja, met iemand anders, namelijk.....

Vraag 19. Heb je de afgelopen vier weken wel eens sigaretten of shag gerookt?

☐ Ja ☐ Nee

Vraag 20. Hoe vaak heb je de afgelopen vier weken de volgende drugs gebruikt? Kruis op iedere regel één hokje aan.

	Nooit	1 keer	2 keer	3-4 keer	5-6 keer	7-8 keer	9 keer of vaker
Wiet/hasj	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
XTC	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Cocaïne	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Paddo's	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Amfetamine/speed	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 21. Geef aan wat je vindt van onderstaande muzieksoorten. Kruis op iedere regel één hokje aan.

	Ken ik niet	Heel slecht	Slecht	Niet goed/ niet slecht	Goed	Heel Goed
Top 40/hitparademuziek	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Piratenmuziek	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Klassieke muziek	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Techno/electro	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Trance/Hardstyle	☐	☐	☐	☐	☐	☐
R&B	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hiphop/rap	☐	☐	☐	☐	☐	☐
'Gewone' rock	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Alternatieve rock	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gothic/dark metal/nu metal	☐	☐	☐	☐	☐	☐

C) Meningen over alcohol

Vraag 22. Kruis hieronder op iedere regel het hokje aan dat het best past bij jouw mening.

Ben je van plan om....	Zeker niet	Waarschijnlijk niet	Misschien	Waarschijnlijk wel	Zeker wel
....de komende vier weken minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer te drinken?	☐	☐	☐	☐	☐

...het komende half jaar minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer te drinken?	☐	☐	☐	☐	☐
...de komende twee jaar minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer te drinken?	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 23. Hoe zou je het vinden als je minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer drinkt of zou drinken?

Kruis iedere regel één hokje aan.

Dat vind ik...	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Niet oneens/niet eens	Mee eens	Helemaal mee eens
....normaal.	☐	☐	☐	☐	☐
....plezierig.	☐	☐	☐	☐	☐
....gezellig.	☐	☐	☐	☐	☐
....ontspannend.	☐	☐	☐	☐	☐
....schadelijk.	☐	☐	☐	☐	☐
....gevaarlijk.	☐	☐	☐	☐	☐
....ongezond.	☐	☐	☐	☐	☐
....slecht.	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 24. Kruis hieronder bij elke regel het hokje aan dat jouw mening het beste weergeeft.

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Niet oneens/niet eens	Mee eens	Helemaal mee eens
Ik zou het <u>verkeerd</u> vinden als ik minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer zou drinken.	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer drink of zou drinken, zou ik mij <u>schuldig</u> voelen.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben ervan <u>overtuigd</u> dat ik wekelijks niet meer dan 6 glazen alcohol per keer drink of zal drinken.	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 25. Hoe denk je over iemand van jouw leeftijd die minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer drinkt?

Kruis op iedere regel één hokje aan.

Ik denk dat hij/zij....	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Niet oneens/niet eens	Mee eens	Helemaal mee eens
.... cool is.	☐	☐	☐	☐	☐
.... interessant is.	☐	☐	☐	☐	☐
.... veel jongens/meisjes kan krijgen.	☐	☐	☐	☐	☐
.... er goed uitziet.	☐	☐	☐	☐	☐
.... veel vrienden heeft.	☐	☐	☐	☐	☐
.... populair is.	☐	☐	☐	☐	☐
.... lef heeft.	☐	☐	☐	☐	☐
.... vaak verkering heeft.	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 26. Lijk je zelf op de persoon van vraag 25?

☐ Helemaal niet ☐ Nauwelijks ☐ Een beetje ☐ Vrij veel ☐ Heel veel

Vraag 27. Stel, je bent met een paar vrienden en/of vriendinnen op een feest en je hebt al minimaal 5 glazen alcohol op. Dan biedt één van hen jou een drankje met alcohol aan. Kruis op iedere regel één hokje aan.

Zou je.....	Zeker niet	Waarschijnlijk niet	Misschien	Waarschijnlijk wel	Zeker wel
....het drankje aannemen en opdrinken?	☐	☐	☐	☐	☐
....het drankje aannemen en vervolgens wegzetten?	☐	☐	☐	☐	☐
....even weggaan (bijvoorbeeld naar de wc)?	☐	☐	☐	☐	☐
....'nee, bedankt' zeggen en het drankje niet aannemen?	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 28. Kruis hieronder bij elke regel het hokje aan dat jouw mening het beste weergeeft.

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Niet oneens/niet eens	Mee eens	Helemaal mee eens
Zelf veel minder alcohol drinken dan mijn vrienden, is voor mij heel moeilijk.	☐	☐	☐	☐	☐
Een drankje met alcohol weigeren als ik dat aangeboden krijg, is voor mij heel moeilijk.	☐	☐	☐	☐	☐
Nooit (meer) alcohol drinken is voor mij heel moeilijk.	☐	☐	☐	☐	☐
Uitleggen waarom ik geen of niet zo veel alcohol wil drinken, is voor mij heel moeilijk.	☐	☐	☐	☐	☐
Iets anders gaan doen dan alcohol drinken, bijvoorbeeld een film kijken, is voor mij heel moeilijk.	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 29. Geef hieronder je mening voor de volgende situaties. Kruis op iedere regel één hokje aan.

Zou je....	Zeker niet	Waarschijnlijk niet	Misschien	Waarschijnlijk wel	Zeker wel
.... bij iemand in de auto stappen die meer dan twee glazen alcohol op heeft?	☐	☐	☐	☐	☐
.... op de brommer/scooter rijden na het drinken van meer dan twee glazen alcohol?	☐	☐	☐	☐	☐
....achterop de brommer/scooter stappen bij iemand die meer dan twee glazen alcohol op heeft?	☐	☐	☐	☐	☐
.... fietsen na het drinken van meer dan zes glazen alcohol?	☐	☐	☐	☐	☐

D) Leeftijdsgenoten

Vraag 30. Kruis hieronder op iedere regel het hokje aan dat het meest op jou van toepassing is.

	Bijna niemand	Minder dan de helft	Ongeveer de helft	Meer dan de helft	Bijna iedereen
Hoeveel van je <u>klasgenoten</u> drinken <u>minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer?</u>	☐	☐	☐	☐	☐
Hoeveel van je <u>beste vrienden en/of vriendinnen</u> drinken <u>minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer?</u>	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 31. Kruis hieronder op iedere regel het hokje aan dat het meest op jou van toepassing is.

	Helemaal nooit	Nauwelijks	Af en toe	Vrij vaak	Heel vaak
Hoe vaak heb je het gevoel dat je <u>klasgenoten</u> willen dat je <u>minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer</u> drinkt?	☐	☐	☐	☐	☐
Hoe vaak heb je het gevoel dat je <u>beste vrienden en/of vriendinnen</u> willen dat je <u>minstens 1 keer per week minimaal 6 glazen alcohol per keer</u> drinkt?	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 32. Kruis hieronder op iedere regel het hokje aan dat het best past bij jouw antwoord.

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Niet oneens/ niet eens	Mee eens	Helemaal mee eens
Mijn <u>klasgenoten</u> vinden dat ik <u>wekelijks niet meer dan 6 glazen alcohol per keer</u> zou moeten drinken.	☐	☐	☐	☐	☐

Mijn beste vrienden en/of vriendinnen vinden dat ik wekelijks niet meer dan 6 glazen alcohol per keer zou moeten drinken.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

E) Familie

De volgende vragen gaan over ouders/verzorgers en broers/zussen. Als je geen vader of moeder meer hebt of geen contact meer met ze hebt, vul dan 'heb ik niet' in. Als je niet bij je biologische ouders woont, maar bijvoorbeeld in een pleeggezin, denk dan bij het beantwoorden van de vragen aan de mensen bij wie je woont.

Vraag 33. Drinken je ouder(s) en/of verzorger(s) en je broer of zus waar je het meest mee optrekt wel eens alcohol? Kruis per kolom zowel voor je vader, je moeder als voor je broer of zus één hokje aan dat het meest van toepassing is.

Vader/ verzorger	Moeder/ verzorger	Broer of zus
☐ heb ik niet.	☐ heb ik niet.	☐ heb ik niet.
☐ drinkt geen alcohol.	☐ drinkt geen alcohol.	☐ drinkt geen alcohol.
☐ drinkt heel af en toe alcohol.	☐ drinkt heel af en toe alcohol.	☐ drinkt heel af en toe alcohol.
☐ drinkt niet vaker dan 1 keer per maand alcohol.	☐ drinkt niet vaker dan 1 keer per maand alcohol.	☐ drinkt niet vaker dan 1 keer per maand alcohol.
☐ drinkt 2-3 keer per maand alcohol.	☐ drinkt 2-3 keer per maand alcohol.	☐ drinkt 2-3 keer per maand alcohol.
☐ drinkt 1 keer per week alcohol.	☐ drinkt 1 keer per week alcohol.	☐ drinkt 1 keer per week alcohol.
☐ drinkt 2-4 keer per week alcohol.	☐ drinkt 2-4 keer per week alcohol.	☐ drinkt 2-4 keer per week alcohol.
☐ drinkt 5-6 keer per week alcohol.	☐ drinkt 5-6 keer per week alcohol.	☐ drinkt 5-6 keer per week alcohol.
☐ drinkt elke dag alcohol.	☐ drinkt elke dag alcohol.	☐ drinkt elke dag alcohol.

Vraag 34 Kruis hieronder op iedere regel het hokje aan dat het best past bij jouw antwoord.

	Heb ik niet	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Niet oneens/ niet eens	Mee eens	Helemaal mee eens
Mijn ouder(s)/verzorger(s) vinden dat ik <u>wekelijks niet meer dan 6 glazen alcohol per keer</u> zou moeten drinken.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn broer(s) en/of zus(sen) vinden dat ik <u>wekelijks niet meer dan 6 glazen alcohol per keer</u> zou moeten drinken	☐	☐	☐	☐	☐	☐

F) Ketten en hokken

De vragen bij dit onderdeel gaan over ketten en hokken. Dit zijn plekken die zich meestal op het platteland bevinden en waar jongeren voor de gezelligheid samenkomen.

Vraag 35. Kruis hieronder op iedere regel het hokje aan dat het beste past bij jouw mening.

Ben je van plan om....

	Zeker niet	Waarschijnlijk niet	Misschien	Waarschijnlijk wel	Zeker wel
.... <u>de komende 4 weken</u> regelmatig een keet te bezoeken ?	☐	☐	☐	☐	☐
.... <u>het komende half jaar</u> regelmatig een keet te bezoeken?	☐	☐	☐	☐	☐
.... <u>de komende twee jaar</u> regelmatig een keet te bezoeken?	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 36. Bezoek je wel eens een keet of hok?

☐ Ja ☐ Nee → Je bent nu klaar met het invullen van de vragenlijst. Bedankt! Op het eind van de vragenlijst kun je nog eventuele opmerkingen kwijt.

Vraag 37. In welke gemeente bevindt de keet zich?

- ☐ Apeldoorn ☐ Deventer ☐ Epe ☐ Heerde ☐ Lochem ☐ Raalte ☐ Twello
☐ Vorden ☐ Zutphen

Vraag 38. Wat is de naam van de keet die je (het meest) bezoekt? Alleen de onderzoekers komen dit dus te weten. Als je dit toch echt liever niet wilt invullen dan hoeft je dit niet te doen.

Naam keet:

Vraag 39. Hoelang bestaat de keet al?

- ☐ Minder lang dan één jaar ☐ Tussen 1-2 jaar ☐ Tussen 3 -5 jaar ☐ Tussen 6 -9 jaar ☐ Langer dan 10 jaar

Vraag 40. Hoeveel vaste bezoekers heeft de keet? vaste bezoekers

Vraag 41. Hoeveel van die vaste bezoekers zijn ook je klasgenoten? vaste bezoekers zijn ook klasgenoten

Vraag 42. Wat is het vaste aantal jongens en meisjes in de keet?

- ☐ Aantal jongens: ☐ Aantal meisjes:

Vraag 43. Hoelang ben je al keetbezoeker?

- ☐ Minder lang dan een half jaar ☐ Tussen half jaar-1 jaar ☐ Tussen 1-2 jaar ☐ Tussen 3-5 jaar ☐ Langer dan 5 jaar

Vraag 44. Hoe vaak bezoek je de keet meestal?

- ☐ Minder dan 1 keer per maand ☐ 1 tot 3 keer per maand ☐ 1 dag per week ☐ 2 dagen per week ☐ 3 dagen per week ☐ 4-6 dagen per week ☐ Elke dag

Vraag 45. Op welke dagen bezoek je de keet meestal?

- ☐ Alleen in het weekend (vr., za., zo.) ☐ Alleen door de week (ma. t/m do.) ☐ Zowel in het weekend als door de week

Vraag 46. Op welke dagen is de keet meestal geopend?

- ☐ Alleen in het weekend (vr., za., zo.) ☐ Alleen door de week (ma. t/m do.) ☐ Zowel in het weekend als door de week

Vraag 47. Van hoe laat tot hoe laat is de keet meestal geopend?

Op weekenddagen (vr., za., zo.)

- ☐ De keet is nooit in het weekend geopend ☐ Van: Tot: ☐ Er is geen sluitingstijd

Op doordeweekse dagen (ma. t/m do.)

- ☐ De keet is nooit door de week geopend ☐ Van: Tot: ☐ Er is geen sluitingstijd

Vraag 48. Beschikt de keet over een....

....brandblusser?

☐ Ja

☐ Nee

....extra (nood)uitgang (dus niet de gewone ingang)?

☐ Ja

☐ Nee

Vraag 49. Wat voor soort locatie is de keet? Hier zijn meerdere opties tegelijk mogelijk.

- ☐ Schuur ☐ (Sta)caravan ☐ Zolder ☐ Kas ☐ Anders, namelijk.....

Vraag 50. Kruis hieronder eerst op iedere regel of jullie keet onder toezicht staat van de volgende personen/instanties en vervolgens zo ja, wat je daar van vindt en zo nee, wat je van dat idee zou vinden.

	Ja	Nee	Heel slecht	Slecht	Niet goed /niet slecht	Goed	Heel goed
Ouders	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gemeente	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Politie	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 51. Kruis hieronder op iedere regel het hokje aan dat het best past bij jouw antwoord.

	Nooit	Heel soms	Soms	Meestal	Altijd
Mensen die in de buurt van de keet wonen hebben veel <u>geluidsoverlast</u>	☐	☐	☐	☐	☐
<u>Agressief gedrag</u> komt vaak voor bij onze vaste keetbezoekers	☐	☐	☐	☐	☐
<u>Vandalisme</u> komt vaak voor bij onze vaste keetbezoekers	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 52. Als je na een keetavond nog gaat stappen, hoe kom je dan in die kroeg, disco, of iets anders? Kruis op iedere regel één hokje aan.

	Nooit	Heel soms	Soms	Meestal	Altijd
Lopend	☐	☐	☐	☐	☐
Fiets	☐	☐	☐	☐	☐
Brommer/Scooter	☐	☐	☐	☐	☐
Auto	☐	☐	☐	☐	☐
Bus	☐	☐	☐	☐	☐
Trein	☐	☐	☐	☐	☐
Taxi	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 53. Geef aan hoe vaak onderstaande situaties bij jullie voorkomen na een keetavond. Kruis op iedere regel één hokje aan.

	Nooit	Heel soms	Elke maand	Elke week	Bijna altijd
a) Iemand rijdt met de auto na het drinken van meer dan twee glazen alcohol.	☐	☐	☐	☐	☐
b) Iemand rijdt met de brommer/scooter na het drinken van meer dan twee glazen alcohol.	☐	☐	☐	☐	☐
c) Iemand fietst na het drinken van meer dan zes glazen alcohol.	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 54. Als je op een keetavond alcohol drinkt, hoeveel glazen alcohol drink je dan meestal....
in het weekend? (vr., za., zo.) standaardglazen
doordeweeks? (ma. t/m do.) standaardglazen

Vraag 55. Wordt er in de keet alcohol geschonken aan jongeren onder de 16 jaar?
☐ Ja ☐ Nee

Vraag 56. Op welke manier wordt er voor de drank in de keet betaald?

☐ Er wordt een pot gemaakt en van dit geld wordt drank gehaald ☐ Er is een vaste prijs per drankje ☐ Er is een bonnen- muntensysteem Anders, namelijk

Vraag 57. Geef hieronder op iedere regel eerst aan of de volgende drankjes in de keet verkrijgbaar zijn en vervolgens zo ja, hoeveel ervan aanwezig is en wat de prijs is van deze drankjes. Als er geen vaste prijs is vul dan in 'NVT'.

Drankje	Aanwezig	Hoeveelheid aanwezig	Prijs
	Nee	Ja	
Bier	☐	☐	 kratten
Wijn	☐	☐	 flessen/pakken

Sterke drank (whisky, wodka, jenever, cognac, likeur)	☐	☐	 flessen	
Mix van sterke drank met frisdrank of vruchtensap	☐	☐		
Breezer, mixdrank in flesje (275 ml)	☐	☐	 flesjes	
Shooter (bijv. Feigling)	☐	☐	 flesjes	

Vraag 58. Hoe vaak worden de volgende drugs gebruikt in de keet? Kruis op iedere regel één hokje aan.

	Nooit	Heel soms	Elke maand	Elke week	Bijna altijd
Wiet/hasj	☐	☐	☐	☐	☐
XTC	☐	☐	☐	☐	☐
Cocaïne	☐	☐	☐	☐	☐
Paddo's	☐	☐	☐	☐	☐
Amfetamine/speed	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 59. Kruis hieronder eerst op iedere regel of jullie in de keet de volgende regels hanteren met betrekking tot drugs- en alcoholgebruik en vervolgens zo ja, door wie deze regels zijn opgesteld en tenslotte zo ja of je jullie je ook aan deze regels houden.

	Hanteren van regels		Regels opgesteld door			Houden aan de regels	
	Ja	Nee	Zelf	Ouders	Keeteigenaar	Ja	Nee
Verbod op sigaretten- of shaggebruik.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Verbod op hasj- en/of wietgebruik.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Verbod op overig druggebruik, zoals cocaïne, paddo's en amfetamine en/of speed.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Maximum aantal glazen alcohol op een avond per persoon.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Verbod op autorijden na het drinken van meer dan 2 glazen alcohol.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als iemand te dronken is diegene in veiligheid brengen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Verbod op schenken van alcohol aan jongeren onder de 16 jaar.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Verbod op het schenken van alcohol aan iemand die al dronken is.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 60. Kruis hieronder op iedere regel aan hoe belangrijk je bepaalde zaken vindt bij jullie keet.

	Geheel onbelangrijk	Niet zo belangrijk	Niet belangrijk/niet onbelangrijk	Redelijk belangrijk	Heel belangrijk
Het samenkomen met vrienden (gezelligheid).	☐	☐	☐	☐	☐
Een eigen plek voor jezelf hebben, zonder ouders/familie.	☐	☐	☐	☐	☐
Bier/alcohol drinken.	☐	☐	☐	☐	☐
Prijs van de consumpties ten opzichte van de kroeg/het café.	☐	☐	☐	☐	☐
De keet heeft een latere sluitingstijd dan de horeca. <u>Als de keet geen latere sluitingstijd heeft vul dan hier 'NVT' in:</u>	☐	☐	☐	☐	☐
Activiteiten ondernemen (vakantie, sporten, uitgaan, wedstrijden, etc.).	☐	☐	☐	☐	☐
Anders, namelijk.....	☐	☐	☐	☐	☐

Opmerkingen

Als je nog opmerkingen hebt over het onderzoek of de vragenlijst dan kun je die hieronder kwijt.

Hartelijk dank voor je medewerking!